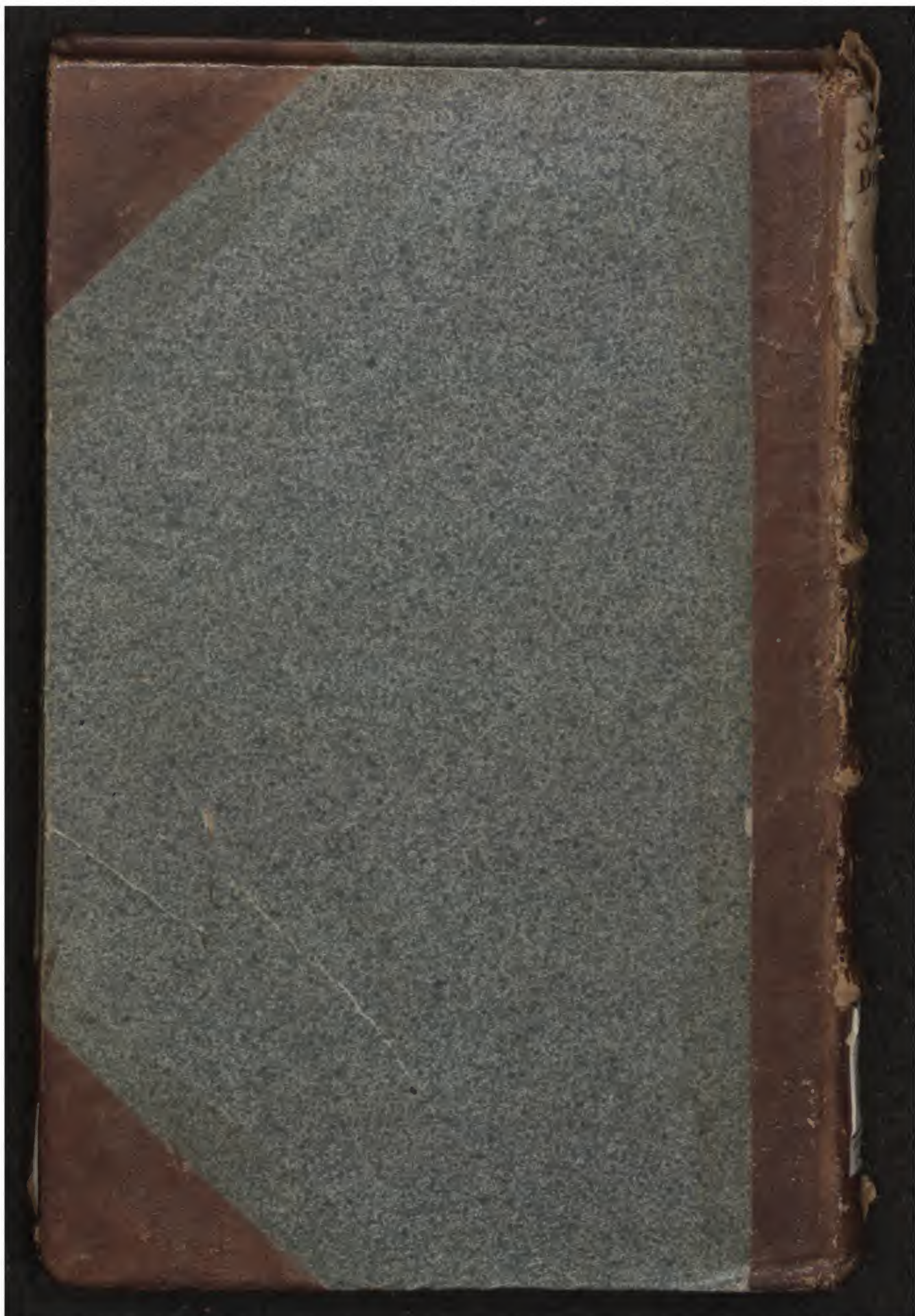

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.6.6

INCUNABULI

A

6

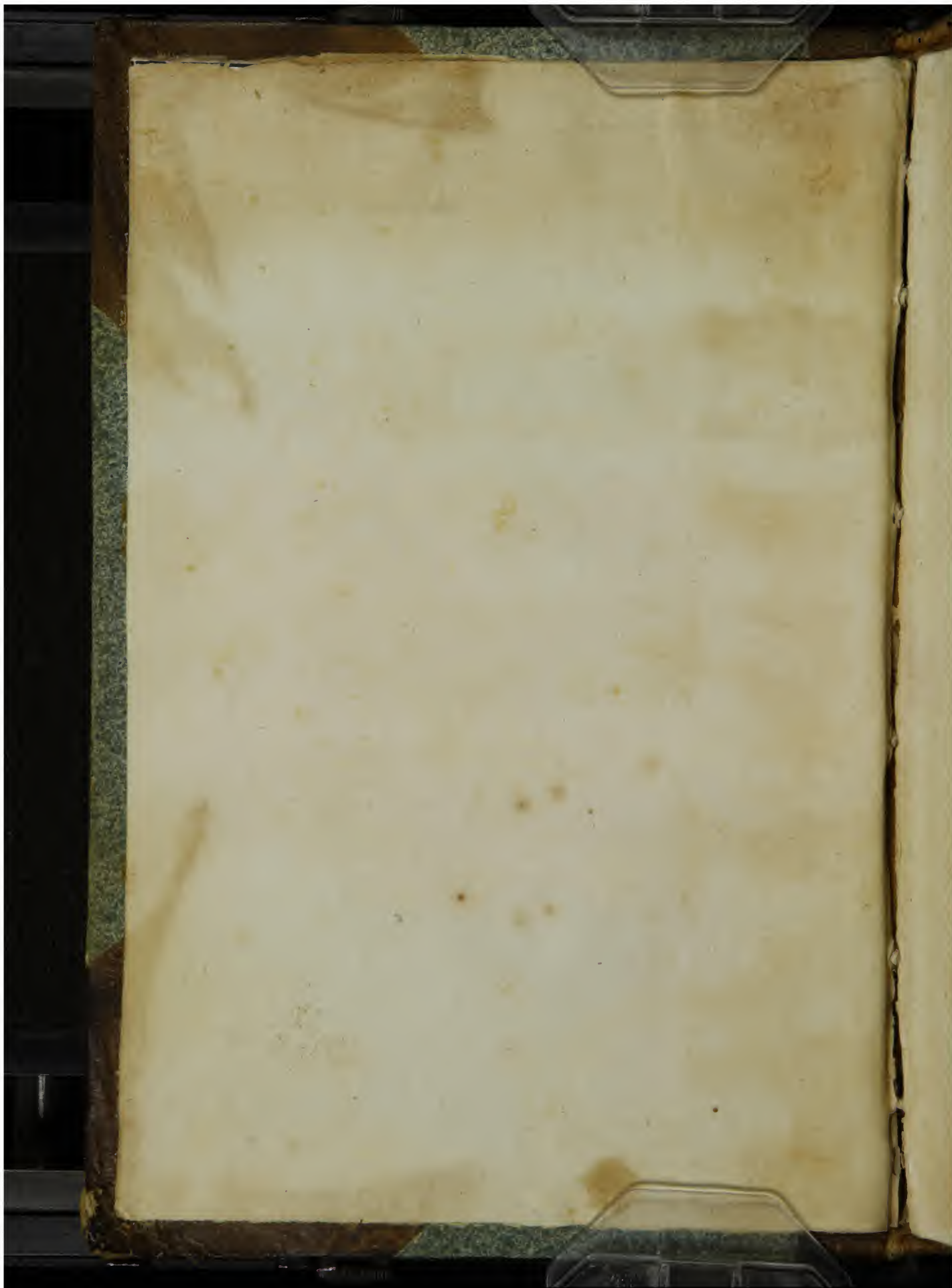
6

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Adi 4. gto 1393
Barattabo

A 6, 6

V
S. BENIGNI M. Solo
Log.
Flo. 1488

LOGICA EST SCIENTIA

qua sciendi: uerumq; a falso se cernendi
docetur modus.

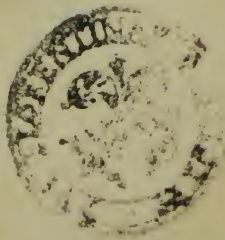
Duertendum tria esse ne-
cessaria ut cognitio aliqua nomē
scientie sortiatur si habeat Subie-
ctum. Diffinitionē: et passionē
sive proprietatem: que tali diffi-
nitione concludatur de subiecto
Cum autē logica his tribus nō
careat recte scientia dici potest.

Aduertendū item logicam esse modum sciendi nun-
cupatā: quia de modo sciendi tractat puta Syllogis-
mo presertim demonstratiuo. Idcirco dicitur modum
sciendi docere ac uerum se cernere a falso. Quare
aiunt eam formaliter scientiam. Materialiter modū
sciendi.

Sic uero dicta λογος greco Quo pleraq;
significatur: nec incongrue ab uno quo
que illorum deriuari potest quamuis a
ratione consuetius

Aduertēdum Teste beato Hieronimo illo uocabulo
significari uerbū causam rationem et supputationē:
potest ergo uerbaroria cum sit de ipsa anime opone
considerans dici et causatoria: nam est de ipso instru-
mento sciendi: Ac etiam mensuratoria cū ea unaque
que cognitio mensuretur: Sed comuni cōsuetudine
rationalis appellatur Nempe et singulis rationē red-
dit Et ea quę rationis entia dicuntur cōsiderat, Ser-
mocinalis autem proprie appellari nequit.

31.

Dyaletica ē ars artū Sciētia sciētiaꝝ ad
omīum methodorū principia uia habēs

Aduertēdū logicam interdū accipi p quadā sciētia
supiori ad rhetoricā et poesim grāmaticā: atq; cā sciē
tiamquam usitatus logicen appellamus cui materia
tractāda ē syllogismus illi uero comuni ens rōnis.

Aduertendū itē dyaleticā qñq; sūmi p logica pferri
quē de syllogismo qñ q; p una sui parte quē de syllo
gismo topico: siue pbabili siue dyaletico tractat.

Aduertendū p̄terea hāc sciētiā nō esse nobiliorē ratio
ne obiecti siue materie de qua tractat: aut certitudi
ne demōstrationis: Sed quia est clauis argētea sine
qua nulla: cum qua omnis scientie Immo cuius uis
artis ianua facillime aperitur.

Aduertendū denique scientias esse methodos quasdā
siue uias qbus ad ipsam ueritatē peruenit: ad quaz
etiā principia dyaletica pbādo ea si opus fuerit siue
declarando ex illisq; inferre docendo se se extendit:
iccirco recte uia uiarum dici ualer.

Et sonat ipsa dyaletica tātundem ac sidi
ceres disputatoria

Aduertendū dyaleticā nō esse dictā a dya qd ē duo et
lexis et logos: uerū a Διαλεγμα quod est di
sputo ras, Disputatoria scientia descendit.

Artes logices nostre sunt tres
p terminus ut petrus. Enuntiatio
ut Petrus colit parētes syllogi
mus ut quicūq; colit parentes coletur
et ipse a suis liberis petrus colit paren
tes Igitur coletur et ipse a suis liberis
Cōsiderandū triplicē esse anime opōnem Primā quē

simpliciu intelligentia. Alteram compositionem et diuisionem. Tertia discursum siue ratiocinationem prime correspondet terminus alteri enuntiatio: tertie argumentatio cuius potissima pars syllogismus.

Considerandum item hanc scientiam esse de syllogismo et de ipsius partibus pp ipsum: Et quia seorsum fit tractatio de terminis et enuntiationibus que illius partes et de ipsomet syllogismo. Idcirco non iniuria tres huiusartis partes posuimus.

Considerandum preterea terminum apud geometram et physicum pro ultimo rei accipi. Apud metaphysicum p diffinitione que complet rem ac finit apud logicos uero nunc p subiecto siue supposito et predicato uel appposito: nunc pro qua uis orationis parte ut in proposito.

Terminus est in quem oratio resoluitur et ex quo itaque primum constituitur

Considerandum nil resolui posse nisi in ea ex quibus componitur idcirco cum philosophus dixerit terminum in quem oratio resoluitur nos addimus ex ipso antea oratione constitui unde iuniores ea ratione sic eum diffiniunt.

Terminus est signum orationis constitutiuum
Addunt superflue ut pars propinqua

Considerandum signum esse omne illud quo apprehenso ducimur uel apti sumus duci in cognitionem cuiuspiam rei eiusmodi ligno notat. Aliquando autem signum appellamus etiam id quod quippiam significamus aut quo significacionem uariamus ut hic de quibus postmodum.

Cum itaque oratio mentalis nullis litteris aut syllabis constet hic autem describatur terminus cuiusuis orationis constitutiuus nil opus est addere

a ii

Considerandum orationem esse triplicem. Mentalem
Vocalem: Exararam: Et unam quaque termino con
stitui Mentalem carere litteris ac syllabis. Idcirco nō
est opus addifferētiā litterarum et syllabarū adde
re ut pars propinqua.

Cum etiam dictionis partes nil significēt
ut eiusmodi: omnis autem terminus
significet nil profecto necessario ad
dendum.

Considerandum testimonio philosophi primo perihē
menas: partes dictionis nil significare. Dicēdo ergo
terminū esse signum excludimus litteras et syllabas
Quare p eiusmodi differentia nil apponēdum.

Res tantū significatur. Scriptum solum
significat conceptus et uoces etiam ali
quo modo significantur.

Considerandum impossibile esse ut scribamus signifi
cando eo modo quo scribere solemus nisi uoces iam
sint impositae ad significādum. Neque fieri potest ut
quicquam ipse uoces significant nullo conceptu exi
stente: ea igitur quae in scripto prae exigunt uoces. Et
ea quae in uoce ipsos conceptus. Quare non in con
grue uoces et conceptus et signa et significata innui
mus. Quae tamen tria eiusdem rei hoc ordine extant
signa.

Considerādum cum omnia etiam uoces ac scripta con
cipi possint uniuersa ergo a mentali termino signifi
cari ualebūt. Et cum concepta possint uoce significa
ri et exarari illa itē concepta significari his poterūt.

Considerandum litterarū characteres: uidelicet. a. b. c.

esse signa uocum uel partium earum ipsarum etiam litterarum conglutinationes uocum complexiones denotare. Deinde ipsis characteribus nomina esse in uoce impossibilia. Quo fit ut se se mutuo significet atque ut littere et syllabe sint inter se partes propinque orationis: ut dicendo a est prima uocalis: Interdum sint remote nil significantes ut si dixerem sudorem pre se fert uirtus. **Terminus** pene itidem quod et ipsa dictio denotat.

Considerandum si dictio possit dici in mente et in scripto cum termino conuertitur si solum in uoce omnis dictio erit terminus et non econuerso.

Terminus ut ipsum formaliter diffiniam est modus intelligendi ea signa que sunt orationis constitutiva.

Considerandum logicam nostram esse de modis intelligendi: Idcirco uniuersa in ipsa diffinibilia sunt formaliter modi intelligendi: Vnde terminus fundamentaliter aut est ipse conceptus aut uox aut exaratum quid / formaliter uero tales modi intelligendi prefertim ut iuniores logici dicunt.

Capitulum tertium.

Terminorum quidam illimitatus siue transcendens: quia non artatur predicamentali ordinatione: quidam limitatus ratione opposita.

Intelligendum aliquid esse illimitatum perfectione siue causa ratione ut deus aliquid uero predicatione de quo impensum.

Transcendens trifariam autem: quia uerificatur de omnibus aut quia et ei quod in predicamento et id quod extra aut quia pluribus predicamento comune, a.iii.

Intelligendū qđ hoc Ens res aliud: unum uerū bonum
includunt in oībus iccirco sunt transcendētia primo
Sapiētia aut quia uenit deo et creature quāuis hoc
nō sit ab oībus cōcessus; secūdo accidens si eadē ra
tione pluribus predicamētis cōuenit tertio modo.

Terminus quidā cōplexus cuius partes
ut ipsius sunt aliquid significāt separa
te. In cōplexus ratione contraria.

Intelligendū oportere ad hoc ut sit terminus uere cō
plexus qđ et signū et significatū sit, ex pluribz aggre
atum. Quare Ilias et georgius begnignus non sūt
cōplexi.

Quidā p se significatiuus siue cathegori
cus dato qđ sit mixtus. Quidā nō p se
significatiuus: siue sincathegoricus.
quid autem ipsa nomina ostendunt.

Intelligendū ipsa nomina suas ostēdere dīfinitiones
Cui. n. ē significatū ppiū siue cū alio siue seorsum
sumatur is p se significatiuus: cui nō minime illi ta
mē ad minus tribuūt aliis modū significādi et cōti
gnificant. Recte itaq; Syncathegorici sūt dicti. aliq
ramē cathegoricum dicūt qui sit aptus esse subiectū
aut pdicatum. Neq; hic tēpus cōterendum dicimus
autē hoc sincathegoricum et hoc singategorema.

Quidā natura ut similitudo rei in mēte: ¶
quidam ad placitū hoc est ex impositio
ne significat.

Intelligēdū termiū naturalē suapte natura idē apud
omēs representare: ille uero qđ ad placitū nō idē apud
omnes significat. Si etiā idē ut forsan saccus id nō
est suapte natura: sed placito. Intelligēdū nullā uo

cem natura significantē ut ē gemitus uel canū latra-
tus ēē terminū: sed eā solū quē talis eximpositione.
**Natura significatiū quidā prime: qdā se-
cūde intētionis: ad placitū quoq; lingni-
ficantium. quidam prime impositionis
quidam secunde. Secunde sunt qui ea
entia que logica cōsiderat significat pri-
me qui reliqua.**

**Intelligendū terminos mētales prime aut secūde intē-
tionis coeteros ipositionis ēē illi itaq; prime intētio-
nis ab his: qui prime ipositionis hoc pacto differūt.**

**Intelligendum item logicam illam coioiem esse de se-
cūdis intētionibus et ente rationis: Nam genus de-
clinatio. Numerus. Casus de quibus grāmaticus et
dictilus. Spondeus: de quibus poeta. Et pro hoc.**

**Narratio. Cōfutatio. Et pilogus. De qbus rectoricus
et syllogismus propō: de quibus Dyalericus sunt en-
tia rationis iccirco noīa illoꝝ secūde intētionis: De
qbus uero alię sciētie tractāt sunt res pprie sine ope
Intelligemus et noīa illarū intētionis siue ipositio-
nis prime: quē in sequentibus erunt manifestiora.**

**Alius finitus ut homo: Alius infinitus:
ut non homo: quia perimit quidem id
cui negatio apponitur et reliqua sine de-
lectu ponit.**

**Intelligendū terminos qbus destructis nil relinquitur.
Infinitare neque ut sunt trāscēdētia maxime dyale-
rica quē omnia complectuntur: nam infinitatio peri-
mit unum: ponit reliqua.**

**Intelligendū itē quo terminus finitus ē limitator eo
infinitus latior et econuerso. Quare si finitus lacissi-
mus. Infinitus nullus erit nonomo itaq; comunius
termino non animal.**

a.iiii.

Quidam priuatiuus qdam positiuus: priuatiuus, n. negat actū et interdū potentiam Aptitudinem semp derelinquit.

Intelligendum quēdam priuatiuum negare actum nō potētiā ut tenebre. Quēdam etiā potentiam ut cecus: Surdus: Excecatur: Surdescit: positiuū omnia rra ponere est opus.

Tres itaque negationis Species. Infinitio. Priuatio. Negatio tantum.

Intelligendum. Negantē aut unum perhimere et reliqua ponere: Aut uno modo ponere uidelicet aptitudinē alio negare ut actu: Aut solū negare nil ponendo nec pluribus modis quippiā negare cōsueuimus.

Quidam mediatus quidam in mediatus: in mediatos dicimus qui sint irresolubiles in alios ut ego tu. hic: iste: ille: atq; hic: istic: illic.

Intelligendum omnes alios terminos resolui posse in pronomina demonstratiua: quę ponūt loco proprii nominis: Nam loco huius Ioannes dicam tu. Quo sensui nil manifestius. Si quoq; dixerō es domi. Resoluam es hic aut istic: quod in manifestius sensui resolui non potest.

Terminus resolubilis: irresolubilis siue simpliciter simplex:

Intelligēdū terminos significātes eiusmodi res quę nullas in se alias includūt formaliter dici irresolubiles et simpliciter simplices ut ens unumque bonum drie ultime rerum proprie earū passionēs ut rationalitas atq; risibilitas acutiorum opinione.

Capitulum quartum.

t Erminorū hic uniuersalis ille
singularis hic. n. de uno hoc
ē seipso dūtaxat alter de pluri
bus sub se cōtentis p̄dicatur.

Sciendū Singulare illud esse qđ omnino indiuiduū et
īcomunicabile q̄uis iterdū minus uniuersale dici so
leat singulare uniuersale significat naturā pluribus
comunicabilem. Quod et predicabile proprie.

Vniuersale aut p̄dicat̄ inquit: aut inqua
le. Si inquit aut de pluribus sp̄e drenti
bus ut genus: aut numero dumtaxat ut
Sp̄s: Si in quale: aut essētiale: aut acci
dentale. Si essētiale erit dria: Si accide
ntale aut conuertibile et erit propriū aut
non conuertibile et dicetur accidens.

Sciēdum nos his uerbis et sufficientiam uniuersaliū
et uniuscuiusque diffinitionem assignasse. De qui
bus est prolixior editio porphiri.

Verum si ens sit comune neque genus et
sua proprietas non propriū sic incipito
Vniuersale quoddā illimitatū: et meta
fificū quoddam limitatum et porphiri
cū. Siquidē illimitatum aut inquit ut
ens aut in quale ut reliqua:

Sciendū entis comunitatē realem ponētibus ipsumq;
ens genus esse negantibus opus ēē hac primū diuisio
ne qua assumpta redeāt ad priorē maxime apud eos
ita opz qui cōcedūt ens p̄dicari inquit: Nā id negā
tes dicēt ens predicari per modū differentie reliqua
per modum proprii.

Terminus ergo qdā sūm qdā p̄dicatū.

Sciendum ueluti p̄dicatum uario modo diuidit̄ sic
et subiectum suū corollariū:

**Si itaq; nō sit eorū aliquid id: quod p̄di
catur: aut indirecte erit: aut impprie.**

Sciēdū quorū ip̄sū appositū nō se h̄z p̄ motū alicū
uniuersalis tūc aut p̄dicatio dicenda est indirecta ut
aīal ē homo aut ī p̄pria ut tu es ī domo: q̄ uis ī do
mo sit pars p̄dicatū: quia sub intelligitur existens.

Quidam cōis: quidam discretus eadē pene diuiso.

Sciēdū cōne p̄prie ēē uniuersale / discretū uero omne
singulare: sed n̄ econuerso nam hic homo non est p̄
prie terminus discretus.

**Quidā cōior qdā minus cōis siue superi
or et inferior: Interdū p̄se: interdū p̄ac
cidēs: Cōior uel supior q̄ de omni sub
alio p̄tento p̄dicatur et nō econuerso nec
obstat etiā si sub utroq; sint infinita.**

Sciēdū terminū ēē unū alio cōiore p̄ se si uterq; sit ī
eodē p̄dicamēto uel genere ut homo aīal corporeū
Si uero sint ī diuersis p̄dicamētis uel generibus tūc
p̄ accidens ut omne coloratū ē quātū uel magnum.

Sciēdū aliquos negasse terminos cōiores eoq; sub sp̄e
sint infinita sicut et sub genere infinitū uero maius
infinito n̄ dicimus .s. nobis sat ē ut genus pluribus
modis sit tale sp̄es paucioribus ueluti et trina dimē
sione infinitum maius bina uel unica.

**Quidā cōnotatiuus et cōcretus: Quidā abstractus et ab
solutus: cōcretus qdē q̄ unū significādo aliud cōcrenit**

Sciēdū oīa adiectiua ēē terminos cōnotatiuus et cōcre
tus ut albū: ruberū: abstractos ut albedo: rubedo.

**Alii cōcreti essentialiter et perse ut homo
et color: alii dūtaxat peraccidens ut al**

bum et coloratum.

Sciendū quotiēs terminus significat naturā et cernit inferius uel spēm dicē concretus p se ut animal et rationale quotiēs uero cōcernit subiectum cui inheret per accidens ut risibile et album.

Sciendū quo p eūdē terminū respectu unius ēē cōcretū ut colorem respectu coloreitatis respectu alterius abstractū ut colorē respectu colorati: color ergo media abstractione talis. Aliorū unus oīo abstractus ut coloreitas alter omnino concretus ut coloratum.

Omnis denominatiuus est cōcretus et non ecōuerso.

Sciendum illos terminos dumtaxat dici denominatiuos qui predicantur accidentaliter.

Neq oīa adiectiua sūt priedenominatiua ut rōle neq oīa denominatiua sūt adiectiua ut pater et dñs siue magister.

Sciendum differentias non solere dici predicari denominatiue: quia solū accidentia eomodo pdicantur.

Substantiua denominatiua uidētur significare subiectum concernere accidens adiectiua econtra.

Sciendū de nominatiua quedā ēē adiectiua: ut album quedā substantiua ut pater huius rei forsan causa q hęc significant subiectum connotando formam illa formam concernendo subiectum.

Termini copulati dicūtur qui quantum uis abstracti denotāt certū subiectum ut Simitas et crispitudo.

Terminus alius Diffinitio: alius diffinitum: alius subiectum alius inherens.

Quidam diffiniens saltem ut quo quidā

diffinitus: Similiter describēs descrip-
tus notificans notificatus.

Sciendū terminos diffinientes ēē genus et dīam om-
nis. n. bona diffinitio ex genere et dīa cōstat: termi-
nos describentes genus et ppriā passionē. Notificā-
tes uero genus cū accidētibus illi soli ppterētibz: unde
cuidā philosopho dicenti homo ē aīal bipes emulus
attulit anserem dicēs ecce homo at ille addidit sine
plumis. Quibz euulsis subnectit hīs latas ungues.

Quidā uniuocus quidē equiuocus: Vni-
uocus est cui primū significatū unū si-
ue sub illo sint plura: ut homo: animal
siue ipsū sit ultimū ut iohannes laurētii.

Equiuocus cui significata prima plura
Quidam analogus qui plura importat de
uno quorum prius de alio posterius di-
citur ut ens et ridet .

Sciendum omnia equiuoca a consilio et non casu esse
analogā. Quedam tamen etiam uniuoca aliquo mo-
do dīr analogā ut transcendentia.!

Equiuocus purus et mixtus: Vniuocus
eodem modo.

Sciendū cū termini sunt equoci et analogi simul: aut
equoci et denominatiui solēt dici mixti: alias puri.

Termini fecūdi siue mixti quos quidam
pregnantes appellant: cum unus plures
importat: tut totus. i. quelibet pars nihi-
lum non hilum uel non aliquid.

Sciendū multas ēē alias terminoz acceptiones quę lo-
cis suis patebūt: qā uero aliq termini. i. oēs limitari
sūt ordinabiles ī pdicamēto qđ ipsū sit uideamus.

Capitulum. v.

p Redicamentum est non predica-
bile aut generalissimum: sed mo-
dus intelligēdi coordinationem
entitatum se se intīne includentium in-
ter quas sit generalissimū sub alternum
Specialissimum atq; indiuiduum.

Peripiciendum eorum quę ingrediuntur coordinatio-
nem pntalem numerus sufficiens ac etiam diffinitio
uniuscuiusque sic inuestiganda est

Aut est supra siue predicatum

Omne qđ ē i pnto)

Aut sub siue subiectum.

Nihil habēs tale supra generalissimū:

Supra.

Habens aliqd tale supra.

Continens in diuidua solum.

Sup hīs aliud sup tale.

Specialissimum

Continens spēs Genus sub
alternum:

Omnino tale indiuiduum

Sub

Non omnino tale Species:

Predicamenti ipsa ordinatio entitatū est
subiectum: cum itaq; dicitur pntum est
coordinatio plurium terminorum secū-
dum sub et supra Supfluit plurium nō
recte astruitur terminorum: Nec satis
est dictu secundum sub et supra.

Perfpiciendum quod predicamenta antiqua famofaq;
diffinitione funt decem uidelicet. Subftantia: Quan-
titas: Qualitas: Relatio: Actio: Paffio: Quando:
Vbi: Situs: Habitus.

Subftantia nō eēntia que uis uaut folum
per fe fubfiftens fed eſt etiam acciden-
tia fufſtentans

Genus	Sub stan tia	Generalissimum
dria.	Cor porea	Incor porea
	Corpus	Spiritus
Anima rum	Inani matus	
Secūda substātia	Viuēs Deus	Quale qd nō uiuit Carēs aia
Sensi bile.	Insen sibile.	
	Ani mal.	Arbustū: uel planta
Aīal in morta le nō cōstat esse.	Ratio nale	Irratio nale.
	Homo	Brutū Specialissima.
	Species	
Prima substātia	Petrus. Ioannes. Iulianus.	hoc aliqd. Iulius.
Indiuiduum. Incoīca bile Singulare:		Suppo itum Persona.

Vantitas non ea que uigo-
ris siue uirtutis aut molis
tantum sed est: cui natura
propria diuisibilitatis atq[ue]
mensure competit ratio.

Perspiciendum quod a ratione diuisibilitatis huius pre-
dicamenti sufficientia sic accipitur.

Aut incontinua.

Omnis quantitas ē diuisibilis

Aut in nō cōtinua:

Aut successiua ut tempus.

Si incontinua.

Aut permanentia.

Aut uno modo ut linea.

Si in permanentia.

Aut pluribus:

Aut duobus ut superficies

Si pluribus.

Aut tribus ut corpus:

Aut ea quibus numeramus ut nūs.

Si in nō continua.

Aut rōne cuius pferamus ut orō

Si autem uia mensure id uelis inuestigare sic facito.

Aut discreta.

Omnis mensura.

Aut continua:

Aut comunis ut numerus:

Si discreta.

oratio

Aut ipsius prolationis specialis ut

Si continua. Aut successiva ut tempus.
 Si permanens. Aut permanens.
 Si intrinsece. Aut intrinsece.
 Si pluribus. Aut unico modo ut linea.
 Si pluribus. Aut pluribus.
 Si pluribus. Aut duobus ut superficies
 Si pluribus. Aut tribus ut corpus
 Sed an locus sit quantitas non parva altercatio.

Valitas non essentialis: aut
 profluens ab essentia: aut ens
 predicabile in quale: sed est
 accidens absolutum: quod in
 interrogati per quale accidentale recte de
 aliquo affirmamus.

Omnis qualitas. Aut sensu imperceptibilis.
 Imperceptibilis. Aut perceptibilis.
 Acquisita. Aut acquisita.
 Si facile separabilis. Aut in nata.
 Si facile separabilis. Aut difficile mobilis.
 Si facile separabilis. Aut facile separabilis.
 Si facile separabilis. Aut opo Dispositio
 Si facile separabilis. Aut consequens opone passio
 Si facile separabilis.

Innata. Aut qua prōpti ad agēdū uel sufferēdū

Aut qua inepti Illa naturalis potentia
hęc in potentia.

Omnis qualitas sensibilis dici solet passibilis qualitas
Figura et forma qualitates secundum dici siue me-
taphorice. Nam figura si capiatur pro superficie rer-
minis clausa quantitas si pro clausione respectus for-
ma quoque si pro ipla pulchritudine capiatur est qd
aggregatum.

Perspiciendum sanitatem et egritudinē si pro portio-
nem atque dispropotionem humorum denotet. nō
esse qualitates: sed respectus.

Elatio est ens quod fundamē-
tis positis quouis alio remo-
to propria natura oritur atq;
pululat: ut similitudo et equa-
litas: albedine et albedine. longitudine
q; ac longitudine.

Relatiuum est coneretur ut equale et si-
mile: quod etiā ad aliquid dici potest.

Aut equiparantis.

Omne relatiuum.

Aut disquiperantis.

Que uidelicet referuntur modo unitatis. Requirit
fundamenta eiusdem rationis.

Aut unitatis i substantia idēitas.

Si modo unitatis.

Aut in accidente.

Si in accidente. Aut primo equalitas.

Aut secundo /similitudo.
Norandum: Quantitatem et Qualitatem immo etiā
substantiam hic accipi transcender et non solum
predicamentaliter.

Si disquiperantię. Aut super positionis.

Aut suppositionis.
Aut referuntur modo actionis
Relatiua disquiperantię et passionis ut pater et filius.
Aut mensura et mensurabi

lis ut scientia et scibile: sensus et sensibile.
Norandum fundamentum relationis id esse cui relatio
sine alio medio inheret ut actiuam potentiam et pas
suam: albedinē. Subiectum uero id cui ipsum fun
damentum inest ut hominem siue lignum.

Norandum item fundamentum unius relatiui esse ter
minum alterius et econuerso.

Norandū etiam relationem i comuni semper fundari
in fundamento alicuius sui inferioris sicut et existit
semper in eis iccirco potest terminari ad aliud eius
dem rationis et alterius. Quare nec est relatio equi
perantie proprie nec disquiperantię: sed utriusque co
mune. Non ergo sufficit ad relationem equiperantię
extrema com. similibus gaudere nominibus.

Norandum preterea omnia relatiua esse mutuo relia
illis dempris que modo mensura et mensurabilis re
feruntur. Nā scientia potest realiter respicere ipsum
scibile: et nō econuerso oīa ergo alia solēt dici ad con
uertentiam.

b. ii.

Sunt simul natura et naturali intelligentia. Qui .n.
diffinire nouit unum et reliquum perempta se peri-
munt et posita se ponunt.

Notandū quoque quedā referri nō secūdum se: sed ue-
l ratione sui superioris ut grammatica ratione sciētie
uel ratione sui concreti: ut paternitas ratione patris
uel ratione inherētis: ut fundamenta et substantiæ
ratione relationum eis inherētiū.

Notādum denique omnia esse relatiua: sed unum qd
que alteri non dicitur correlatiuū. Suscipiunt ratio-
ne fundamenti magis et minus: quāuis interdum
fundamentū non suscipiat magis: sed minus: ut quā-
ritas. Estq; interdum unum alteri: sed non suo corre-
latiuo contrarium ut uirtus uitio.

Notandum tandem relatiua posse diffiniri per genus
et differētiā: per fundamentum ut omnia acciden-
tia per terminum a quo magis dependent: et ipsum
circumloquendo per correlatiuum.

a Ctio nō ea que qualitas ut in-
telligere: nec forma acta siue
introducta: nec relatio inter
formam productam et eam
producentē: sed est respectus quo indu-
cens aliquid in alio: uel educēs denomi-
natur sic enim est transmutans.

Aduertendum Cum ignis inducit suam formam in li-
gno ibi concurrūt plures entitates / prima est ignis
secunda lignum / tercia calor ignis / quarta calor in-
ductus in ligno / quinta forma ignis inducta in ma-

teria ligni: quę quidem dicuntur entia absoluta. De
inde inter calorem producētem et productum insur
gunt due relationes Videlicet producentis et produ
cti: et alie duę V³ inducentis et inducti. Similiter
dico de igne producēre formam ignis et inducen
te in ligno: post hac considera duas alias relationes
inter lignum et calorem et duas cōsimiles inter ma
teriam ligni et formam ignis: Videlicet relationes
Suscipientis et suscepti. Nec ulla dictarū entitatum
est actio aut passio: Iecirco postremo cōsidera mate
riam ligni ratione talium formarum impressionis:
nūc se aliter habere quam prius et hoc respectu ipso
transmutationis passiue qui respectus est passio: cui
igne coresponder alter respectus uidelicet transmu
tantis qui dicitur actio.

Qui producit et non inducit hoc pacto
agere non est dicendus.

Aut transmutatio simpliciter.

Omnis actio

Aut secundum accidens.

Aut inducēdo siue ad ēē ut generatio

Simpliciter.

Aut educēdo siue ad nō ēē ut corruptio

Aut absolutum:

Si secundum accidens.

Aut respectum.

Aut s³ q³ntitatē ut ē accretio et decretio

Si absolutū.

Aut qualitatem ut ē alteratio.

Aut per se ut delatio.

Si secundum respectiū.

Aut concomitantē:

b.iii.

ut relationes et alii respectus ad quos p se n e motus
Pater hoc pacto non generat filium: sed
materiem. Neque calor corrumpit fri
gus: sed lignum.

Aduertendū actioni proprium esse ex se inferre passio
nem: quia adpositionē eius ponitur passio simul: cō
traria etiam est actio actioni eorum gratia que indu
cuntur. Suscipit magis et minus.

Passio non ea que species quouis modo
qualitatis: aut ipsa qualitas: aut suscep
tio: aut ppria cōditio: sed est respectus
quo id in quo aliqd inducitur uel a quo
educitur denominatur et dicitur moue
ri et transmutari:

Aduertendum passionem satis notam esse: modo ipsa
actio agnoscat et conuersim.

Quando est respectus ex tēpo
ris adiacentia in re derelictus
q sic certo ob interrogationem
nuncupatus.

Considerandū huius species esse omnia aduerbia tem
poris que ut hic ponuntur uim obtinent nominū.

Considerandum etiam Respectum utrunq; uidelicet
et temporis mensurantis et rei mēsurate tēpore hoc
in predicamento ponendum.

Aur p̄sens ut nūc: hodie.

Quando.

Aur non p̄sens.

Aut futurum ut cras.

Non presens.

Aut p̄teritū: p̄teritū si lubz sub diuide
Considerandum hic non esse contrarietatem: nec per
consequens magis et minus.

Proprium sibi ēē: in omni eoqđ incipit.

Considerādū quāuis pmanentia aut quo aut substātia
creata: aut eternitate ut deus: mēsurentur uniuersa
tamē creata ut motui et uariactiōi subiecta tempore
aliquo modo: claudunt. Nam et qui seruiūt ei non
sunt stabiles: et i angelis suis reperit prauitatē. Recte
ergo dicit̄ tēpus ēē in omī eoqđ ortum accepit.

Vbi ē respectus ex loci: ut aiūt uel corpo
ris ambiētis circūscriptione derelictus
sic et ip̄e ob īterrogatiōem appellatus.

Considerādū circūscribere non ēē actionē quāuis sit
uerbū actiūū nec circūscribi ēē pprie passionē utrūq;
tamē horz esse hoc in p̄dicamento: Nec illa id ualeat:
q̄ia quāritis nō ē actiua. Nam salte est passiua: sed
q̄a agere ē respectus pp inductionē alicuius i aliquo
pullulās: Huius drie sursum. Deorsuz. Antrorsum
Rerrorsum. Dextrorsum. Sinistrorsum. N̄z magis
neq; cōtrarietate propriissime suscipit.

Cōsiderādū deū: q̄ omni loco p̄ns Angelūq; q̄ deter
minato solū eo mō in loco nō esse.

Positio nō que dria quātītatis siue situs
est respectus siue ordo partiū rei locate
ad partes loci ubi etiā duo respectus.

Considerandum quod posset sic diuidi.

Aut in nata.

Positio.

Aut consuetudine. uel appetitu aīali hīta;

Aut equalitatis ut lene:

Innata.

Aut in equalitatis ut asperum:

Altera partitur in stare et non stare: Quod multis fit modis ut sedendo: iacendo.

Huic proprium aiunt substantie primo assistere.

Consideradū Sex posteriora p̄dicamenta dici substantie assistere. Tria uero genera priora accidētiū insistere siue inherere: quia ei intimiora Inter ergo assistentia positio uidet̄ magis intima presertim ea quę innata.

Habitus est ut nō ut opponitur priuationi nec res quouis modo habita: sed in presenti est respectus ex adiacentia quarundam rerum presertim artificialium circa corpus derelictus.

Considerandum habitum posse sic diuidi.

Aut subuētiōis.

Aut totius.

Nam est.

Item.

Aut decoris.

Aut partis.

Considerandum item hic esse magis non ratione permutationis contrariorum cum hic nō sint ulla cōtraria: nec ratione accessionis ad primū proprie: sed quia unum alio est aptius ad aliquē finem consequendum ut armator: ubi ergo tale magis: non ē opus ut ibi sit contrarietas proprie. Amicire et amiciri non est agere uel pati ea ratione quam supra attulimus. Vestiri est in corpore a uestimento autem. Sed uestire in uestimento.

Considerandum tamen q̄ si uestire dicat respectum non uestis ad corpus uestitum: sed hominis induen-

eis et uestiri respectum hominis induti non ad uest
mentum: sed ad hominem induentem: possent huius
spectus actiones et passiones nominari: uerū hic nō
diutius arbitror in morandum.

Numerus predicamentorum sufficiens
auctoritate potius q̄ ratione denarius:
sic tamē potest summi. Omnis coordi
natio talium entitatum. Aut est entita
tatum per se existentium. Substantia: Aut
alii inherentium accidens.

Aut absolutarum.

Si alii inherentiū,

Aut respectiuarum:

Aut a materia profluen
tium. qualitas.

Si absolutarum,

Aut a forma. qualitas.

Aut intrinsecus. Relatio

Si respectiuarum

Aut extrinsecus. adueni
entium

Aut a re artificiali.

Si extrinsecus:

pprie habitus.

Aut naturali,

Aut potentia

Si a naturali

Aut mensura

Aut transmutatiua actio.

Si potentia

Aut transmutabilis passio

Aut suscepsiua. Quando

Si a mensura

Aut permanente

Aut rōe totius ubi

Si permanente

Aut partium positio

Considerandū primo predicamēto appropriari Quid?
Secundo quāritur quorū? Tertio quale? Quarto ad
quid? Quinto inqd? Sexto A quo? Septimo Quan
do? Octavo Vbi? Nono qualiter? Decimo circa qd?
Considerandū Siquis cupit oīa entia rois simul cōple
ri primo ipm describat. Deinde sic diuidat.

Ns rationis nō quia cōsideratum
e a rōe aut existens in ea: aut ab ipa
sola fabricatū sed ē respectus a po
tentia circa quippiā opante derelictus.

Aut placito proueniens.

Ens rois

Aut oponē necc^o. consequens.

Aut fundatū i re orōi n̄ aueniēte

Si placito.

Aut conueniente.

Primo mō sunt oīa signa: officinarū: hospicioꝝ: pacis:
dilecciois: fidei et christiane gratie. Altero mō sunt

dia signa ex institutione in uoce et scripto.

Aut sine cōpone.

Si exopone necc^o pueniens.

Aut rōe cōpationis:

Prima sunt hęc esse cognitum: uolūtū: dilectum: Quę
solent dici entia diminuta.

Aut fundatum in signis.

Si rōe cōponis.

Aut in rebus

Aut gratia significatiois.

Si in signis.

Aut pronuntiationis.

Prima sunt huiuscemodi genus: masculinū casus: Spe
cies primitiua: Quę cum similibus dicūtur modi si
gnificandi.

Aut ornatē.

Si rōe pronūriationis.

Aut ligate.

Prima sunt ueluti exordiū: Insinuatio: Narratio: con
futatio: epilogus / altera ut dactilus. Spodeus. Si in
rebus solent dici. Modi intelligendi / Itaq.

Hic indicibilis.

Modoy intelligendi.

Ille dicibilis.

Aut de uno.

Dicibilis;

Aut de pluribus.

Si de pluribus psequere ut supra diximus. Coordina
tiones priuationum. Negationum. Figmentorū pre
termittimus: Nempe decē genera sunt ueluti decę
familie. Siue domus: coordinatio entiy rationis: ue
luti quoppiam comune hospicium: Reliqua sunt si
cut quedam hospitalia: cecorum: claudorum: arido
rum: Quare nec merentur predicamenti nomen.

Erminorum quidam alteri op-
positus. Quidam minime op-
positorum. Interdum uterq po-
sitiuus: interdum alter nō po-
sitiuus. Positiuorum quidam
sub uno genere positi maxime distātes
mutuo se se circa idem subiectum expel-
lunt ut contrarii. Quidam uero non sic
se expellunt ut correllatiui.

Quando alter non positus: aut ergo pri-
uatiuus: et erunt priuatiue oppositi: aut
negatione supra addita ut contradicto-
rii.

Intelligendum album et nigrum: calidum: et frigidū
dici contraria album: non album contradictoria: pa-
trem et filium correllatiua: Cæcum et uidens priua-
tiue opposita.

Terminorū quidam pars principalis ora-
tionis. Quidam aduinculatoria. No-
men apud logicum est terminus per se
significatiuus: sine tempore siue p mo-
dum habitus et quietis in complexus fi-
nitus ac rectus.

Intelligendum aliquos dicere nomen significare per
modum habitus et quietis: alios per modum deter-
minate apprehensionis. Alios significare substantiā
hoc est per modum per se stantis et hi uidētur idem

dicere ac si dixissent sine tempore. Quid ergo sit dictu sine tempore patet per illa alia.

Tempus sine tempore et motus significat per modum quietis.

Intelligendum nomen esse significatiuum a propinquo: ut puta: in uoce post impositionem; nam croax et buba sunt significatiua remore: nec tamen nomina.

Verbum non deceptio: aut filius aut loquela sed est terminus per se significatiuus cum tempore: extremorum unitiuius in complexus finitus ac rectus.

Aliqui dicunt uerbum significare actionem: uel passionem hoc est per modum actionis uel passionis hoc uero est per modum fluxus et fieri: Quod incidit cum illa particula temporaliter.

Intelligendum cum termini infiniti perimant unum: et sine delectu relinquat cetera non sunt proprie nomina: non enim uocant determinate: nec uerba ratione indistincte significationis. Sunt tamen aliquo modo: Similiter quia casus obliqui et uerba aliorum temporum non constituunt orationem nisi uirtute recti casus et uerbi presentis temporis: accirco non proprie eiusmodi dicuntur nomina aut uerba.

Sum et quiesco quietem per modum fluentis designat.

Intelligendum nomina a uerbis non differre necessario

in significato: sed in modo significandi: pronomina
non distinguimus a nominibus: participia quibus utri
usque partem capiant cum tamen ponantur orationis
extremum: nec unquam uniantur unum nominis gerunt.

**Suum unum substantivum et irresolubile
verbum.**

Intelligendum multa nos dixisse signis competere: quia
eorum competunt significatis veluti hoc nomen. Je
sus dicitur saluare: quia significatum eius fundamē
taliter sumptum saluat et semper saluabit in ipsum
sperantes.

Partis secunde capitulum primum.

**Nuntiatio est oratio vere: aut
falso significans.**

Sciendum orationem esse modum intel
ligendi secundam animi operationem:
cuius enuntiativum est species.

Sciendum item veritatem quae convertitur cum ente esse
quandam aptitudinem: Videlicet manifestabilitatem
vel si dicere licet potius manifestativitatem: quia om
ne ens est sui manifestarium ac declarativum. Veri
tas autem enuntiationis est conformitas composi
tionis et divisionis ad res. Siue ut aliorum verbis utar
est adaequatio rei ad intellectum. Falsitas autem est
disformitas. Siue in adaequatio. Ex quibus sequitur
eiusmodi veritatem et falsitatem esse in intellectu co
ponente et diuidente solum. Falsitas namque hic non
pro ignorantia siue non apprehensione: aut pro fal

firmitate uirtutali: sed pro errore capitur. Recte itaq; di-
ximus uere: id est conformiter: aut falso id est disfor-
miter enuntiationem significare. Sciendum etiā ora-
tionē quandam esse imperfectam eoq; imperfectum
sensum generat in animo auditoris: ut infinitiuam;
coniunctiuam: et famulatoriam. Quandā perfectāq;
ratione opposita. Veluti indicatiuā: interrogatiuā:
deprecatiua: Imperatiuā: Optatiuam: Subiuncti-
uam: Sed quia interrogatiua et deprecatiua non ha-
bent uerba propria: Itcirco grammaticus non ponit
nisi quinque modos uerborum. Quare magnus ille
grammaticus non recte apposit modum promissi-
uum cum uerbum eius non sit aliud a futuro indica-
tiui. Neq; ratio ualet: ut nō possint indicari nisi pre-
terita et presentia.

Sciendum preterea orationem dici talis modi ratione
uerbi principalioris. Et quia uerbum infinitiui mo-
di Et famulatorium nequit esse principale Itcirco si
ne alio uerbo non faciunt sensum perfectum. Non
itaq; hęc est subiunctiua si ueneris dabo. Ad hęc ita
Si uenisses dedissem. Et qā hęc uere aut falso signi-
ficat Itcirco est enuntiatio: Nō ergo sola indicatiui
modi enuntiat: Nam si tu esses albus tu esses colora-
tus indicat. Neq; itaque omnis indicatiua: neque so-
la enuntiatio: nisi Subiunctiuam illam indicatiuāq;
appellaueris. Et famulatoriam perfectā orationem
putaueris: Quorum posterius opinari non licet.
Sciendum quosdam omnem intentionē uocare termi-
num solā cenſeo uolūtate: alios spectātia ad primāq;
et secundā aī operationē solū: et hoc pacto oīs enūti-
atio immo et oratio ac syllogismus terminus esset.

Nec tamen diuisio logicę ea de re inepta: licet enim
superius connumerare inferiori in considerando ue
luti una est scientia libri priorę de syllogismo. Alia
libri posteriorum de syllogismo demonstratiuo. No
bis tamen uidet terminũ non debere extendi ultra
primam operationem: et eo pacto nostra diuisio erit
exacta. Et uirabuntur plurime difficultates: ut puta
omnis terminus est orationis constitutus: Et om
nis oratio ẽ terminus. Recte etiam a geometria tra
ductus. Nam ibi ea ratione qua diuisibile nil termi
nat. Sed dices ubi erit terminus complexus? Dicam
tibi. Quemadmodum in geometria punctum est ter
minus idiuisibilis linea et superficies diuisibilis: sic
in proposito homo est terminus i complexus: homo
albus: et homo ambulat complexus. Et ueluti linea
et superficies nõ sunt termini ea ratione qua diuidũ
tur: quamuis uere diuidantur: ita in proposito: si di
xero: homo est animal: faciam orationem nõ termi
num. Si uero dixero homo est animal: ẽ oratio: tam
illud idem feci terminum: quia subiectum orationis
Et ut eiuscemodi est sub primam cadit operationem
Et termini complexi: Veluti linea diuisibilis nomi
ne ponitur. Nõ itaq; mirum si oratio sit terminus p
accidens. Sicut album est rotundum: quia utrũq; ẽ
in unione uel margarita.

Sciendum deniq; orationem immo et dictionem non
significare nisi ut est cõcepta et cognita: si ergo fiat
argumentum: aut significat quãdo profertur et quan
do est: aut quãdo non est. Responde Significare cũ
sit ens rationis non i est rebus nisi cognitis. Ideo si
gnificant ut apprehense ipse orationes. Et eo pacto
tote possunt permanere simul. Nam sicut res sunt si
gnificate put sunt cognite: quia siue rosa sit siue nõ
semper ẽ significata ab hac uoce rosa Sic et hęc uox
ut cognita est signum.

Sciendum tandem tempus presens re ipsa nullum esse
Sed illud tale uocari. quod usu distinguimus inter
duo tempora extrema siue illud mediū sit magnū
siue paruum. Quadere hę uerificari ualebunt: ego
dormio. Nil loquor / bibo / Ieiuno bis ī sabbato. Et
si tu semper mecum es. Neq; igitur oportet ut dum
profero ita sit ī re: aut in ultimo instanti: sed sat erit
ut pro concepto presenti sit uera. Recte itaq; prisca
nus inquit presens tēpus cuius pars preterita parsq;
futura est.

Nuntiationum quedam una.
quedam plures. Quod fit ali
qua dictione equiuoca existen
te: ut liber amatur: uel cū eius
duplex sensus ut lupus est in fabula: et
littus aratur.

Perspiciendum exemplum nō posuisse cum manifeste
sunt plures ut leo rugit: bos mugit.

Alia una simpliciter: que cathégorica a
principaliori parte: alia una coniunctio
ne: que et hypotetica siue coniunctiua.
Siue conditionalis.

Perspiciendum cathégoricā tribus constare partibus
Subiecto de quo aliquid dicitur: predicato quod
de altero dicitur. Et ipso uerbo uniente: uel explicite
ut homo ē albus uel implicite ut homo currit. Et q̄
uis interdū sint aliquę quę resoluē explicite nequeat
ut hę luna eclipsatur. Terra aratur. Sensus tamen
est luna patitur eclipsim uel eclipsis sibi in est. Ter
re autē ipa aratio uel ipm aram competit. c. 1.

Perspiciendum predicatū interdum accipi pro eo q̄ pre
dicatur iquid siue eēntialiter interdum pro eo q̄ per
modū in predicatū uniuersalis: quod etiam predicabi
le dici solet: interdū p̄ quouis ip̄i copule appposito ut
in p̄posito. Ecōtra subiectū quod sibi correlatiuū ē.

Categorica alia de secūdo cū res uerbi
tacite p̄dicat alia de tertio adiacēte. cū
copule q̄ppia apponitur dici cōsueuit.

Perspiciendum Cū dico Deus ē. Res uerbi ē existētia
siue actus. Cum uero Deus est optimus: tunc uerbi
res non op̄z sit predicatum: nec pars eius.

Quedā affirmatiua que uerbo principali
unit predicatum subiecto: quedā negati
ua: que uidelicet diuidit. Cesset igitur
tātus rumor de aduerbio affirmandi.

Perspiciendū affirmare dicere: cōstruere: cōponere: uni
re: significare ēē i p̄posito equalēt. Similiter ecōtra
Negare. destruere. diuidere remouere significare nō
ēē. Vnio fit solo uerbo. Diuisio negandi aduerbio:
hec ergo affirmatio ē alterius rōis ab ea quę sit ad
uerbio affirmandi. Nā et negatiua ip̄o aduerbio affir
matur ut te nō ēē p̄fecto prauē indolis pueroz.

Pontifices bella nolūt. i. respuūt affirma
tiua uia adulescētis nescitur: negatiua
prima cōponit altera scire remouet.

Perspiciendū nolle idē est qđ odio p̄seq: ibi ergo iun
gitur odiū pontificibz i altera scia negat hęc quoq̄
tu negas cōiungit: stultus se ip̄m ignorat similiter:
aduerte itaq̄ si unit uel diuidit exēplo agnosces.

Alia uera alia falsa: hec possibilis illa im

possibilis. Necessaria una: attingēs reli
qua. Tales uero sunt si conformiter: aut
disformiter primariis et adequatis signi
ficatis denotent.

Perpiciedum primariū significatum oponi secundario
hec nāq; uox hō primo significat naturā hūanā; Se
cūdo naturam aīalis corporis substantie entis. Quare
hec erit uera et necc^a penes significata secundaria. hō
ē equus: ex utraq; pte. Significatū adequatū .i. tota
le ē qd oīb; ex pīb; resultat et distinguit cōf partia
le qd ex una uel plurib; nō tñ oīb; orōis partib; su
mit uñ si dixerō petrus ē i mōte Synai: hec uera ē
penes ptiale significatū V; Petrus ē: primariū autē
pripiale nōnulli appellant. Assertoriū uero oē cōse
qns ex enūtiatiōe. Repitatiuū i qd cūq; ipō signo de
uēire ualemus. Qd oīb; cōe.

Perpiciedū omnē enūtiatiōē ut ē ens uerā ēē: uerita
te transcendenti: et materialiter ēē plura uera: et sic
falsum potest dici uerū.

Relinquatur tumultus quo pacto hec sit
uera rosa ē flos ea nō exñte: Et tragela
phus ē figmentū: cū nihil sit. Sat enim
erit eis esse cognitum.

Perpiciedū rosas nō exñte hrē ēē methaphisicū et co
gnitū. Tragelaphū ēē Dialecticū: hoc ē opinabile si
ue imaginabile et cognitū: quq; sufficiunt prouerita
te enūtiationis.

Vuedā quāta quedā aiunt nō quā
ta. Quāta uniuersalis: pricularis
Indefinita: Singularis. c. ii.

Notandum aliquos propōnes ponere non quantas ut exclusiuam. Tantum homo est rationalis: et Exceptiuam omnis homo preter uirginem Matrem /est/ mendax. I. peccator. Aliqui uero ipsam propōnem illico diuidere uidentur secundum quāritatē. Nam dicunt cū diuidimus eam in categoricam secundum substantiam diuidimus: cum affirmatiuam et negatiuam secundum qualitatem: cum in uniuersalem et particularem secundum quantitatem. Et sic non uidentur aliquam ponere non quantam sicut nec non qualem.

Uniuersalis est cuius subiectum uniuersale uniuersaliter sumptū omnis homo est. Particularis cuius subiectū uniuersale: sumptum particulariter: Aliquis homo est.

Indefinita cuius subiectū uniuersale neutro signo determinatum: homo est:

Singularis cuius subiectū singulare non uagum: aut geminatum: sed signatum: proprium: aut circūlocutum: primo genitus Laurentii medices est: petrus est: hic homo est: non autem aliquis homo est: aut homines sunt siue hi homines sunt. Nam he potius uniuersales.

Notandum Teste Prisciano plurale nil aliud esse q̄ singulare geminarū: Tale singulare non reddit propositionē singularem nec cū p̄nomine pluralis numeri

nec sine illo. Quando ergo ē propositio singularis
subiectū stat pro uno singulari determinato: sed uia
gabūde et indeterminatē. Iccirco particularis habet
inbiectum singulare uagū. Vniuersalis distribuit
pro oibus singularibus contentis sub uniuersali. In
definita: quia neutro signo finita dicitur. Nam cum
utroq; potest stare uel forsan quia stat pro natura ip
sa comūni: quē i determinata dicta est Indefinita.

Notandum quāuis multa dicantur circa quantitatez
propositionum quid sit eiusmodi quantitas. Vnum
tantum nobis uidetur dicendum hanc quantitatem
esse quasi discretam ut sit sensus quanta est? hoc est
quot sunt i subiecto inclusa de quibus dicitur predi
catum? Respondes. Singularis est. Vnicum V³ est
ipsum de quo affirmo uel nego: particularis est uni
cum uidelicet est: sed quod: non est exploratum
Indefinita est incertum uidelicet est an omnibus uel
pluribus an uui comperat: aut sic comperit uni natu
re: quē indeterminata. Vniuersalis est: comperit oī
bus ex quo patet cur a subiecto sumitur quantitas.
Quāuis etiam soleat dici quantitatem summi a sub
iecto: quia est ueluti materia. Quāritas autem mate
riē ratione inest. Alia quoque ratio: Quia signa ex
parte predicatorum transeunt in predicatum Iccirco nō
determinant predicatum cum ipsa sint pars predica
ti: ex parte subiecti non transeunt in ipsum.

Hec sunt latine lingue signa uniuersalia
affirmatiua. Quisq; unusquisq;. Singu
lusquisq; cūctus: Vniuersus: Quibus
omnis comune. Negatiua: Nihilum. q
nec hilum. Nihil per apocopen. Nil p
c.iii.

sincopen. Nullus ex ñ et ullus. Nemo
latenter compositum. i. non aliquis uel
nō aliqua comunis generis: pro duobus
affirmatiue uterque: ambo. Negatiue:
neuter. Aduerbialiter affirmatiue Sem
per: ubique. undique. Negatiue. Nun
quam: Nusquam. Nuspiam: p duobus
affirmatiue: utrobique: utrinque: utra
que: utroque: particularia affirmati
ua aliquis quis pro eodem. Quidam.
quisquam. quispiam: quilibet: quuius:
ullus: non ullus: pro duobus Alter. Al
teruter uterius uterlibet. Negatiua nō
dantur: nisi p destructionē uniuersaliū
ut non omnis. Aduerbialiter aliquādo
non nunquam unquam usquā uspiam
ubicunq: alicubi: ubiuis: sicubi necubi
undecunq: quandocunq:

Notandum non nulla particularium hodie accipi pro
signis uniuersalibus: ut quilibet: Quādocunq: Vbi
cunq. Er hic usus uicit artem: habent enim sensum
propinquum. Nam quilibet. i. unus ex pluribus qui
placet. Vnde dialetici sic intelligunt capias quēuis
ex his non curo: quia omnes supple sunt tales ut pu
ta currentes. Aliqui etiam faciunt differentiā inter

aliquis et quidam. Nam posterior uidetur singulari
ter denotare : quia unum determinate ut quidā ami
cus: at logici considerant uocabulū grammatici for
san modum pronuntiandi.

Omnes anni tui quīdecim omnes aposto
li duodecim indefinita idest numerus
annorum et apostolorū uel exclusiua

Omne animal fuit in arca Noe distribu
tio pro generibus singulorum non pro
singulis generum

Omnis Israel congregatus est. Distribu
tio: acomodata: quia uel maior uel po
tior pars.

Omnis sol epiculo caret uniuersalis
cōius enim sol hoc sole

Deus est actus purissimus Non proprie
singularis cum subiectum comunicabi
le nec indefinita cum indiuisibile

Cuiuslibet hominis equus si unus sit om
nium currit indefinita uel singularis

Cuiuslibet hominis equus si quilibet habe
at proprium uniuersalis.

Cuiuslibet hominis equus currit idest est
currens equus uniuersalis sed indirecte.

c iiii

Hoc est uerū demrāto ente in cōi hoc .i.
ens in definita: singulari uero: uel hoc
ens dicendo singularis:

Quem emulus rationalē bestiam ī fabella recitat has
dicit uniuersales. Cerasus plus ceteris regionibus
amat Italiam. Cerasus ante Iulii etatem non fuit
in Italia. Cerasum quidam inter pomos quidam in
ter bacharias arbores connumerant: Fulmē laurum
non ferit. At hē ipse potius indefinite.

Vterque duobus: omnis tribus: Totum
de duobus partibus constanti uel etiam
pluribus:

Omnis propositio ē singularis uidelicet
respectu propositionis que species.

Superior est ppō q̄ oīs ppō est orō.

Interrogatio non spernenda: Que ca uel
hyp. qualis ne uel aff. V. quanta par.
ind. sing.

Vedam de inesse: quam auerroys
q̄ inuentam: quedam modalis cuius
uidelicet compositio aliquo deter
minatur modo.

Modi usitatiores sunt hi possibile impos
sibile necessarium contingens. Verum
falsum: per se per accidēs: per se primo
per se non primo per se primo modo: p

se secūdo mō sed primi sex uel quatuor
usitatores reliquis.

Aduerte hos modos interdū apponi orōni infinitiue
uel coniunctiue quę uocatur dictū: ut possibile est te
esse summū pontificem: impossibile est q̄ Deus non
sit. Interdum orationi indicatiue ut necessario. De
us est bonus. Aliqui uocant modales etiā illas quę
specificantur per modos ex parte intellectus ueluti:
notum: scitum: euidens: ignotum: dubium: obscurū
ut notum est deum esse colendum.

Aduerte modū predicari dcūm uero subici. Et si pre
dicari idem sonet quod modificare: specificareq; aut
determinare manifestum ē quod philosophus dixit
Quamuis et usitatus accipiendo uocabula possit
uerificari.

Cum etiam aduerbia determinēt uerba et sint eorum
modi et adiectiua nomina modificēt substantiua nō
nulli etiam eiuscemodi enuntiationes uocant moda
les sed id nimis extense.

Aduerte hanc nō esse modalem hoc est possibile. Nō
igitur satis dictū ī qua ponitur modus nisi intelli
gatur modaliter.

Quedam modalium de sensu diuiso: que
dam de sensu composito. Que situ mo
dorum non discernitur ratione: Ex pacto
tamen diuisus sensus congruū est diui
dat orōem compositus minime.

Aduerte illum tumultum esse in utilem iuniorum: ut
compositus fiat solum preponēdo uel cum sequitur
esse Sensum. Diuisum cū in medio solū: re ipsa sem
per sensus ambiguus / at pacto discernuntur.

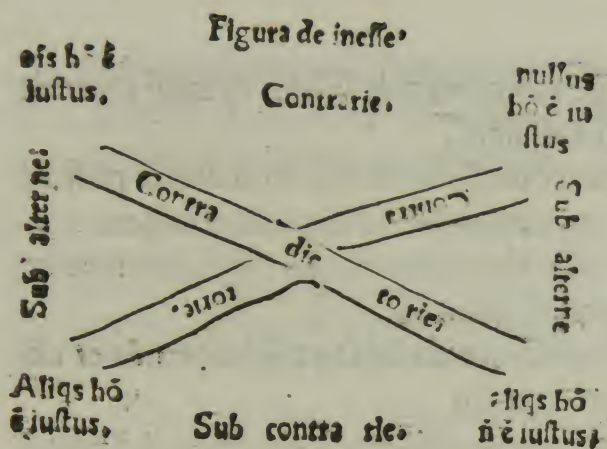
Qualitas modalium a modo non a uerbo
dicti uel orōis cui modus apponitur su
menda: possibile ē te non languere affir
mativa. Non possibile non impossibile
Non necesse: nō cōtingens: negatiue.

Aduerte q̄uis oīs propositio sit de 'mō non tñ oīs est
modalis. Aduerte etiā q̄mōi trisariā summi possunt
Verbaliter ut oꝝ ita est: ita nō est: pōt: non potest:
cōringit: noīaliter preterea et aduerbialiter.

Contingens quod eē atq; non esse ualet:
possibile cui non repugnat eē. Necessa
rium cui repugnat non eē. Impossibile
cui eē. Si uis ut differāt sic eos adapta.
Nam alio sensu possibile et contingens
coincidunt. Vnus tamen alio fit cōior
peraccidens et materialiter cui cū q; n.
repugnat non eē sibi non repugnat esse
quamuis ipsa diuersa.

Oīs modus est ens cōtingens: impossibi
le est possibile falsum uerum et necessa
rium est contingens.

Cathegoricarū quedā cōtrarie: quedā sub
cōtrarie: he cōtraditorie ille sub alterne.
Quedam participantes in altero. Alie in
utroq; Reliq; in neutro. Ecce figurā.

Aduerte omnes has participare oportere utroq; extre
mo et pro eisdem stare atq; intelligi uel explicite uel
implicite ut quod 13 est. Nihil est: tota domus est cō
structa: nulla pars domus est constructa.?

Si nullus homo sonet nec mas nec femi
na cōtrariatur huic omnis homo. Si de
ui sermonis stet solum pro maribus mi
nime.

Hac in re magni et docti beffarionis mei
alumnus ridiculos putat Dyaleticos.
Vtraque sententia defensabilis.

Due contrarie nequeūt nec in materia na
turali siue necessaria: nec remota siue
impossibili unquam esse simul uere. At
qui in materia contingenti possunt esse
simul false.

Due sub contrarie solum in eadē materia
simul uere.

Due cōtradictorie nec in materia possibi
li nec impossibili nec ulla alia conueniūt.

Si sub alternans uera et sub alternata et
non econuerso.

Si subalternata falsa et subalternās et nō
econuerso.

Singulares affirmatiua et negatiua cōicā
tes extremis dicuntur cōtradictorie ut
Petrus dat operam litteris: Petrus non
dat operam litteris.

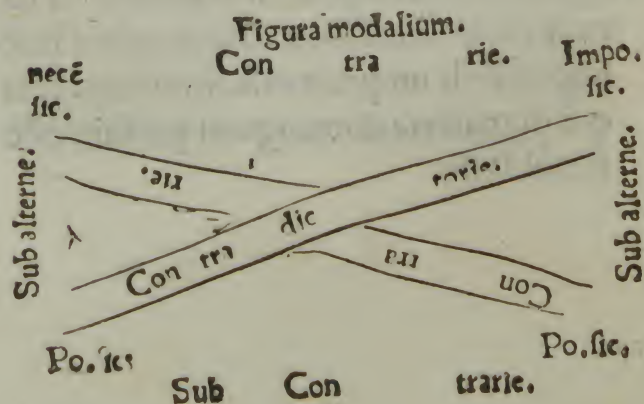
Aliqs sol ē oīs sol falsa. Aliqs sol nō ē oīs sol uera.

Aliquis sol ē oīs sol existens uera. Altera falsa.

Singulares concernentes. exniam non ingrediuntur fi
guram..

Singulares abstrahētes ab exnīa possunt poni in figu
ra ut oīs homo ē animal hic homo nō ē animal.

Indefinite si equiueant particularibus apte ponentur
loco particulari^m. Si stent pro natura cōi ut nobis
placet: persequelam sunt in figura.

e Qui pollentia est duarum propo
sitionū in figura positarum nega
tionis additione equiualentia .

Considera negationē tam maligne nature dici q̄ quic
quid inuenit destruit et oppositum illius ponit: hęc
destructio de qualitate et quantitate solum accipien
da. Negatio in numero impari negat qualitatem: et
perimit quantitatem i numero pari affirmat et con
struit.

Cōsidera negationem solum ēē destructiuam Quod
autem ponat oppositum accidit: quia necesse est alte
rum in esse: ideo maligna metaphorice: quia solum
destruere. Sicut natura pia: quia solum cōstruere in
tendit. Negatio unam affirmationē includit: et pre
supponit ut homo non est bos hanc homo est homo
Alteri opponitur ut hic homo est bos. Quare in nō
facere intelligitur facere. Et i negatione affirmatio.

Equipollentia fit hoc uersiculo non spre
to precontradic: post contra prepostq̄
sub alter.

Considera propositiones interdum equiuallere ratiōe
signorū et significatorū omnino: ut eadē bis pronun
ciata uel scripta interdū ratione significatorū prima
riorum: sed non signorū ut oratio mentalis / uocalis
et scripta: quādo sunt sub ordinate. Similiter si fiat
de uocibus synonymis ut equus est absconditus: cabal
lus est occultatus. Interdum quia significatum utri
usq̄ est idem realiter: et inseparabile est unum ab al
tero: ut homo animal rationale admirarium: Inter
dum ut quę in figura: quę equiuallent in ueritate et
talitate secundum consequentiam.

Aduerbum negādi absq̃ uerbo nil perire ualeat. Dicere nō: sub aduverbio minime contineri: est fuga ut eorū uocabulo utar bazanorum:

Dicere ēē aduverbium: quod uerbo nō innitatur peior illa.

Equipollentia itaq̃ fit hoc pacto: sit qui dicat omnis equus currit. Alter nō omnis. i. non uerum est ut omnis: et sequitur: Igitur aliquis non currit per regulam cōtradictoriarū. Si tertius iterum neget ultimam ponet primam dicendo non est uerum aliquis non currit.

Considera plerosq̃ admirari quo pacto negatio negatioi tuncra affirmet cum simile addit^m simili facit magis tale. Et omnis res per quas causas oritur per easdē et augetur. Tenebra nō aufert tenebram. Simile non destruit simile. Quē admiratio ablata est Qui enim dicit aliquis homo non currit negat cursum ab aliquo homine. Qui uero dicit non aliquis homo nō currit sentit non uerum dicere ullum priorem. Quare sequens negatio super alio uerbo cadit et aliam propositionem facit. Siquis addideret alterum non ad signum sentiret hunc secundum nō recte negasse propositionem primi: per consequens dicit equalenter primo. Si quartus accedat addēs aliud nō ipsi signo sentiret cum secūdo cōt^m tertium et primū.

Et procede in infinitum si lubet et oblectat.

Considera cum pponis toti pponere: cum post ponis toti subiecto postpone sed uerbo et toti predicato pponere: et euitabis sophismata. Caue quoque a negationibus infinitaribus fac ut sit negatio negans. Vide etiam equiualentiam esse in terminis equipollentiam solum in enuntiationibus et eo pacto.

Recte hos sophistas horum quod uocem picinam et coruinam uallensis dixisset non ipsius Aristotelis maximi greci ipse tamen eade reluit si fabule Poggi credendum poenas meminerit tamen illius dicti. Quam quisque autem nouit in hac se exerceat.

Considera boetium dicere. Hanc omnis homo non currit equiuale huius aliquis sic aliquis non: alii tamen non ab ea putant diuidi sicut prius conungebantur. Et sic intelligit comunis scola dialytorum.

Considera quod etiam sub contrariis uidentur posse equipollere. Nam addita secunda negatione particulari affirmatiue et post posita una efficitur particularis negatiua per contrariam ut diximus. Negatiua uero particularis faciendo eam primo equipollere sue subalternanti sic non aliquis homo non non currit et deinde addendo aliam negationem ad signum. Vel expeditius adde ipsi particulari negatiue: aliam negationem sic aliquis homo non non currit. Sed hic modus loquendi inconsuetus.

Equipollent quatuor modi hoc pacto: amabi-
lissimus edentulus: iliace: purpurea.

Considera quod ordo modorum sic ponitur: possibile con-
tingens impossibile. Necesse.

Destruit V totum: sed A confirmat utrum-
que. Destruit E dictum. Denegat I que-
modum.

Pur purea	Con	tra	rie.	Ili- ce,
A mabi- mus,	Sub	con	tra	rie.
				E den- tuli,

Possibile et contingens hic non differunt.

Possibile et impossibile contradicunt ideo negatione pre-
posita equivalent.

Possibile et necesse sunt subalterna. Idcirco negatione
preposita et postposita equivalent.

Possibile sic possibile non equaliter signo particulari affir-
matio et negatio.

Necesse equaliter signo universalis negatio.

Equipollentia ratione dicti solus: sicut et oppositio: ra-
tione modi solum ratione utriusque.

Cum ex parte dicti est solus oportet uti modo illo eodem et
consimiliter se habere in utraque propositione. Cum sit equipollen-
tia ratione modi solus potest fieri et in dictis singu-
laribus modis ipsis variatis ut patet in figura.

Contrarie Simpliciter

Omne. b. necē ē esse
 Omē. b. impo. est nō eē
 Omne. b. nō po. est nē esse.
 Nullū. b. nē necē. est esse.
 Nullū. b. nē impo. ē nō eē
 Nullū. b. po. est nō esse.
 Nō qddā. b. nē necē ē esse
 Nō qddā. b. nē ipo. ē nē eē
 Nō qddā. b. po. ē nō esse.

.Subal.

Omne. b. po. est esse.
 Omne. b. nō necē ē nē esse.
 Oē. b. nō impo. est esse.
 Nullū. b. nē po. est esse.
 Nullū. b. necē est nō eē
 Nullū. b. impo. est esse.
 Nō qddā. b. nē po. est eē
 Nō qddā. b. necē est nē eē
 Nō qddā. b. impo. est esse.

.Dispa.

Aliqd. b. necē. est esse.
 Aliqd. b. impo. est nē esse
 Aliqd. b. nē po. est non eē
 Nō oē. b. nē necē. est esse.
 Nō oē. b. nē impo. ē nē eē.
 Nō oē. b. po. est non esse
 Non nullū. b. necē. est eē
 Non nullū. b. ipo. ē nē esse
 Non nullū. b. nē po. ē nē eē

.Subal.

Aliquod. b. po. est esse.
 Aliqd. b. nē necē. ē nē esse
 Aliqd. b. nē impo. est esse
 Non omne. b. nē po. est esse
 Non omne. b. necē ē nē esse
 Non oē. b. impo. est esse.
 Non nullū. b. po. est eē
 Nō nullū. b. nē ne. ē nō eē
 Non nullū. b. nē ipo. ē eē

Sub cōtrarie

Omne. b. impo. est esse
 Omne. b. necē est nō esse.
 Omne. b. nō po. est esse.
 Nullū. b. nē impo. est esse
 Nullū. b. nē necē ē nō esse
 Nullū. b. po. est esse.
 Nō qddā. b. nē ipo. ē nē eē
 Nō qddā. b. nē necē ē nē eē
 Non qddā. b. po. est esse.

.Subal.

Omne. b. po. est non esse.
 Omne. b. uō necē. est eē.
 Oē. b. non ipo. est nē esse
 Nullū. b. non po. ē nē esse
 Nullū. b. necē. est esse.
 Nullum. b. ipo. est nō eē.
 Non qddā. b. nē po. ē nē eē
 Non qddā. b. necē est eē.
 Non qddā. b. ipo. ē nē esse

.Dispa.

Aliqd. b. impo. est esse.
 Aliqd. b. necē. est nō eē
 Aliqd. b. non. po. est esse
 Non omne. b. nē ipo. est eē
 Non oē. b. nō. ne. ē nō eē
 Non oē. b. po. est esse.
 Non nullū. b. ipo. est eē
 Nō nullū. b. necē. ē nē eē.
 Non nullū. b. nē po. est eē

.Subal.

Aliqd. b. po. est non esse
 Aliq. b. non necē. ē eē:
 Aliq. b. nō ipo. est nō eē
 Non oē. b. nē po. ē nō eē.
 Non oē. b. necē. est esse.
 Non oē. b. ipo. est nō esse
 Non nullū. b. po. ē nō eē
 Non nullū. b. nē necē ē eē
 Nō nullū. b. nē ipo. ē nē eē

Conuersio nō cordis: aut panis
que bifariam non etiam ea que
terminorū: aut relatiuorum sed
est extremorū propositiōis mu-
tua transpositio.

Omnis cōuersio bona: est quedam cōnīa Et prima cō-
uersa altera conuertens. i. qua conuertimus.

Intellige non nulla documenta: primum qualitatē cō-
uertentis et conuerse eādē esse oportere. Secundū
omnia uerba: quę adiectiua dici solent esse transpo-
nenda in quātum sunt predicatum uel pars predica-
ri ut Ioannes colit genitorem. Colens genitorem ē
Ioannes. Tertium casum non mutandum ut Nulla
ciuitas est in homine ergo nullus homo est in ciuita-
te nō tener: quia casus mutatur et porius: quia totū
predicatum nō transfertur ibi enim subintelligitur
exis. Dic ergo / nihil existens in homine est ciuitas.
Quartum cum propositio est de secundo adiacente
rem uerbi transferēdam ut plato: est ergo existens ē
plato. Quintum hęc signa omnis et aliquis et consi-
milis posita ex parte predicati tenēt partem predi-
cati. Sic ergo transponantur ut efficiantur pars subie-
cti omnis homo est aliquis homo: ens aliquis homo
uel id quod est al quis homo est homo. Similiter ali-
quis sol est omnis sol existens: id quod est omnis sol
existens est sol. Nullus homo est omne animal. Nul-
lum existens omne animal est homo: uel Nulla res:
quę sit omne animal est homo. Sextum documentū
orationes sacre in caibus obliquis reducende primū
sunt ad rectū. Deinde cōuertende: ut auribus meis
grata sunt uerba doctoris. Tedet egenum uisq; suq.

Aures mee sunt res quibus grata sunt uerba doctoris
Egenus est res quam teder. uite suę . Seprimū cum
equus hominis currit uel hominis equus currit. Vi
deto an rectus cum obliquo sint subiectum an alter
eorum solum. At qui cum rectus precedit ut uterq;
integret subiectum rationabile uidetur: cū obliquus
tunc aiunt ipse solus est subiectum. Sed nō uideo ne
cessitatem ut solus: Cautus ergo esto dum cōueris.

Cū uniuersalis uniuersaliter: aut particu
laris particulariter: tunc dñr conuerti
simpliciter: quia solum transponuntur
extrema nullo alio mutato.

Cum uniuersalis particulariter tunc con
uersio dici solet per accidēs: quia ultra
extremorū mutationē ppositionis mu
tatur: accidens hoc est quantitas.

Intellige posteriores adiunxisse. Tertium modum cō
uertendi. quem uocant per contrapositionem qui fit
obseruata eadem qualitate et quantitate. Sed mura
tis terminis finitis i terminos infinitos ut: omnis ho
mo est rationalis: ergo omne nō rationale est nō ho
mo: Quem philosophus non posuit primo priorū eo
q termin. finiti d fierūt ab infinitis: Nec talis con
uersio utilis syllogismis. Verum cum in cōuersā: o
nitur transcendens: ut omnis homo est ens / non si q
tur: ergo omne non ens est non homo: transcenden
tia quippe infinitari nequeūt nisi intelligantur relin
qui figmenta.

Vniuersalis negatiua et pticularis affir
matiua solum simpliciter. d.ii.

Intellige consequens oportere sumere tantam verita-
tem ex antecedente quantum potest: cum ergo potest sumere
universalem non debet sumere particularem: quamvis
ex universali postmodum sequatur particularis: Fa-
tum namque videtur minus boni accipere ubi plus iuste
tribuitur. Itcirco universalis negatiua convertitur uni-
versaliter: ex qua convertente postmodum sequitur par-
ticularis: ideo aliqui ponunt eam posse converteri per
accidens: et non solum simpliciter: et hoc pacto ope-
reret in prima figura Syllogismoꝝ non solum pone-
re barbara et celarent sed barbari et celaro.

Intellige quoque de universalibus negatiuis de consueto
modo loquendi: non de inconsueto ut omnis sol pla-
neta non est: ergo omnis planeta sol non est non tenet.
Similiter de universalibus quarum predicata sunt co-
munia vel singularia que distribui nequeunt.

Intellige etiam quod hec nullus homo est mulier debet sic
converteri nulla mulier est aliquis homo: nisi dixeris
primam stare pro maribus et feminis.

Intellige hanc neuter horum loquitur sic convertendam

Nullus loquens est alter horum vel aliquis horum duorum.

Intellige hanc hic et rome venditur piper per hoc ad hanc
reducendam utroque horum locorum venditur piper et de
inde sic convertendam: res que venditur in his duo-
bus locis est piper.

universalis affirmatiua converti-
tur per accidens et veluti iunio
res addunt ut plurimum per con-
tra positionem Raro et improprie simplici-
ter Non licet non distributum in prima
distribuire in secunda Neque minus am-
plum facere latius

quis nō homo hoc ē hēc chimera: nō ē nō chimera.
Illi preterea nō sunt audiendi q concedētes hāc Vide
licet homo est spēs: negāt ouertentē spēs est hō: Nā
p̄dicabile de pluribus drēntibus numero est homo.
De ampliatiuis et appellātibz suo loco.
Adducunt non nulli conuersionē preter
quantitatem cū ambe non quante ut ho
mo inquantum homo est admiratiuus.
Admiratiuum inest homini inquātum
homo: aut sic aliquid quod inquātū ho
mo est admiratiuum: est homo: aut alte
ra non quanta ut tantū homo ē risibilis
omne risibile est homo: Et nō nulli pri
mā uocāt simplicē alterā per accidens.
De indefinitis idem iudiciū: ut de p̄ticularibus nisi q
hēc absolute falsa est animal nō est homo: quia op̄io
ne nostra animal stat pro natura.
Singularis si predicatum habeat singula
re cōuertitur simpliciter: siue sit negati
ua siue affirmatiua.
Singularis affirmatiua de p̄dicato cōi cō
uertitur p̄ticulariter: uel indefinite.
Singularis negatiua de p̄dicato cōi ouer
titur uniuersaliter: p̄ticulariter: ac inde
finite si lubet ut petrus nō ē imperitus:
ypotetica coniūctione et forsan in
terdum aduerbio una.

Coniunguntur. n. in ea plures categorice.
Tres huiusce. Spēs a nemine auctore di-
gno repudiate: adionalis a qua nomē ge-
neris sumit: copulatiua: quā repudiata
nouiter sed sine ratione uidi disiunctiua:

Scito aliquos his addere duas V3 causale cuius nota
quia et reporale: cuius nota quādo: Et totidē negati-
uas enumerāt: Et sic ueniūt Denarro. Alii his oib3
ite3 addūt duas locale cuius nota Vbi et expletuiā
siue aduersatiuā cuius nota quāquam: quāuis et toti-
dē faciūt negatiuas et habēt unā Tessara decadem;
Alii supra deis iungūt Rationalem cuius nota ergo.
Et effectiuam cuius nota quā ueluti et cālis: sed ab ea
differt. Nam in effectiua dñs cā i causali añs. Si. n.
dixero quā sol est i nostro emispio dies est cālis. Si ue-
ro dies ē quia sol ē in nostro emispio. Effectiua An-
nectūt tandē duas negatiuas primū numerū pfectū
tertia uice replicātes. At qui nō nulli grauiore3: pri-
mis causale reporale: Et locale apponūt cōficiētes
ex amero. Alii oib3 pdeis iungūt Qualitatiuas: ut
qualis ē pater Deus talis et filius: Et quantitatiuas
ut quātus ē ille tantus iste. Ac explicatiuas: ut deus
est maximus V3 ē optimus. Nec nō similitiuas: ut
ego quasi uitis fructificaui suauitatē odoris. Addūt
et Relatiuas: ut Petrus amat quā dignitate afficit et
hi nec uiginti quatuor nec uigintiduos seniores reci-
piunt et sic nec sunt iudei nec christiani.
Alii autē rationale: causale et effectiuā ad adionalē
reducūt. Reliquas ad copulariū. Alii dicūt nō posse
forfan o3 reduci ad illas quare ponūt quinq3 tres pri-
d. iiii.

mas: eis iungētes, rōnalē et causalē quīq; frīb; neq;
oībus barbatīs cōtenti. Vēz quia prime tres gene-
rant difficultatē Gaudeamus cū theologis numero
ternario.

Scito quoq; hypotheticas ut cōditionalē siue cālē et tē-
poralē notā qnq; implicite hrē: ut sole oriente sit dies

Scito itē has uel esse cathēgoricas: uel eay; similitudi-
nem ut alii aiunt gerentes. s: Si tu esses papa tu esses
summus pontifex.

Scito deniq; hāc copulatiuā: si tu es albus tu es colora-
tus: et si tu es homo tu es aīal cōstare ex duab; cōdi-
tionalib; tanq̃ ex ptribus pīcipalib;: Nō itaq; semp
cathēgorice sunt partes pīcipales hypotetice.

Cōditionalis constat ex pluribus enūctia-
tionibus nota conditionis implicite uel
explicite coniunctis.

Scito hāc notā si interdū cōiūgere ppōnes: et tūc ē cō-
ditionalis interdū termios et si apte p̄dicati ut dicē-
do Socrates est risibilis si rōnalis uocatur cathēgori-
ca de p̄dicato cōditionato. Si a pte subiecti ut dicēdo
plato si stertit ē somno grauatus: uocatur cathēgori-
ca de subiecto conditionato.

Negatiua ē quotiēs nota cōditionis nega-
tur congrue autē si in principio eam po-
fueris hoc pacto nō si animal uolat ani-
mal habet alas.

Scito me nō posse assentiri his q dicūt ipm nō: eo ī lo-
co nō ēē aduerbiū cū nulli uerbo initat: sed aiūt ipo-
et notā circūloqmur notā aduersatiuē: ut sit sensus
Quis aīal uolet non tñ hz alas. Vīr; mibi icidisse
ī scillā quā enitare cupiebāt: Nā qd est dēū Quāuis

uolēt aīal non tñ hz alas nisi quāuis aīal uolet: non
tñ sequit' ut hēat alas: Quod qdem ego a principio
dixissem nō seqt' Si animal uolat aīal hz alas. Ecce
uerbū cui imitebat' negatio: n; illi placēt q aduerbi
um posse iterimere nō m^o uerbū: sed ex cōiūctione
dūt satis acute inducētes negationis naturā eē pime
re compōnē siue copulationē cū ergo et uerbū et cō
iunctio copulet utrunq; nega^o. destruere ualet. Sua
det aliquatū rem et si pimat grāmatice pīcipium
nec tamē p qpollentiis: aut modalibus: aut terminis
īfinitis quā affert ubi nulla cōiūctio. Minus in
conueniēs existimarem eas dicere negari non posse:
quam sine uerbo tales esse.

Vera cū ex opposito cōt'is infertur oppo
situm antecedentis: nec cures de nouis
sophisticis certo impositionibus. Falsa
cum nō infertur: omnis deniq; uera est
necessaria omnis falsa impossibilis nul
la contingens.

Scito ipm si interdū eē cōiūctionē abnegatiuā ut da
rem opā lris si libros habere interdū diminutiū ut
si non potes qd uelis: Velis qd possis: interdū ut in
pposito conditionalē et illatiuā. Ex hoc hēs qd pos
ses duas addere sup ioribus hypoteticas.

Scito nisi cū stat p si non cōditionaliter facit huius ra
tionis hypoteticā: ut nisi sis aīal non eris homo aīal
nisi habeat pulmonem non respirat: aliquando aut
uiderur capi exceptiue de quo alias.

Conditionalis nihil ponit in esse aiunt:
ponit tamen unam esse causam alteris

atq; ueritatem aut falsitatem totius nō
partis.

Scito grāmaticos hoc idē intellexisse quando dixerūt
continuatiua est quę demonstrat ordinē rerū in oīa
cum dubitatione: quia non ponit aūs aut oīs re ipa
tale.

Opulatiua que pluribus cathe
goricis nota copulatiua cōiunc
tis cōstat negatiua usitatiōi ac
c latiniori mō fit pponēdo toti si
hypotheticas negatiuas ponere licet.

Ad ueritatem opus est omnium partium
ueritate ad falsitatem una discrepet sat
est posterior agnoscitur ex priori rectū
enim est iudex sui et obliqui.

Possibilis cuius omnes partes eiusmodi
nec una alteri in cōpossibilis. Verum
non repugnat uero: sed bene possibile
possibile.

Impossibilis una parte tali fit uel si alte
ra impossibilis:

Necessaria si uniuerse partes necessarie.

Contingens si una talis: altera uero neq;
impossibilis neq; impossibilis:

Quādo coniūgit terminos si a pte subiecti uocatur de
subiecto copulato: ut Petrus et Ioannes incedūt si a
parte p̄dicati de p̄dicato copulato: ut Petrus est pro

bus et doctus.

Est quoque copulatum coniunctum tantum ut aliter siue acceptum ueluti si dixero Callias et plato trahunt naues et copulatum diuisum tantum ut plato et callias est homo: in prima enim nequit predicatum de altero seorsum dici in altera potest.

Scito quod non oportet nisi partes principales esse ueras et necessarias ut hic si homo est equus homo est hynnilis. Et si leo uolat habet alas.

Scito quod non nulli utuntur his uocabulis hypothetica habet partes terminales .i. terminos et propositionales. idest propositiones.

Negatio preposita toti copulatiue non destruit aliud quam copulationis notam.

Scito copulantes innuere illarum propositionum conjunctionem adinuicem et nil aliud. negantes uero eiusmodi conjunctionem perimere. Et similis uidetur copulatiua affirmatiua et omnis hypothetica quasi uni particulari: uel indefinite. Negatiua uero uniuersali negatiue talis coniunctio reperitur nulla talis reperitur.

Non proprie dicimus copulatiuam: uel yppoteticam negatiuam: sed potius negatiuam copulatiue siue yppotetice.

Destruit enim conjunctionem negatio.

Id est
d Insiuctiua que ex pluribus categoricis eiusmodi nota coniunctis constat.

Scito quod ueluti in aliis ita et hic potest dari categorica de subiecto aut predicato disiuncto.

Disiunctiua quedā iunioꝝ et imppria que
dā uetustioꝝ et ppria: prima unā affir
mat alterā nec negat nec affirmat: alte
ra unam accipit alteram respuit. Et hoc
est proprie disiungere:

Ad ueritatem prime sufficit unā partem
esse talem ad falsitatē utrāq;. Ad possi
bilitatem alteram:

Ad impossibilitatē utrāq;. Ad necessitatē
alteram uel q; ptes mutuo cōtradicāt.

Ad cōtingentiā utrāq; oportet eē cōtin
gentē: nec unā alteri repugnantē.

Scito q' quāuis coniūctioni maxime opponatur disjun
ctio tamē hic sensus disiugit termini uel orōes con
iungūtur et ita non eadem ratione est coniunctio et
disiunctio.

Si disiunctiua sumat ptes suas in qualita
te disiūgēs ad ueritatē ralis necōe est al
terā partē solū eē uerā. ad falsitatē utrā
que uerā uel utrāq; falsam. Omēs autē
copulatiuā et disiunctiuā factā ex parti
bus cōtradicētibus copulatiue eē cōtradi
ctorias ut hō nō legit et leo nō dormit
omnis hō legit uel nullus leo dormit:
que regula uera est: siue disiunctiua sit
ppria siue impropria.

Scito copulantē uelle ostendere omnia copulata esse uera. Disiungentem uero proprie: aliter dum taxat. Quando ergo disiungimus dicimus unum illorum esse uerum tantum et per consequens aliter dicimus falsum: Et cum hoc uerum: sit cōtradictorium alteri parti copulatiue ex consequenti illud dicimus falsum: sicq; contradicimus copulanti utrunque astruendi uerum.

Disiunctiua illa cōtradicit copulatiue fundamētaliter nō formaliter ueluti ponēs summū bonum Sanitatem contradicit illud ponenti honorem.

Eiusmodi contradictoriōz si unū sit falsum: aut ipossibile nō oportet alterū eē uerū et necessariū: sed bene ecōtrario.

Scito q si fecerimus eiusmodi contradictionē V3 homo nō est rationalis et homo non est risibilis oīs homo est rationalis uel oīs homo est risibilis. Et teneamus hanc disiunctiuam proprie ipsa erit falsa et impossibilis cum utraq; pars sit uera et necessaria nec tamen ex hoc sequitur illā copulatiuā esse necessariam Quia non contradicunt formaliter.

Si fiat disiunctiua ppria ex partibus copulatiue seruata qualitate cōtradicient sibi mutuo.

Scito q dicendo omnis homo est rationalis et oīs homo est risibilis copulo utrūque in ueritate: dicendo uero oīs homo est rationalis: uel oīs homo est risibilis disiungo. Nec minus per hanc disiunctiuā cognoscemus copulatiuā quā psuperiorē impprie sumptā.

Disiunctiua propria facta ex cōsimilibus
partibus copulatiue uidetur sua negati
ua illa. n. talia copulat in ipsa ueritate:
hec disiungit: hoc est dicit non copulat
in ipsa ueritate.

Potest hypotetica esse contradictoria hy
potetice: ut disiunctiua copulatiue: nō
tamen copulatiua copulatiue. Negatio
copulatiue negat coniunctionem catego
ricam nihil astruendo. Disiunctiua illa
ponit ultra unam tantum ueram.

Tractatio mixta.

Vppositio non relatio illa su

s pponi opposita: nec indemon
strabilis: aut concessa propo

sitio: nec a supposito abstractum: nec res
que supponitur: sed est non uarii signifi
cati alicuius termini sed eiusdē. Sub di
uersis modis considerandi positio.

Nota suppositionem esse proprietatem terminorū que
non competit eis nisi in oratione: Iccirco hec tracta
tio ē mixta: qā tangit simul duas Dialerice partes.

Nota q significatum termini comunis potest conside
rari trifariam uno modo prout itelligit esse in suis
suppositis uel singularibus: Quod quidem esse ma
teriale phisicum suppositale siue personale ho ē in
diuiduale siue singulare. Et secūdm hoc esse iunt

ei accidentia comunia. Et dicitur supponere persona
liter. Alio modo prout concipitur i se ipso quasi ab
omnibus inferioribus distinctū et abstractū. Quod
certo esse uocatur metaphisicum naturale: qui dicitur
uum: absolutum formale: Et secundū tale eē insunt
ea predicata per se. Tercio modo prout ab intellectu
est cognitum et cum alio uel aliis ab eo cōparatum:
Quod utiq; potest dici esse tenue exile: secundū qd
Simpliciter logicum. In quo quidē insunt ei inten
tiones.

Nota etimologiam ad rem cuius uocabuli eē: Suppo
sitis: hoc est termini sub aliquo modo considerandi
positio uel si uis ut ipso sub denotet p iuxta illud
Terentianū in eunuco puerum supponi: id mihi nō
displicet. Ex quo patet nō solum subiectum supponere
re: aut suppositum. Deinde illud nomen in propo
sitione non uenire a supposito.

Nota etiam illos ualde errare: qui suppositionem acce
ptionē termini pro aliquo significato puta materia
li: aut personali dicunt. Supponere: enim presuppo
nit significare sicut passio propria dicitur: Neq; ter
minus supponit extra orationem. Significat tamen
etiam seorsum positus.

Nota solum terminos categoricos pprie supponere.
Significare uero aliquo modo omnes.

Nota terminū respectu alicuius supponere de quo ta
men uerificari .i. uere affirmari non potest ut patet
in falsis.

Termini cōis triplex Suppō: personalis:
naturalis simplex iuxta triplicē respec
tu eiusdē significati acceptionē. Quod
interdum ē formale et ex inpositione in
terdum materiale et sine in pōne.

Termini discreti bifariā suppositio acci-
pienda personalis et simpliciter:
Suppositio igitur quedā comunis: quedā
discreta hec itē duplex Illa triplex.

Nota quemlibet terminū mundi posse se ipm significa-
re sine ulla impōne: Quod uocat' eius significatum
materiale et respectu illius potest trifariā si sit comu-
nis supponere psonaliter: cum dico hec uox homo ē
litteris aureis exarata: Naturaliter: cum dico est exa-
rabilis: uel sonus simpliciter si dixerō ē spēs soni.

Nota q̄ concreta ut album possunt supponere formali-
ter et materialiter: Deinde formaliter: aut secūdm
significatum proprium ut album est coloratum siue
inherens: aut secūdm significatū denotatum ut al-
bum calcaribus premo. Et pro uno quoq̄ potest tri-
fariam supponere.

Nota quoq̄ significatum q̄dam esse ex prima institu-
tione et primum: Quoddam ex translatione: et secū-
darium: ut pz ī metaphora metonymia: Sinedoche
Ironia: Et pro uno quoq̄ potest trifariam si comune
sit supponere.

Nota hōz trium esse talem ordinem: positio: Statio:
acceptio: quę tria cōueniūt termino aptitudinaliter
Rectius ergo ille qui supponem stationē q̄ ille: qui
acceptiōem. Errat qui putat acceptiōem esse gnis
supponis. Nō minus ille qui eam ipsius causam cen-
set. Nam Iccirco acceptatur sic: quia ponitur et stat
sic: non econtrario. Nam etiā si nullus aduertat sic
stat. Qualis aut est ordo actuū talis et aptitudinū.

Nota cū dicimus terminus supponit sic expone signifi-
catum sub tali modo: uel pro tali modo cōsiderandā

ponit : ponit perinde sicut et predicat et diffinit ut
quo nō ut quis uel qđ hoc enim est opus intellectus:
Nec tamē dicimus terminus subicit: quia forsan nō
est consuetū: loquēdum autem ut plures.

Suppositio formaliter ē modus intelligē
di terminos sic positos uel stātes uel ac
ceptos : cuius ethimologia ratione fun
damenti sibi competit.

Nota quotiens formale significatū: uerificatur de ma
teriali: dicendo hoc est illud totiens nō distinguen
do materiale a formali dicere consueuimus talē ter
minum habere unū significatū: Videlicet formale.
Qualia sunt transcendentia. Quotiens autē non po
test sic uerificari dicimus ipsum habere materiale si
gnificatum distinctū a formali. Qualitas etiā er acci
dens ī uoce et uox et pleraque forsan huiusmodi: de
quibus in presenti non memini non habent distinctū
materiale a formali. Quedam etiam nomina secūde
intentionis Videntur esse talia ut nomen dictio ter
minus: casus: nominatiuus. At qui dicit: nā materia
le horū continetur sub formali per accidens prius au
tem dictorū per se. Itcirco de his intentionibus ē mi
nor ratio ut dicantur non habere duo significata: et
melius esset tenere qđ sint duo quā unū. Quare cum
de materiali uerificatur essentialiter : formale tunc
unum.

t Erminus non habens nisi unum
significatum potest p illo trifa
riam supponere: tamen et predi
e. i.

cata solita dici de formali: et predicata
solita dici de materiali suscipit.

Quotiens additur signū materiale termi
no habenti materiale distinctum stat p
illo. Signa uero materialia hec dictio
hic terminns hoc nomen. Et ipsum ly.

Nota q ipm ly ita inoleuit ut extirpari minime possit:
Non inutile signum et si barbarum uideat. Signa
uero personalia uel formalia sunt ois nullus aliquis
comunia uero omne nullum aliquod.

Quotiens extrema sunt prime intētionis
neutrum potest supponere simpliciter.

Quotiens subiectū prime et predicatum
secunde. Subiectū solū simpliciter pdi
catum naturaliter Econtra uero si trans
ponantur.

Quidā falso credūt tale subiectū p mate
riali semper stare nec cōuerti posse cum
enim dico animal eē gñs pro re stat sub
iectum non pro uoce.

Quotiens utrūq extremum secunde toti
ens formale ponunt uario modo.

Non itaq hec regula sine regula.

Nullus terminus est secunde intentionis

eo ipso qd se ipm significet materialiter
Nam significatum tale est res naturalis

Nota hanc regulā sine regula quidā ponunt quia cū am
bo extrema sunt secundē intentionis tunc interdum
unū stat p materiali: alter p formali: ut dicēdo Syl
logismus est nomen: tunc syllogismus non est inten
tionis secundē.

Multa mi Ioānes inq Petre ut uobis et
aliud secretissimū aperiā cōpetūt signis
que de nullo illoꝝ significato uere affir
mari possunt ueluti enim signa inquātū
cuiusmodi habēt propriam naturā disse
runtq etiam a se ipsis ut significata ita
eis aliqua competūt distincta predicata
et ppria que uidelicet significatis eorū
conueniant minime.

Veluti signa habent duo significata sim
pliciter et secundū. quid: ita quedam cō
petunt eis ratione unius significati: que
dam ratione alterius.

Nota si hoc nomē Ioannes consideremus ut signū sui
ipsius ē nomē cōe neutri generis et indeclinabile. Si
uero ut signū hoīs talis ē nomē ppriū masculini ge
neris secundē declinationis: huius rei ignorantia qui
dam dixerūt cū dico Petrus est nomē ppriū stat ma
terialiter qdaz psonaliter. i. apud nos formaliter in
telligētes materialiter hoc ē p significato materiali
personaliter uero personali.

c. ii.

Omnis intentio in grammatica cōsidera
ta inest signis ut signa itaq; non signifi
catis.

Aliqua uerificantur de signis inquātum
signa sine delectu : ut nomen terminis.
dictio Aliqua uero inquātum eiusmodi
signum: homo enim nūc comunis gene
ris nunc neutri: semper nomen.

Omnis dictio penes significatū materia
le est nomen: nec plures eo pacto oratio
nis partes.

Signa ratione formalium significatorum
accipiunt uarios modos significandi et
in plures diuiduntur partes.

Si materialem suppositionē uocare uelis
quotiens pro tali stat non curando si ac
cipiatur ut signum siue ut signatum for
malē solū cū stat pro significato forma
li: tunc regula illa non erit uera. Quan
docūq; terminus stat materialiter ē neu
tri generis: nisi addas materialiter: hoc
est ratione significati materialis.

Suppositio itaq; nō solum ē significati:
sed etiam signi respectu significati sub

uariis modis positio.

S Vppositio comunis psonalis
quedam essentialis: quā aliqui
uocāt naturalem cū terminus
stat pro omnibus suis inferio
ribus: siue copulatiue: siue disiunctiue:
presentibus: preteritis: futuris: ac pos
sibilibus. Quedam accidentalis cū acci
pitur pro una parte illoꝝ secundum exi
gentiam predicatorū unde dicitur. Ta
lia sunt subiecta qualia permittunt eoꝝ
predicata et hoc quo ad significatum et
quo ad modum.

Nota cum dico aliquis homo est risibilis: stat pro quo
uis homine cum dico est albus pro presenti solū / sal
tem ex usu loquendi.

Comunis item psonalis hec cōfusa illa
determinata.

Confusarum deniq; una distributiua alte
ra confusa tantum.

Nota terminum comunem cum supponit personaliter
posse trifariam considerari.

Vno modo prout est in omnibus suis inferioribus. Et

e.iii.

uocatur suppositio personalis confusa distributiva .
Secundo modo prout est in aliquo uno determinato:
tamen indeterminate . Et supponit personaliter de
terminate.

Tertio modo prout est in aliquo inferiori indeterminato
et indeterminate . Et appellatur Suppositio persona
lis confusa tantum.

Nota etiam esse sub comuni termino triplicem desten
sum ad inferiora . Copulatiuum et hi sunt omnes illi
ergo et hic et ille et ille faciendo copulatiua . Disiun
ctiuum faciendo disiectiuam . Disiunctum facien
do in destensu categoricam de disiecto ut parebit
primus destensus fir quotiens stat distributue: alter
quotiens determinate . Tertius quotiens confuse
tantum mobiliter.

Quia predicata per se comunicantur om
nibus sub natura contentis sicut et pre
dicata inferiorum competunt superiori
bus Iccirco edem diuisiones possunt fie
ri suppositionis comunis naturalis que
et personalis.

Quotiens terminus etiam cōis supponit
simpliciter: totiens stat confuse tantum
immobiliter.

Signa uniuersalia affirmatiua distribuūt
terminum comunem si ad ea consequen
ter se habeat. Si uero ea sequatur in alio

extremo confundūt eum confuse tantū
mobiliter. Scis ergo extrema uniuersa
lis affirmatiue. Si etiam aggregatū ex
recto et aliquo sequatur tale signum: ut
omnis equus hominis stat distributiue
totum.

Dictio exclusiua faciens propositionē ta
lem contrario modo confundit.

Signa uniuersalia negatiua precedētia to
tam propositionē: distribuūt tam subie
ctum quam predicatum. Ecce uniuersa
lis negatiua. caue de inconsuetis.

**Terminum sequentem rectum a parte po
st** hec cōfundunt distributiue: uidelicet
gradus compatiuus: superlatiuus: et he
dictiones ita sicut: differt: aliud: nō idē
egeo: careo: sine: ratione negationis ut
aiunt: ablatiuum tamen qui a compa
tiu ex natura excessus regitur dicitur ita
re confuse tantum mobiliter.

Dictio exceptiua id qđ excipit confundit
confuse tantū mobiliter modo sit capax
confusionis. quod semper supplendum

de signis: sicut de illis e. iiii.

Alii dicunt quod distributue.

Termini concernētes actum mentis eōs
qui secuntur eodem modo confundunt
ut uolo panem : peto auxilium : cum ta
men dico intelligo lilium : non necessa
rio descendo.

Copulatiuum diuissim captum eodem mo
do : ut hic et rome uenditur piper : sic in
cipit et desinit : sic et hec dictio imme
diate.

Semp et ab eterno aduerbialiter. Eodem
modo et aduerbia numeralia ponunt. in
ter que non enumerant semel.

Verba obligatoria ut plurimū eodē mo
do : quāuis aliqui dicant q̄ confuse tan
tum immobiliter quod nō credo esse ue
rum nemo enim p̄mittit comunia : nec
quis ea tenetur reddere nisi prout sunt
in singularibus.

Dictio reduplicatiua cōfusse tantū moda
liter suū. cōfundit ut aiūt casuale.

Modus faciens sensum cōpositum aiunt
confundit confuse tantum immobiliter
terminū nō distributum : talem uero di

distributue immobiliter.

Nota cōditionis et rationis cōsimili modo. Verum he due regule non placent: nec alias omnes approbo.

Quicquid mobilitat immobilitatum: immobilitatem mobilitatum:

Regula potissima sit tibi mēs acutior: ut perspicere ualeas si licet descendere: Et quo pacto.

Nota cum dico necessario homo est animal aut omnis homo est animal necessario credebant quidam non posse fieri ullum descensum cum tali modo: quia credebant de hoc homine animal affirmari contingere: Quod falsum putamus: Nam hūc hominem abstrahendo ab accidentibus reponimus in p̄dicamento pro radice totius arboris.

Nota pro eodem: si mundus esset eternus et hominis generatio sempiterna: et dicerem necessario homo ē animal existens: tunc homo staret confuse tantū mobiliter et esset in casu propositio uera.

Nota etiam q̄ nota rationis et conditionis non uidentur immobilizare si uolueris recte descendere: et si non sufficiunt ille tres scalę inuenias alias. Sat ē mihi talem terminum supponere pro suis inferioribus. Vnde contradictio est ut stet distributue: nec tamen pro ullo inferiori: Nec subtilitas tenuis cuiusdam ualeat dicentis intellectus pōt suo actu ferri super aliquam multitudinem nullum eius indiuiduū concernendo. Nam ut sic feratur intellectus nō incōgruit

forſan Vt cum hoc nomen militia ſiue exccitus im-
ponit: ſed cum diſtribuit comune: tunc fertur ſuper
inferiora. Aut dicit omnis homo neſciēs quid dicat
propter ſplendorem tranſfigurationis.

Adde ergo deſcēſum copulatum illis tribus. Nam cū
dico omne animal preter hominē eſt irrationale.
Faluſum eſt ut homo ibi ſtet conſuſe tantū mobiliter
Tuuc enim ſtaret pro uno quāuis indeterminate. Ic-
circo melius dixerēt alii ut ſtet diſtributiue. Sed nō
dicunt quō licet deſcendere: quia nō copulatiue.

Dico ergo deſcendendū eſſe copulatiue. Et hi ſunt om-
nes homines: ergo omne animal preter hunc et hunc
et hunc: et ſic de reliquis: eſt irrationale. Quare que-
dam diſtributiua diuiſiua quedam collectiua ſub pri-
ma deſcende copulatiue ſub alia copulatiue: cū ergo
dico. Si omnis homo eſt albus omne riſibile ē albū.
Ergo ſi hic et hic ē hic. Et ſic de reliq̄s eſt albus om-
ne riſibile eſt album: uel deſcēde ſub ſubiecto utriuſ-
que copulatiue. Cū dico ſi ſol eſt ſuper terrā dies ē.
Dies ſtat cōſuſe tantum mobiliter. Si etiam dixerō
ſi homo currit animal mouetur et homo et aial ſtāt
conſuſe tantum mobiliter. Conſimiliter ſub ſubie-
cto exceptiue ſic deſcende: ergo hoc animal non ho-
mo ē irrationale et hoc animal nō hō: At qui amici
noſtri non habbēt niſi tres ſcalas: nec alias a uicinis
ſibi mutari petebant.

ſtantibus hiſ q̄ nota cōditionis et rationis et modus
non immobilitent: non erit opus concedere ullum ſi-
gnum ſuper precedentia uirtutem habere: ceſſabitq̄
admiratio. Cur negatione illa ſint maligniora.

Nota quando aliquid potest competere nature abstra-
cte ab inferiori coniuncte cum illo tunc non oportet
illud affirmare necessario de illo inferiori. Cum er-
go dico intelligo hominē considero animal: non est
opus de uī sermonis ullo mō descēdere; Nec tamen
cogimur exui uerborum ibi sistere.

Omnis psonalis mobilis nulla naturalis
necessario immobilis; nisi illud sic inēē
exprimam: ut cū dico homo inquātum
homo est animal: Tunc enim dico ani-
mal inesse homini ratione propria Sola
simplex necessario immobilis.

Nota in re duplicatiua dicta subiectū esse distributum
casuale uero confusum immobile: similiter et predi-
catum. Nam ex illa sequitur hęc omnis homo ē ani-
mal. Tūtius etiam et rationabilius est predicatum
uniuersalis affirmatiue stare cōfuse imobiliter. Gra-
dum comparium: et has dictiones ita sicut iterum
notabimus:

Elatrium grammaticum ē rei
cuiuspiam ante late rememo-
ratiuum: Quorum unum per
modum substantie; Alterum
per modum accidentis refert.

	Eiusdem.
Per modū substantiæ.	Aut diuerse: alius
	Aut Reciprocū
Si eiusdem.	Aut nō reciprocū
	Aut possessiuū: meus.
Si reciprocū.	Aut nō possessiuū: sui
	Aut eiusdē.
Relatiuū accidētis.	Aut diuersi alteri
	uscemodi.
Si eiusdē.	Aut mō qualitatis:
	Talis.
	Aut quantitatis.
Si mō quātitatis.	Aut cōtinue. Tātus
	Aut discrete. Tot

Nota Grammaticæ fere princeps Teste: Relatiua inuē
 ra esse quo sermonis euitaretur ambiguitas: Nam
 si dixeris homo disputat: homo currit dubitabo idē
 ne an alius. Si addideris et alius aut isdē currit iam
 noui.

Nota relatiuū substantię eiusdē uocari Relatiuū idem
pitaris: non quia idē refertat numero semp: sed quia
per modum substantię: aut essentie aliquo modo eius
dem refert: Veluti qui: que: qd: Ille: ipse: is. Diuer
sitaris autē quia per modum diuersę substantię aūs
rememorat. Vnde dicere solemus Callias edificat
et idem facit plaro Mulier quę mortem attulit et sa
lutem.

Nota easdem dictiones nunc esse demratiuas tantum
ut cū dico ille currit: Interdū relatiuas: ut plaro cur
rit et ille mouetur. Interdum indefinitas: ut qui fue
rit robore foris ingrediatur duellum: qui uult ueni
re pest me: abneget semetipsum: quāuis hoc possit re
duci in relatiuum.

Oīa pñōnia relatiua sūt eiusdē substantię.

Omnia relatiua demōstratiua: et nō econ
uerso ut iste

Relatiuum supponere nil aliud est quam
ipsum sic uel sic suum aūs referre: ipm
q̄ aūs proprie supponit. i. sub diuersis
modis considerandi ponitur.

Quedam referūt cathēgorice.

Relatiua.

Quedam hypotetice.

Primū fit quotiēs relatiuum ponitur in
eadem cathēgorica cum antecedente al
terum cum relatiuum in altera.

Omne relatiuum Idemnitatis substantię

si fuerit cathegorice relatū stat absolute
pro suo antecedente hoc ē ipsum refert
quāuis non semper idem numero.

Quando autem hypotetice refert stat p
suo antecedente cum respectu ad alterū
extremū ut aliquis homo est edentulus
et Callias est ille Videlicet homo eden
tulus: homo est animal et rationale est
illud.

Possessiuum rememorat antecedens: sed
in obliquo ideo aliqui dicunt ipsum nō
stare pro suo antecedente: quia non in
recto.

Omnis homo uidet se refert distributine
tamen referendo singula singulis.

Omne relatiuum identitatis substantie hy
potetice relatum stat et supponit: hoc ē
antecedens relatū facit supponere: sicut
suum antecedens idest sicut ipsum ante
cedens stabat et supponebat prius et ali
quantulum limitatius: ut aliquis homo
est sedēs: et tu es ille. Refert determina
tius: quia totum hoc: ille. Videlicet ho
mo qui est sedens referendo: subiectum

restringitur.

Nota ex hac regula sequi hanc nō esse ueram. Aliquis homo ē et quilibet homo est ille. Nam sensus est et ille V3 aliquis homo exis est quilibet homo. Sed dices eliciam alium sensum hunc V3 et quilibet homo est ille V3 aliquis homo exis. Dicūt loco illius relatiui nō posse poni suum aīs: quia mutaretur suppositio. Nam ille stat determinate: aliquis homo stabit confuse tantum si fiat predicatum uniuersalis affirmatiue cum ergo sic stare non possit stabit primo modo ut seruetur suppositio seruādo autem eam fit propositio falsa.

Dices. Est nec ne hęc uera: aliquis homo est et nullus homo est ille.

Dicunt q̄ non. Nam nō ualemus loco relatiui ponere aīs: quia mutaretur suppositio dicēdo nullus homo est aliquis homo exis. Seruando uero suppositionē est manifeste falsa: nā sensus ē aliquis homo existēs nullus homo ē. Compellimur itaq; obseruare et obseruando falsi efficimur forsā de his dicitur odisti obseruantes uanitates super uacue. Putāt aliqui nō abire hāc eē uerā: aliq; hō est et q̄lib; hō ē ille: cū sit copulatiua cuius utraq; pars uera. Nodus dissensionis ē hic: Nā primi putāt Relatiuū illud stare determinate: sicuti aīs. Alii uero confuse tantum. Nam sic stat sicut staret antecedens si loco relatiui ponere tur. Si ergo relatiuum trahat ad summa situm antecedens uera est. Si antecedens alliciat ad suum locum relatiuum falsa. Que quidem mihi falsa uideretur esse alia ratione. Nam hęc falsa quilibet homo ē aliquis homo existens. Nam Cesar est homo secundum acutiores qui tamen non existit.

Si referat cathegorice stat etiā sicut aīis
Quandocūq; tamen antecedens stat cō
fuse tantum relatiuum aīūt stabit deter
minate siue cathegorice referat siue hy
potetice: ut omnis homo ē animal et il
lud est rationale: oīs homo est animal:
quod est rationale.

Nota interdū aīis stare pro significato materiali et re
latiuū pro formali ut dicendo animal est trisyllabū:
et illud ex litteris constat.

Nota etiam q; relatiua p significato materiali suppo
nunt proprie nec tunc sunt relatiua.

Omne relatiuum supponēs pro alio quā
antecedente nōsequitur regulā sui ante
cedentis. Videlicet ut supponat eo mo
do quod suum antecedens. Nam inter
dum supponit eodē modo interdū alio
secundum situm eius et societatem.

Nota si dixerō aliquis homo disputat: et alius dormit
Vtrobq; stat determinate. Si uero sic aliquis homo
uigilat et nullus talis dormit relatiuū stat distributi
ue. Si autē hoc modo dixerō omnis homo est rubeus
et talis est coloratus relatiuū aīūt stat determinate.

Nota hanc omnis homo est animal quod ē rationale.
Aliqui putant falsam: quia animal aīūt supponit cō
fuse tantū relatiuū determinate. Alii utrūq; cōfuse

tantum et ita propositionem ueram.

Nota hanc etiam esse in controuersia oīs homo est animal et illud est rationale uel sic et rationale ē illud. Dicunt eam falsam: quia relatiuum stat determinate: et refert hypotetice. Aliqui tamen ueram fatentur. Certo si relatiuum stat determinate: et referat hypotetice falsa est. Et quāuis atenro situ suo uideatur relatiuum stare determinate: tamen ratione copulationis eius ad tale animal uidetur posse cōfundi: uel etiam sic posset loco relatiui poni animal etiam predicator uel qd predicatur de omni homine est rationale. Si tamen sic referat et illud uel animal qd est oīs homo ē rationale falsa est pp implicationem subiecti.

Postquam constiterit de acceptione facile est iudicare de ueritate hāc enūtiationū si nos sic imitemur Dialecticos: ut latine lingue nil contrarium asseramus eoque sermone utamur qui conformis recte consuetudini: neptice et corui ab emulis nostris iudicemur.

Nota paritē predicatori uniuersalis affirmatiue interdū posse stare distributiue deducto alio signo: ut dicendo oīs homo amat se: omnis homo compatitur sibi. uide qd pars predicatori propinquior signo nō est distributa remotiori tali exīte alii etiam predicatum eius stat determinare ut cum diceremus superius: Et qui liber homo est ille presertim opinione comunitiori.

Nota qd differēs et diuersus sunt potius relatiua de predicamento relationis et termini categorici.

Nota qd idem etiam significat conformitatē in substantia et relationem. Tamen is: ea: id: sunt relatiua et termini syncategorici. Idcirco isdem: eadez: idem sunt hoc modo relatiua. Et refert dicere. Tu es idem Petro. Et dicere plaro currit et isdem mouetur: animal dormit et idem fertur.

f.i.

Relatiuū : Qui: que: quod. si iuxta ante
cedēs ponatur specificat illud et restrin
git: si sequatur uerbū: tunc ei sic amplo
aliquid addit: ut omnis homo qui est iu
stus est prudens omnis hō est iustus qui
ē prudens. Quicquid sit de situ qui po
nitur. Sensus certo duplex.

Nota cum iuxta aūs sensum aiunt copositum cū post
uerbum diuisum.

Apliatio quoq; et restrictio termi
noꝝ breuibus explicāda. Amplia
tio est dilatatio termini supponen
tis respectu cōtentorū sub significato:
aut respectu diuersorum temporum.

Nota cum dico homo albus est animal: uel homo pru
dens opat̃ iuste. tūc significatū illius termini restrin
gi: quia p paucioribus cōtētis sub significato suppo
nit / cū uero ponitur absolute: p pluribus ex quo pꝛ
quid sit ampliari terminū et coartari uel restringi.
Sed altera ampliatio difficilior / ideo de illa princi
paliter hic tractatur.

Quando uꝫ terminus ampliatur p duobus dñis tem
poris sub disiunctione presenti uel futura pāri uel p
terita: primo modo solum termini comunes ampliā
tur altero etiā singulares.

Oīs terminus supponēs apte añ respectu
uerbi pteriti cuius uis tēpis uel etiā eius

pticipii dilatatur ad stādū p eo q̄ ē uel
fuit excepto si nil sibi temporis p̄sentis
cōr̄ndeatur: ut Aristoteles fuit: aut si arte
tur ad unū tēpus ut homo qui ē fuit.

Nota q̄ terminus cōis plura supposita habet et aliq̄d
forsan semper in actu. Iccirco talis semper amplia
tur. Discretus uero: quia unicus est si illud iam desit
esse non habet respectū ad p̄s: oīa uero p̄sentia ha
bent respectū etiā ad p̄teritum. Sic dicito de futuris
suo modo.

Nota eiusmodi p̄positiones hac ratione concedendas
puer fuit senex. Virgo fuit meretrix: pater fuit sine
liberis. Album fuit nigrū et sine albedine.

Quotiens aut supponit respectu uerbi fu
turi temporis aut participii dilatatur ad
id quod est uel erit.

Nota huius gratia has solere concedi Mortuus uel de
capitatus catabit siue uiuet et huiusmodi. Senex erit
puer. Meretrix erit uirgo. Albū erit sine albedine.

Quotiens supponit respectu horū uerbo
rum incipit et desinit uel eorū p̄ticipiorū
a quacūq̄ parte sit dilatatur p eo quod
est uel incipit eē aut p eo q̄d est uel desi
nit eē: ut cardinalis incipit eē summus
pontifex uidelicet: q̄ ē cardinalis uel in
cipit eē. Deus incipit eē hō: qui ē uideli
cet uel q̄ incipit esse homo: f. ii.

Quotiens supponit respectu huius uerbi
potest uel oportet cōtingit etiam si no
minaliter sumātur simili modo.

Nora ex hoc seq albū posse eē nigrū: papā posse eē lay
cū hoc mō canoniste uincunt: sacerdos. n. potest esse
uere secularis sine ullo ordine: oīne currēs potest eē
homo est falsa Stāte etiam ueritate huius omne cur
rens est homo.

Hec autē uera creans necesse est esse dictum.

Quotiēs supponit respectu terminorum
significantium aptitudinē: ut amabile:
intelligibile: stat pro eo quod est uel ap
tum est esse. Et hoc modo que non sunt
amabilia et intelligibilia sunt.

Quotiēs supponit respectu terminorum
concernentium actum mentis attingen
tium etiam nō ētia: extenditur pro coq
est uel intelligi aut imaginatione appre
hendi potest.

Nora Dyalēricos ea de re dicere: intelligo nō ens: in
teligo non intelligibile.

Quotiens supponit respectu huius termi
ni prius: et huius posterius: extenditur
ex utraq parte ad id quod ē uel fuit. Si

ue ad id quod ē uel erit . Cesar est prior
nobis uel prior homine futuro : homo
futurus est posterior Cesare. Non dico
Antichristus quia ferunt est natus: sed
forsan non unus:

Conuerte obseruata suppositione Senex
erit puer: qui erit puer ē uel erit senex.
Virgo fuit meretrix que est uel fuit uir
go. Adam ē mortuus: aliquod mortuū
est uel fuit Adam.

Restrictio termini quid ē ex dictis patere
potest.

a ppellare nil aliud esse uidetur in
Dyaletica quam connotare : uel
cōcernere rationalē formalē ali
cuius termini in ppōne positi.

Aliqui omne adiectiuū in oratione poitū
dicūt appellare formā: ut bonum bonita
tē. Magnū. Magnitudinē. Aliqui etiā
uerbū presentis tēporis faciens stare ter
minū propñtibus solum uocant appella
tionē: sed hec ē restrictio et hoc modo
appellatio eēt quid comune etiā amplia
tioni: quia illa concernit duo tempora.

f. iii.

Addunt etiā appellationem eē cum terminus stat pro futuro solū aut preterito ut sunt termini sequentes uerba temporis preteriti et futuri.

At qui appellatio rationis: uel forme: ut alii aiunt: est quando terminus formalē rationem ostēdit rei: quam regit a parte post: Quod faciunt uerba concernentia actū mentis: ut cognosco. Volo: Cogito. Cupio. Video. Sentio. Et hanc appellationem magnifacio.

Nota Dialecticos hac ratione uniuersa eiusmodi cōcedere. Aristoteles non cognouit Deum trinum et tamen deum trinum cognouit.

Similiter amicum meum uellem esse extinctum: non tamen uellem amicum.

Venenum illi cupiunt non tamen uenenum cupiunt.

Nota. Me nō uidere rationem / cur potius proponendo quam post ponendo appellat.

Credo id factum ex pacto disputarium ueluti de sensu composito et diuiso modalium diximus. Veritas tamen non paruifacienda est hęc terminos V; actū mentis significātes posse transire sup ipsas res utroque modo: et ratione propria: et cōi uel extranea.

Nota conuersiones harū sic enim sunt conuertende: ut in utraq; appelleret aut in neutra.

Nota q̄ ratione appellationis temporis preteriti et fu-
ruri hę cōceduntur albū aliquod fuit plato; qui nūc
primo est albus: et ante erat niger. Nec ramen plato
fuit aliquod album: quia nullum album preteritum
Ep̄m uidebis. T̄amē non uidebis ep̄um et huiusmo-
di.

Tractatio altera mixta.

Ermini in enuntiatione positi
declarari possunt. Resoluēdo
Exponēdo: officiando: ut aiūt
Describēdo per causas uerita-
tis probando.

Particularis indefinita et singularis non
demonstratiua resoluuntur.

Aduerte propositionem cuius subiectum ē pronomen
demonstratiuum esse immediatam hoc pacto et solā
illam: Vnde dicendo hoc disputar. Vocatur singu-
laris demonstratiua.

Resolutio sit hoc m^o / hō dormit dic ita: hoc dormit:
et hoc est homo: ergo homo dormit sic de aliis.

Ampliatiue / homo disputabit: hoc disputabit / et hoc
est uel erit homo: ergo homo disputabit.

Senex erit puer: hoc erit puer; et hoc est uel erit senex
ergo.

f. iiii.

Deo placeo: huic placeo: et hic ē deus: ergo homo uel lapis est lapis. Duobus modis uno modo sic: hoc est homo demrādo totum disiunctū. Et hoc est homo uel lapis ergo / prima. i. demrāns totum disiunctum esse lapidem falsa est. Altero modo sic hoc uel lapis est lapis. Sed hoc est homo ergo.

Ceruus si est homo est risibilis.

Vno modo: hoc est risibile. Et hoc est ceruus: si est homo ergo: falsa utraq;. Altero modo: hoc si ē homo est risibile. Et hoc est ceruus: ergo ceruus si ē homo est risibilis / uera.

Callias et plato trahit nauem hoc trahit nauē. Et hoc est callias et plato ergo / uera / hoc et plato trahit nauem / et hoc est callias / ergo / falsa.

Aduerre has esse in uno sensu ueras. Minori te et quolibet maiori te. Ac Tu es maior etiam minori te et quolibet minori te tu es minor.

Similiter album potest esse nigrum. Malum potest ēē bonum:

Descriptibilis est illa propositio: ut expediamus primum breuiora: in qua actus mentis appellat rationem uel formam. Si sit in complexum quo ad signum et significatum uno modo describitur. Si complexum quo ad significatum nō signū alterno parum distanti.

Cognosco Angelū. Cognosco aliquid ea ratione qua Angelus ergo.

Recordor dulcissimę matris meę. Recordor alicuius

ea ratione qua mater mea est.

Intelligo uel scio. A. propositionem. Scio significatum adequatum. A. propositionis: quod scio adequatum significari per. A. Sic dubito: credo: uel credunt aut creditis. Vnde Iudei amant christum: qui tamen eum odio habent.

Officiabilis est cuius dictum est modificatum termino modali aut significante operationem mentis in sensu composito.

Possibile est album esse nigrum: haec propositio est possibilis album esse nigrum: quae sic esse adequata significat.

Necesse est Deum esse optimum.

Homo est per se primo modo animal rationalis: uel homo est per se secundo modo risibilis.

Per accidens homo est albus.

Scio Deum esse.

Dubium est mihi regem uenatum iuisse: unde haec sunt in sensu diuiso uere: in composito false: album esse nigrum est possibile: predestinatum posse dannari. Et huiusmodi plurima.

Auerte quod necessarium et possibile: et sic de aliis possunt summi ut quedam nomina substantiuata. Et ut specificant dictum. Secundum primum modum haec sunt uere. Necessarium est quod Deus nec est: nec fuit: nec erit: nec potest esse. Et tamen necessarium est Deum fuisse / esse / ac fore.

Similiter possibile est quod nihil fuit / nec est / nec erit: Et tamen impossibile est nihil fuisse / esse / ac fore.

Probabilis p causas ueritatis ē illa .ppō :
q̄ habet sue ueritatis causas plures dis
runctiue sūptas ut illa . in qua ponit̄ inci
pit : aut desinit : Et ablatius in cōnā :

Callias incipit eē albus duobus modis uno modo per
positionem de presenti et remotionem de preterito
ut callias est albus et nō erat talis ante : ergo incipit .
Altero modo per remotionem de presenti et positio
nē de futuro : Vt callias nūc non est albus et statim
uel immediate post hoc erit : ergo incipit .

Aduerte suceſſiua cum incipiunt non posse nisi hoc se
cundo modo probari siue declarari . hic ſat est noſſe
modos intelligēdi : in phyloſophia ea ip̄a rebus apli
cābimus : conceduntur hē .

Aliquis incipit eſſe albus et tamē non coloratus .

Aliquis incipit uidere omnē hominem qui tamen nul
lum hominem : immo nec aliquē incipit uidere . Sic
enim centū quoz .xx. ſemper uidisti alios nūq̄ defi
ciant reliq̄ illis .xx. exceptis . Vera erit 3° hoc pacto
codrus pōr īcipe eē diues acq̄ditiffimus catelina cui ſa
tis eloquētiē parū prudētiē prudentiffimus et ḡſp̄ā
bonus optimus ſine ulla amiſſione : aur acq̄ſitione .

Incipit eſſe omne quod eſt : nec tamen omne quod eſt
incipit eſſe : immo nec incipit eſſe aliquid quod eſt 1°
aliquid ſit q̄nod incipiat eſſe .

Aduerte omne in pri^ana proſitione nō eſſe ſignum
uniuerſale diſtributiuum : ſed potius quādam deter
minationem ſpecificantē . Nam quod eſt non incipit
eē abſolute : ſed omne . Et homines quos uides nūc
em plent totam comunitatem hominū et prius non
complebant . Iccirco non debet dici ut ſtet diſtributū

ue sed immobiliter solum.

Definit probatur. Vno modo p positionē de preteri-
to et remotionē de presenti. Sic callias non est et im-
mediate an hoc erat: ergo definit hoc modo definūt
sucessiua ut morus. Altero mō p positionē de p̄senti
et remotionē de futuro Sic callias est: et immediate
post hoc instās nō erit. Cōcedūtur hę et cōsimiles.
Deus et omnia desinunt esse in hoc instanti: quia sunt
et immediate post hoc instans nō erūt in eo. Et tamē
in hoc instant. Et tamē.

Deus non desinit esse.

Aliquis desinit scire omnem propositionē: et tamē uō
desinit scire aliquam.

Licet aliquam propositionem desinat scire non tamen
desinit scire aliquam.

Ablatiuus in conia ut sole oriente fit dies probatur
tripliciter. Quia. Si. Quando.

e xponibilis ē pene omnis alia a pre-
dictis propositio mediata: perstrin-
gemus potiores.

Vniuersalis affirmatiua p̄ duas: p̄iacen-
tem uidelicet: et uniuersalē negatiuam
hoc pacto.

Omnis homo est coloratus: homo est co-
loratus et nullus est hō quin sit tale: er-
go: quāuis forsan secunda sufficeret.

Aduerte āpliatiuas: oīs comes pōt esse rex: comes po-
test eē rex. Et nullus ē uel potest eē comes: quin ille
possit esse rex: ergo.

Vniuersalis negatiua pbatur per omnes
suas singulares : uel per suam contradi-
ctoriam que uidelicet secunda probatio
est generalis omnium.

Omne quod fuit et quod erit : est nunc. Et omne quod
non erit est nunc. Nec ualet addere Cesar fuit : ergo
est. Nam in maiori stat subiectum ampliatiue non au-
tem in minori : potest tamen illa et sequens esse falsa
propter relatiuum limitans.

Omne quod fecit deus est in hoc instanti.

Aliquis est omnis homo hoc modo : immo omnis homo
est omnis homo suo modo. Et tamen ille hoc modo :
non est omnis homo.

Tres gradus comparisonis solent expo-
ni : positiuus simplex resoluitur uel pro-
batur secundum naturam signi siue sui si-
tus : Sed positiuus comparabiliter sump-
tus exponitur sic : Calias est ita fortis si-
cut leo. Calias est fortis leo est fortis. Et
nullus leo est fortior Calia. Dicunt enim
in prima leonem stare distributue : Ve-
rum si dicerem homo est ita fortis sicut
leo. Videtur homo ita distribui sicut et
leo. Videtur etiam potius tam subiectum
quam predicatum stare confuse tantum mo-
biliter. Aut etiam immobiliter per natura.

Aduerte conclusiones hi concedunt hanc . Tu es ita
fortis sicut omnis homo mundi . Et tamen nō es ita
fortis sicut aliquis homo mūdi: quia ita sicut et oīs
sunt duo signa distributiva . Duo autem talia impe
diunt se ueluti et negationes in numero pari: Sed si
tertia exponens sic sumatur: et omnis homo mundi
nō ē ita fortis tūc est falsa: quia colligit omnes ho
mines simul hanc tamē concederem testudo sancte
reparate est ita magna sicut caput, calie si non dicat
precisionē hec tamē est falsa testudo est ita magna
sicut punctum aut sicut anima. Et hāc diabolus nō
est ita malus sicut Deus. Quia aut omnis est aut ali
quis non. Si oīs est malus ergo et Deus . Nec utra
que posset esse falsa: quia esset contra primum princi
pium u3 altera pars cōtraditionis de quolibet uera
omnia. n. quantum cūq; uera uideantur sunt potius
neganda. Et omnia falsa cōcedenda quam de primo
principio uel pax titubādum. Si tñ diceremus illas
non esse contradictorias tunc illa negatiua non esset
uera non obstante falsitate affirmatiue. Nam quam
uis omnis est et aliquis non sint contradictoria non
tamē cū additione ipsius ita sicut ueluti nec adden
do inqūarū et per se. Recte ergo dixit Phylsophus
cōtradictio ē oppositio cuius nō ē mediū secūdū se.

Compatius exponitur hoc pacto Ange
lus est sapientior homine angelus est sa
piens homo est sapiens nō homo est ita
sapienter sicut angelus. Sed secūdū eos
angelus staret distributue. quod ipi nol
lent. Aptent igitur et dicāt suo modo.

Nostris certo sonat auribus subiectum
et predicatū utrūq; distribui: uel cōfun
di tantum.

Aluerre cōclusiones quas cōcedūt leo ē fortior oī ho
mine. Et tamē non omni homine est fortior. Sed si
collectiue stet omni homine: uel eo m^o quo stat hic.
Tu incipis scire omnē propositionē prima est falsa:
Dicunt etiā mirabilis concedendo ego sum sapien
tior te et angelo: nec tamen sum sapientior angelo:
Ego sum fortior formica et leone: nec tamē fortior
leone. Dicunt enim si nō est sic. Da oppositum. Nō
sum fortior formica et leone: ergo non sum fortior
formica. Vbi uere apparet ipsoꝝ ruditas nō parua.
Quāuis enim a tota copulatiua ad alteram partem.
Siue potius a toto copulato diuisim non copulatum
tento ad alteram partem affirmatiue sit bona con
sequentia. Non tamē ualet negatiue. Diximus nāq;
negatiōe tali perimi copulationē. Ex illa ergo nega
tiua nil sequitur in proposito. Quare hanc tibi nota
regulam quicquid seorsum positū est prestantius ali
quo cuiusq; iunctum est eo prestantius uel sic totum
prestat toti: etiam una parte prestante. Quę regula
potest haberi ex 3°. topi. unde et ille qui fecit comē
tum magnū sup textū falsum diuertit hic a paulis.
Qui uero dicunt ablatiuū compariui aut positiui supe
rius nominari aut genitiuū superlatiui si poneretur
ante: non distribui: nulla ratione: sed sola uoluntate
id aiūt. Nam q̄uis dicam / homine sum fortior ego
non minus homine re gitur a parte post. Non ergo
facio differentiam siue dixeris careo malo siue malo
careo. Leone sum fortior aut ecōtrario. At id forsan
ut pleraq; alia pacto actum est.

Super latius interdum ponitur absolute
ut Deus ē optimus: Et sic exponitur de
us ē bonus. Et Deo nullus gradus defi
cit bonitatis: ergo.

Neq; dixeris. Et deo nihil ē maius: quia
hoc dicit respectū ad alia: interdum po
nitur Respectiue et capitur duobus mo
dis: positue et negatiue. Si primo mo
do sic exponit. Achilles ē fortissimus
grecoꝝ. Achilles ē fortis: Greci reliq;
sunt fortes et ipsi nō sunt eo fortiores.

Si altero modo sic adde pro secūda expo
nente.

Et nullus illoꝝ grecoꝝ ē eque fortis: uel
et greci nō sunt ita fortes ut ipse sed mi
nus.

Conclusiones decem posuimus generalissima: quorū
nullum est generalissimum ipsoꝝ: Et tamen unū qđ
q; ipsoꝝ est generalissimum ipsorum. Prima pars po
nit absolute. Secunda respectiue negatiue. Tertia
respectiue positue: Item aliquis est sapientissimus ho
rum uel illoꝝ: et tamē non est sapientissimus immo
parum sibi sapientiē isdem quoq; potest esse calidissi
mus omniū hominū: et frigidissimus omniū hoium
Vt aiunt. Sed nota tertiā expōnē.

Differt non idem et aliud hoc pacto aiūt
exponitur callias differt a boue. Calias

est et bos est: et calias non ē bos ex hoc
sequitur omnia differentia esse: Nec ro-
sam differre alio in hyeme posito casu
que uera sunt cum differentia est relatio
re actuq; exis. At qui differentia ratio-
nis non etia ab entibus differunt: ut ua-
cuum a corpore: et nō existens ab existi-
tente ut calias senex a se ipso puero: et nō exi-
stens a non existente: ut rosa a lilio caū.
Oportet ergo ut uel amplientur pro eo
quod est uel potest esse uel potest imagi-
nari et sic exponatur Calias ē uel potest
ē uel potest imaginari Similiter et bos
et hoc non est illud: uel si fit inter entia
Calias ē ens bos ē ens et hoc nō ē illud
Dñr autem differentia esse illa: que parti-
conueniunt. Diuersa que non cōueniūt
unde additur primo diuersa: hoc est in
nullo cōuenientia: uel potius se ipsis di-
stincta.

Conclusiones Tu non es aliud ab ente. Et tamē tu es
aliud ab omni ente.

Tu es aliud a chimera falsa. Tu es aliud a rosa falsa:
secundum comunem expositionem.

Tu es non idē Rose aut chimere falsa secundū eādem

exponere: secundum aliam uera.

Si idem dicat relationē de predicamento relationis: hæc est uera, pater deus est idem deo filio. Et huiusmodi idem semper est neutri generis. Si tamen idem capias pro isdem. Amicus noster incongrue loquitur pater non est idem filio: tenendo idem ut sit generis masculini: quia tunc est semper relatiuum grāmaticū. Et ideo oportet illud ita ponere ut aliquid referat puta pater spirat et isdem Siue et idē generat. Aduerte tamē quod idem in neutro potest esse utroque modo relatiuum: sed non in masculino.

Aduerte etiam quod alius alia sunt relatiua grāmaticorum et aliud utroque modo.

Cum ergo negamus patrem esse aliud a filio est relatiuum dicens aliudritatem picina uoce: ut ille iocatur: tamē si nomē persone esset neutri generis: ut spiritus in greco possem dicere filius est spirator et aliud. id est spiritus. scilicet non est tale.

exceptiue quoque atque: Exclusiue
c suo modo exponēde: prime quidem sic: omnis homo preter Caliam dormit: Calias quidem nō dormit reliqui homines cūcti dormiūt
Sua cōtradictoria nō omnis homo preter caliam dormit probatur per affirmatiuam affirmatiua per iam dictas. Si dixeris negatiue. Nullus homo preter caliam uigilat. Dic calias uigilat: reliqui

g.i.

homines cuncti nō uigilant uel nullus
homo non Callias uigilat. Subiectum
eius semper distributum pars extra cap
ta minus ampla eo: preiacens repugnat
sue exceptiue proprie. Preter: sine uiuo
preter munera calie: preter: ult^e opus est
caliam reddere. x. pendo auri preter im
pēsas: preter remoto uel dempto. Tres
sunt euangeliste preter Matheū: his oī
bus modis improprie excipit.

Conclusiones omne ens est ens: et omne ens preter tra
gelaphum est ens: non repugnant. Similiter omnis
homo preter lapidem est animal: et omnis homo est
animal. Sūt. n. exceptiue improprie. Calias differt
ab alio: quā boue hoc est falsa: quia tertia exponens
falsa: uideli: et et callias nō est aliud q̄ bos. Verū
forsan latinus. Sic exponeretur et subtilius calias ē
Res alie ab ipso q̄ bos sunt. Et nulla illarū ē callias.
Sic erit uera: hęc tam falsa Calias non differt a ba
alio nisi boue: ibi enim nisi stat exceptiue non condi
tionaliter: hęc preterea calias a nullo q̄ boue differt
siue a nullo nisi boue: ergo hęc uera non a nullo quā
uel nisi boue differt. hęc 3° poterat poni etiam in su
periori cap^o hic tamen posita est ratione illius exce
ptionis nisi.

Exclusiua tribus fit modis cum nota pre
cedit cum ponitur in medio cū inter par
tes predicati aut subiecti: deinde cū pre

cedit dupliciter aut .n. cadit super totā
propōnem aut subiectum solum.

Quando cadit super totam propositionē
exponitur per copulatiuā sic tantum ca
lias currit et nihil non calias currit.

Quādo cadit super solum subiectum tan
tum calias dormit: hoc mō Calias et ni
hil non calias idest qui calias nil est nō
calias dormit: est cathégorica de subie
cto copulato,

Quādo inter partes subiecti calias tantū
ridens placet. sic calias ridens et non se
cus placet.

Quando ponitur in medio siue añ uerbū
siue post non cures: probatur per talem
copulatiuā: calias est tantū albus calias
albus et calias nō est aliud quā albus.

Quando inter partes predicati Calias est
animal tantum bipes: sic Calias est ani
mal bipes: et calias non est animal non
bipes.

Si super totam uerbo negato sic tantū ca
lias nō dormit calias non dormit et om
ne aliud ab eo dormit.

g. ii.

Si super subiectum cum uerbo negato ut
tantum calias nō dormit sic exponitur
per copulatum calias: et nullus non ca
lias: non dormit.

Si inter partes subiecti calias tantū ridēs
non dormit: calias ridens: et non secus
se hñs non dormit.

Si inter subiectum et predicatū calias tan
tum non est albus: calias non est albus:
et calias est omne non album.

Si inter partes predicati iam nosti.

Exclusiue ut paucis ad soluam triplex sensus est. Est tri
plex ordo: aut enim excludit predicatum a quocūq;
cui non cōpetit. Aut dicit aliud predicatum non cō
petere subiecto quam illud. Aut notat illud nō esse
aliud quam ipsum.

Primus ordo est cum cadit super totam.

Secundus cum inter extrema.

Tertius cum super subiectum aut partem extremi.

Conclusiones calias est tantum homo: nec tamen tan
tum calias est homo et non tantum: calias est homo:
preterea hęc propositio homo est lapis tantum signi
ficat Verum falsum possibile impossibile necessariū
cōtingens oīa enim significāt penes uaria significa
ta et non est non significans.

Si nota exclusionis cadat sup terminum
numeralem: ut tantum duodecim sunt

apostoli et non plures q̄ duodecim.
Ab eterno nominaliter sumptū est resol
uēdum; sed interdū equiualeat aduerbio
Et tunc sic exponitur.

Ab eterno deus fuit: ante aliquod tempus
deus fuit: et non est accipere aliquā par
tem temporis preteriti quin ante illam
deus fuerit; uel sic deus fuit. Et sui fuif
se non est initium.

Eternaliter aīa nostra erit. Aīa nostra erit
Et sui fore nullus est finis. Vel sic post
aliquod tēpus erit: Et nō accipiet ulla
pars tēporis futuri quin post illā erit.

Negatione sequēte eodem mō: preceden
te uero p suū contradictoriū pbatur.

Conclusiones. Ab eterno quis fuit: qui tam ab eterno
non fuit: preterea. Ab eterno fuit aliquid instans:
si mundus nō incepit. Et tamē nullū instans fuit ab
eterno: si non manet idem in toto tempore: preterea
Eternaliter erit aliquid. Et tñ aliquid ē eterna. iter erit.

Semper deus est hoc est omni tēpore: uel
potius ī eternitate oīa tēpora cōplectēti.

Semper fuit: oī tempore preterito: uel ali
quādo fuit: et nō ē accipere ullū alīn pre
teritum quin in illo fuerit. g. iiii.

Sic defuturo Dicere hāc stare absolute. Sē
per fuit: uidet̃ cōtradictio denegatione se
quēte: et p̃cedente sepius diximus.

Semp et eternaliter confundūt casum post
rectum confuse tantum mobiliter.

Conclusiones. Semp fuit aliqua dies: q̃a aliū fuit aliqua
dies: et nūquam fuit aliquādo q̃n tūc esset dies. Tamē
nulla dies fuit semper.

Semper erit aliquis homo. Et ille non semper erit, uel er
it aliquis homo non erit semper.

r Eduplicatiue note. Sumūtur iterdū
specificatiue. Videlicet iquātū. secū
dū quod. et pro ut Et quādo specificāt pos
sunt describi: ut corpus inquantū. i. ea ra
tione qua natuturale est subiectū phīe.

Cum reduplicāt assignāt causam necessari
am et p̃cisam. Et p̃dicatū p̃ cōsequens no
tant uniuersaliter in esse.

Homo iquātum rōnalis: est disciplinabilis.
hō est rōnalis: hō est risibilis. Et si quicq̃
ē rōnale: illud ē risibile. ergo cū negatiōe
sequēti pene similis p̃dēti p̃ contradictoriū.

Conclusiones. Ens iquātū ens ē subiectū metaphisice. Et
tamē ens inquantū ens nō est subiectū metaphisice.

Aliqua inquantum cōueniūt differunt reduplicatiue. Et
tamē nulla inquantum cōueniūt differunt specificatiue.

Si tōtū specificet suū casuale: et nō rōnem inherētie p̃di
cati: p̃t sic exponi. Hō inquantū hō est albus: homo q

est homo: se ipso est albus.

Et sic concedimus hac. Deo trino: inquantū trinus: fruimur. Nec tñ: deo inquantū trinus: fruimur. Immo, inquantum unus.

Immediate nō sumēdo nōialiter. q. sine medio ut dicimus he partes sunt immediate sed adverbialiter: ut Immediate post hoc nasceť. Sic exponitur post hoc nasceťur: Et nullū erit īstans post hoc qñ iter illud et hoc nasceťur uel sic In infinitū pprinēp huic instanti nasceťur. Dicetis. Cur nō exponūt īmediate post hoc. i. sine ullo tēpo re medio Habebitis pacuti adolescētes ex phiā: Instās īstātī nō posse eē īmediatū: Sed iter quecūq; duo īstātia cadere tēpus medium. Si ergo diceremus post hoc instans ī alio īmediate sequēti nasceť falsum esset.

Conclusiones. Immediate post hoc erit aliquod instans. Et tamē nō īmediate imo cū tempore medio. Sic dicito desubito. Statim. Extemplo. Illoco.

Alia conclusio. Immediate post hoc trāsibis aliquā partem huius uie: nec tamen immediate.

Immediate post h^o erūt duo contradictoria sibi cōtrali centia uera: nec tñ unquam simul uera. Si nāq; quis fieret albus ī instātī pari ī infinitū ppīquo huic instanti: et fieret nō albus ī instanti in pari ī infinitū ppīquo huic hic statim post hoc foret albus: et non albus.

Necessario deus est: exponitur deus est et nō potest esse quin deus sit. g. iiii.

Conclusiones necessario hoc cōrigēs ē .i. a necessario
et tūc resoluitur: nec tñ necessario hoc cōtingens est
preterea necessario aliqd ē et illud cōtingeret ē. Pre
terea: Necesario aliter cōrādictoriorū ē uey quoy
neutrum est uerum necessario.

Contingenter calias existit: Calias existit
et pōt esse q Calias nō existeret. Sumē
do cōtingens p ut opponit necessario.

Conclusio. Oīs homo cōtingēt ē: et tam necessario
oīs homo est: prima exponit sicut uniuersalis affir
mativa: altera ut paulo supra: quoy etiā si uera sit nō
est uniuersalis.

Totus syncathgorice significat idē qd
quelibet pars: et exponit ut orō in qua
ponitur: uniuersalis affirmatiua. si uer
bum affirmetur: cathgorice significat
ens completū et perfectū: Sed q oportet
at ut primo mō sumptū pcedat. Altero
mō sequatur: nō est rō necessaria fiat id
pacto si lubet. Si negetur uerbū tūc erit
uniuersalis negatiua pareat ergo suis le
gibus.

Conclusiones. Totus homo ē aliquid hoīs: Immo to
tus Calias ē aliqd sui: quoy pars eius est aliquid sui.
Et nulla ē pars Calig: quoy nō sit calig: Immo totus
Calias ē pars calig. Totus calias nō est minor calia
capiendo pro partibus essentialibus nō integralibus
aut subiectiuis: quia has ultimas non habet.

In capite unam conclusionē sciētiis est rota sciā mūdi
cathēgorice non synthēgorice: Et in oculo caligat to-
rum ens quod est in mundo.

Infinitus cathēgorice significat rem carē-
tem principio ac fine. Quale ē suo mō de-
us gloriosus. Et illo mō nil noui affert
synthēgorice uero sic exponitur.

Infinitū corpus ē. Aliquantū corpus est.
Et duplum ad illud et triplum: Et sic in
infinitū: uel sic. Aliquantū corpus ē: et
nō est reperibile aliquātū corpus finitū
quin hoc sit maius illo.

Infinitū hoc mō importat nō tātū qn maius
Infinita ī plurali numero denotat: Nō tot
qn plura Infinita sūt aīalia finita sūt aīa-
lia et ī duplo et ī triplo plura: Et sic in
infinitū: uel sic p secūda et nō sunt tot
aīalia: quin plura illis sint.

Conclusiones. Infinitum corpus deus pōt producere
Synthēgorice solum ponendo q quocūq; dato possit
producere maius: quod non credo esse uerū.

Infinitus numerus ē finitus Synthēgorice solū aiūt.

Infinitis finita sunt plura eodē mō. Infinitū numerū
potes numerare: nec tū est ullus numerus infinitus.

Diximus logicā eē sciām de centē scernere propōnē
uerā de ui sermonis a falsā. Quod qdē pōt fieri his
supradictis modis: notādo propōnes et terminos ea-
rum. Et quando plures termini occurrūt incipiendū
est a posterioribus: hoc ē a quibus propositio sumit de

notatio: ut puta a quibus dicitur. Quarta: non quanta
 modalis: de inesse: particularis et huiusmodi.
 Recurrendū ergo ad regulas suprapositas. Vnde hæc
 aliquod calidū incipit esse. Resoluenda est: quia parti-
 cularis: et nō exponenda rōne ipsius incipit. Hæc ue-
 ro incipit aliquod esse albū exponēda. Tamē proba-
 ta ppōne rōne primi termini potes eā probare ordi-
 ne suo et ratione aliorū siqui fuerint. Neq; p saltus
 licet ad ueritatis dignitatē pertingere. Et quamuis
 demonstratiuās immediatas dixerimus: ille tamen et
 omnes alię possunt pbari rōne significati adequari.
 Quod autē significatum sit uerū pbatur a priori per
 causam: uel a posteriori per effectum: uel signum:
 uel seipso est notū: ut si ab equalibus equalia: dema-
 remanētia sunt equalia. oē totū maius ē sua parte.
 Et hanc niuē esse albam. Omnis enim ppositio po-
 test probari per suum contradictorium.
 Qui autē negat manifesta sensui aut intellectui tāquā
 indispositus ad omnē disciplinam reiciendus.
 Hypotetice quoq; p contradictoria et significata pri-
 maria ut aliquibus placet possunt pbari. Et interdū
 rōne modorū cadentium sup totam ppōnem pbant
 ut cathēgorice puta hæc necessario Calias currit uel
 non currit: exponitur hæc uero officiatur necesse est
 te moueri si curras.
 Habent quoq; hypotetice propriū modum inuestigan-
 di ueritatem. Si enim habueris ea quę requiruntur
 necessario ad ueritatē eius uerā est. Si uero minime
 His inspectis omnem propositionem qualis sit nō
 iudicabis facillime.

TERTIE PARTIS CAPI- TVLVM PRIMVM.

Ertia animi operatio cum equodā
 uel equibusdā aliquid inferat. Et
 illud sic illatū cōsequens appelle
 tur: ab ipso sibi consequentie nomē for
 tita est. Ipsum autē iuniorū nomen: anti
 quiores argumentationē nuncuparūt.
 Et quia uariis modis tractandi ab ipsis
 traditus est utrunq; complecti conabi
 mur. Verum quid sit argumentatio: ni
 si prius acceperimus quid sit argumen
 tum non intelligemus.

Argumentū non fabūla composita ad ac
 tum scenicum neq; thema exponēs bre
 ui quippiam. Neq; queuis materia desti
 nata ad scribendum: neq; frequentatum
 aut sollicitum opus: sed hic ē Ratio rei
 dubie faciens fidem. Rationem autem
 non accipio pro forma aut essentia com
 muni: aut ipsa potentia: aut proportio
 ne: sed pro medio illatiuo per quod con
 clusionis dubie probare conamur ueri
 tatem.

Argumētatio aiūt est argumenti p oratio
nem explicatio.

Considerandū multos hęc nomina cōfundere. Alios
irē argumētū in mente argumentationem i uoce asse
rere. At primi melius quamuis hęc partim sint ad
placitum: sed non forsan omnium.

Medium ratione extremorū dicitur argumentum ait
quidam uim probandi addit. Sed medium quoq; di
ci potest q; eo me^o et instructo cōcludatur et nō so
lum quia inter extrema positum: Aut eoz naturā
sapiēs. Vnde in medio est uirtute tota argumētatio
Quam explicamus: quotiens ordinamus plures ora
tiones: uel unam ex quibus uel ex qua uirtute illius
mediū inferimus conclusionem: uel diis.

Considerandum mediū terminum nūquam ingredi
conclusionem aut diis.

Argumētationis quattuor spēs ponūtur.

Exēplum. Inductio. Enthimema. Syllo
gismus. Exemplū quidē est cum pcedi
mus ab uno uel pluribus exēplis ad cō
cludendū aliqd esse uel fore: puta tarq
nus cōtra patriā sumpsit arma et periit.
Similiter catelina: ergo hic sumēs peri
bit. Oratoribus accomodata rōnatio.

Inductio est progressus a singularibus
alicuius uniuersalis sufficienter enume
ratis ad ipsam uniuersalē. Enthimema
est progressus festinus ex uno inferens
unū. Et dicitur syllogismus imperfectus.

Considerandum exemplum nō concludere necessario
sed esse uerisimile sic fore alitruere conatur. Et cū ali
cui similia accidere uel contingere minamur aut pol
licemur eo q̄ talia similiter a gēribus euenerunt / bo
num ar^m est. Secus si obdissimilia: nisi forsan essent
maiora ea que inferre nitimur.

Considerandū cum inducimus uniuersalem dicendo
hoc reubarbarū est purgatiuū bilis et hoc et sic desin
gulis: opus est rīdenti aut dare obiectionem: quam
hi uocant instantiam aut ar^m concedere. Secus. n. p
teruie culpa notabitur.

Considerandū etiam q̄ in naturalibus inductio ualē
etia; si nequeas oīa singularia inducere hac ratione
quia natura in similibus similiter agit et operatur:
nisi impediatur. Iccirco in eiusmodi a multis sensu no
tis ad oīa licet arguere uirtute illius in animo quēscē
ris: nec obstat impedimētū. Sat ē ut ex se sit talis.

Cōsiderandum exemplū si a pluribus exēplis summa
tur magis hrē roboris semp tamē concludit particu
larem Inductio nece^o ex pluribus. Et semper ad uni
uersalem.

Considerandum etiā non oportere ut cuiuslibet notia
ab inductione singularium depēdeat. Nam prima
principia terminis apprehensis naturali lumine uni
uersaliter uera cognoscimus. Ex qbus conclusiones
etiam uniuersales elicimus. Si tamē noīe inductionis
sensitiuam cognitionē intelligas concedimus omnē
etiā principiorū cognitionē ab inductione puenire.

Considerandum has uniuersales coīter dici impossibi
les oīs color tibi pōt inesse omne; lapidem ferre po
tes. Dato casu. Secundū oīne signum continuum di
uidi potest: oīs homo moritur: quā; tamen singula
res sunt uere. Quod quidē pōt esse uerū si unaqueq;

uniuersalis consignificet unicū instans determinate
uel indeterminate. Singulares uero plura instantia.
Sed si uniformiter sumantur aut uniuersales ille erūt
uere: aut singularium iductio falsa unde si huius sit
sensus omnē lapidem possum ferre. Dato q̄ sint .x.
quorū unū quēq̄ seorsū ferre possum collectiuus: sin
gulares suę debent summi collectivę. Si uero singu
lares summantur diuisione inferat sic et uniuersalis.
Conuertitur ergo uniuersalis uere distributiva cuꝝ
omnibus suis singularibus si uniformiter coassum
mantur.

Syllogismus siue collectivus est ora
tio. i. argumentatio in qua quibus
dam. i. duabus propositionibus uel
premissis positis in figura Videlicet et
mō necesse ē ex his. i. horū uirtute aliud
idest cōclusionem cuius uenio alia eue
nire. i. seq̄. Et ille ablatiuus exponatur
per si et quando non: quia.

Sciendū p^o philosophū diffinisse Syllogismus p^o λo
γoc qd̄ ē orationē et curam et argumētationem et
pene omnē cōplexionē significat. Et solitus sum di
cere. Quando grecis deficiunt uocabula dicunt λo
γoc et errare nequeunt.

Sciendum item posteriores addidisse positis et concess
is que clausula non est necessaria ad rem: sed bñ for
san ad hominem. Neq̄ uerū est non esse syllogismū
nisi posita cōcedantur. Quāuis enim syllogismus di
sputatio dicatur ut quibusdam hoc concedamus: et
syllogizare probare. hęc tamen aptitudine capiunt

da. Fac uero syllogismum omne animal est sensibile
omnis homo est animal: ergo omnis homo est sensi-
bilis prima uocatur maior siue. A. Secunda minor
siue. B. Ambe. prepositiones interdum etiam 3°. Il-
le sole premissa 3° nunquam a propiitate prima solet
dicti propositio. Secunda assumptum siue assumptio:
Que etiam confunduntur uario usu.

Termini hoc est extrema dumtaxat tria:
quorū hec nomina medium maior extre-
mitas Minor extremitas.

Medium bis añ conclusionem sumitur:
quam sibi ingredi nephas est.

Mayor extremitas is terminus qui medio
in maiori premissa iunctus.

Minor qui in minori.

Sciendum non esse opus ut maior sit uniuersalior nec
maior extremitas minore comunier. Maius; ergo et
prius sumptum idem hic puto.

Sciendum maiorem et minorem formaliter opus ē si-
mili intelligi nō fundamētaliter. Similiter premis-
sam et conclusionem.

Medii uirtute cōiunguntur extrema que
cūq; .n. uni et eidē sunt eadem inter se
se sunt eadem: ut inquit ille Megarēsis.
Cuius uirtute tenent omnes affirmatiui
syllogismi. Exemplū amici de aqua fari-
na et manu pogius iudicet.

Sciendum tales syllogismos uocandos quales eorum
conclusiones affirmatiuos / negatiuos uniuersales /
particulares.

Figura est medii cū extremitatibus recta
et cōgrua dispō totq̃ erunt quot modis
talis dispositio recte uariari poterit : ue
luti tot sunt triāguli quot modis tres li
nee uariari ualebunt.

Mediū itaq̃ aut unietur extremis diffor
miter. Aut uniformiter Si uni formiter
Aut utrobicq̃ erit ut forma: q̃a predica
tum. Aut utrobicq̃ ut materia: quia sub
iectum. Et habes duas. Si difformiter:
quia in una ut materia et subiectū in al
tera ut forma. Aliqui itez subdiuidunt
Nam aut in prima est ut materia in alte
ra ut forma. Aut econtra. sed quantum
hi duo differant postmodum.

Hic primā figuram uocamus: que diffor
miter coniungit unde uersiculū quāuis
non heroicū apponūt iuniores. sub:
pre: prima: secunda pre bis. Tertia sub
bis.

Sciendum q̃ in proposito difformitas est prior. Nam
syllogismi natura potius eā requirit sicut et totius

Vniuersi cunctus in rerum natura uarietate consistit me-
dium quoque in prima est medium suu. Et quod pre-
clarius uirtute inferendi independenti.

Syllogismus perfectus qui ñ eget aliquo
extra ea que i ipso sunt ut ostendat eius
rectitudo. Imperfectus qui indiget.

Sciendum. Eos syllogismos esse perfectos solum qui
prime figure. Alii naque horu uirtute concludunt.

Conclusio directa cum maior extremitas
predicatur. Indirecta cum minor. Quat-
tuor modi. i. quattuor uariis dispoñes i
quantitate et qualitate ultra medii uarie-
tatem sunt prime figure. Videlicet.

A A A. E A E. A I I F I O.

Sciendum A denotare uniuersalem affirmatiuam. E
uero uniuersalem negatiua. I particularem affirma-
tiuam. O negatiuam. Est ergo in hac figura conclu-
dere uniuersaliter affirmatiue et negatiue: et parti-
culariter affirmatiue et negatiue. Primum iuniores
dixerunt barbara. Alterum celarent. Tertiũ Darii
Quartum ferio. Qui quattuor discursus adeo sunt
evidentes ut nulla egeant probatione. Et concludunt
directe.

Semper conclusio debiliore parte sequit̃.
Nil ex puris negatiuis: aut particulari-
bus syllogistice potest sequi.

h. i.

Quattuor modi secunde figure i qua me-
dium bis predicat cuius rei gratia pre-
ponitur ei in qua bis subicitur. Videli-
cet EAE. AEE. EIO. AOO.

Sciendum in hac figura non posse concludi. A. Nam
non sequitur one celum mouetur. Omne aial moue-
tur. ergo one celum est aial. Quauis eni sint idem
tertio non in sunt eadem inter se: quia illud tertium
est ad ipsa illimitatum. Neq pot inferri. I. Ro cois
quia i secunda figura altera premissay semper nega-
tiua cōclusio autē sequitur illam partem.

Sciendum hos quattuor modos uocari. Cesare. Came-
stres. festino. Baroco.

Ex affirmatiuis in hac figura nil sequit̃.

Tertia habet sex modos. AAI. EAO: I
AI. AII. OAO. EIO.

Sciendum hos modos sic uocari. Darapti. Felaton.
Disanus. Darisi. Bocardo. Ferison. Neq potest in-
ferri A. Nam potest ēē ut duo de uno dicantur etiā
uniuersaliter: ut incueri et spericum de omni celo:
nec tamen unum de altero. Nec etiam potest sequi.
E. possumus enim de uno affirmari etiam uniuersa-
liter et aliud ab eodem remouere etiā uniuersaliter
nec tamē unum ab altero remouebitur: ut de homi-
ne aial affirmari. Bouem remoueri: nec tamen ani-
mal a boue.

Vniuersalis hac figura cōcludi no pōt.

Vm ex A sequatur I: nō est addē-
c dus tanquam alius modus. Ex I
deinde directo sequitur I idirectū

Ex. E. quoq; directo sequitur. E. indire
ctum: Iccirco frustra uidentur apposi
ti tres modi prime:

Intelligendum Theophrastum et Eudemum: ut aiunt
apposuisse baralipson et Celantes ac dabiris indire
cte in prima figura concludentes. Qued quia sit p
conuersionem non facit mediū nouū. Nam si uelle
mus multiplicare modos secundum sequelas multo
plures faceremus: q̄ eos qui cōsueti sunt. Et non so
lum indirecte: sed etiam directe i quauibet figura ad
demus. Nā ex uniuersali affirmatiua inferemus par
ticularem. Ex particulari suam conuertentē: Ex uni
uersali etiam negatiua suam particularem ac etiā con
uertentem.

AEO et IEO modi sunt cōmunes omni
figure. Sat ergo est ut in prima collocē
tur quattuor Aristotelici: Neq; iustum
est in ipsam aliquid inquinatum: aut im
perfectum ingrediatur:

Sciendum. fapesmo esse etiam in secunda figura et di
recte quia ex uniuersali negatiua sequitur particula
ris. Et indirecte. Nam uniuersalis affirmatiua con
uertitur simpliciter: iamē non uocabitur fapesmo.
In secunda: sed Camestron uel finge nomen Immo
AEO. potius debet poni in secunda: quam in pri
ma ubi utroque modo concludit. Est etiam. AEO
in tertia. Nam si omne. C. sit. A. Nullum autem.
C. sit. B. sequitur de necessitate: aliquid A. non
esse. B. in directe. Sit. C. homo. A. animal. B. b. s.

h ii,

Similiter, frifelo est in fecūda. Nā si aliquod, A. sit
C. Et nullum, B. sit, C. sequitur necessario: aliquod
A. non esse, B. Sit. A. homo, C. albus, B. ethiops,
fit etiā i tercia. ieo. Nam si aliquod A. sit, C. et nul
lum, A. sit, B. aliquod, C. non erit, B. Sit, C. homo
A. animal, B. bos, Si non placet in his uocare frife
somorū: que addictio fit sicut in aliquibus aliis gra
tia metri, Voca aliis nominibus sic factis ut ostēdāt
quomodo habeant reduci ad ferio.

Sciendum itaq; modos principales non esse nisi quā
tuorūdecim. Vnicuiq; autē possunt addi hi duo quā
uis primus horū duorum secunde figure potius idēp
rificetur quam addatur. Vex quia indirecte conclu
dunt nō sunt cōnumerādi maxime prime ac tertie.

Vbicūque concluditur, A. aut. E. aut. I.
directe ibi conuertendo poterimus con
cludere indirecte. Vbi autē O. nō opor
tet nisi uellemus per contrapositionem
eam conuertere: aut cum additione ut
diximus de ipsius conuersione supra.

Sciendum combinationes his plures in omni materia
tenentes fieri nequeūt. Quod facillime probari po
terit si attente in litteris, A, B, C. eas ordinaueris,
Potes enim sic facere.

Aut affirmatiua

Omnis conclusio

Aut negatiua,

Aut A. Aut E.
Si affirmatiua. Si negatiua.
Aut I. Aut O.

Deinde cōsiderando perspicies. A nō posse sequi nisi
ex. AA. et solū in prima. E uero i prima ex i a solū
In secunda ex. E A. et ex AE. In tertia nullo modo
et sic de reliquis.

Omnes alii modi reducūtur ad quattuor
prime quod capitales littere docent. V
bicūq; est. S. denotat syllabā preceden
tem in reducendo debere cōuerti simpli
citer. P. uero per accidens. M. denotat
premissarū transpositionem. C. alterius
premissę impossibilitatem.

Sciendum q; conuertendo barotro assumimus opposi
tum cōclusionis cum maiori: et inferimus oppositū
miōris. Bocardo uero accipimus contradictoriū cō
clusionis cū miōri: et inferimus oppositū maioris.

Qñ autem medium predicatur in maiori
et subicitur i minori: his modis potest
concludi.

A quidem solum indirecte ex AA. Vt si
dixero. Omne peccatum ē actio huma
na: omnis actio humana est uoluntaria:
igit̃ oē peccatū est actio. uolūtaria. Non
autē econuersio nisi particulariter.

E quoq; etiam directe ex AE. Si. n. oē A

b.iii.

est. B. Et nullum. B. sit. C. Ergo nullū
C. sit. A: oportet:

I quoq; sequitur ex AA ac etiam ex IA.

De primo patet: de altero Accipe loco

I hominem Sit. A. animal. B. uero sen
sibile.

O ex EA sequitur Sit. E. homo. A. bos

O. mugibile.

O quoq; sequitur ex IE. Sit I. bos. Sit E
corpus. Sit. O. linea:

Intelligendum huius figure esse sex modos directe cō
cludentes. ualde utiles illis quos Eudemus addi
dit. Nam. i. potest duobus modis concludi. E. Vni
co. O. item triplici: quia etiam in ferio. A. non con
numero cum indirecte concludat.

Tamē. quia alig hōz transpositis premissis coincidūt
cum modis prime figure. Idcirco non mirum si ali
qui hanc eandem reputent cum prima. Aliqui uero
eam distinguant. Nam si omnes sic possint trāspōni
dubitari potest. Quo etiā dato ad huc uidentur mo
di differre magis q̄ Celarent et celantes. Immo q̄
Cesare et Camestres.

Modus arguendi hoc pacto uiderur elegantior:

Et si nolis cum distinguere a prima figura. Minorem
igitur maiorem et maiorem ecōtra minorem uocato.

p Rima syllogismoꝝ potestas: siue
pprietas posse plura concludere.

Scito hoc fieri posse uel rōne subalternationis : uel cō
uersionis uel equipollētie. uel terti adiacētis. Qua
re Eudemus et Theophrastus nil adinuenerunt. In
tellige autē noīe syllogismi premissas ī proposito.

Secunda potestas ex falsis inferre uerum
Et hoc ex utraque falsa et ex altera pre
sertim in barbara.

Quare optimus in forma potest esse pessimus in mate
ria. Ex falsis itaq; uerū. Ex ueris nil nisi uerū maxie
cum sint syllogismi de inesse.

Tertia est syllogismus circularis qui rite
non fit nisi in terminis cōuertibilibus:
ut hō animal rationale disciplinabile.

Conuertere maiorem primi accipe conclusionem pro mi
nori infer minorem. Aut accipe conclusionē p ma
iori cōuerte minorē et infer maiorē. fit enim in bar
bara et in Celarent ex duobus conuertibilibus. Sit
medium aīal rōnale. Maior extremitas substantia.
minor uero homo. Accipe conclusionem p maiori
conuertere minorē infer maiorem p Celarēt sic. Nul
lum ens ab alio est infinitum. Omne contingens est
ens ab alio. Igitur. Accipe cōclusionem pro maiori
conuertere minorem infer maiorem.

Quarta potestas Syllogismus ouersiuus
qui fit ex cōtradictorio conclusionis et
una premissa inferens contradictoriū
alterius. Quotiensque id contingit syl
logismū primū rectum fuisse cōstabit.

b.iii.

Quinta dicitur Syllogismus ad impossibile.

Sciendum ostensiuos syllogismos esse qui absolute ex premissis conclusionem inferunt. Ad impossibile uero ducentes qui conclusionis illate accipiunt contradictionem et coassumunt aliquid manifeste uerum et iterum inferunt aliquid impossibile: uel manifeste falsum. Quo facto prime conclusionis ueritas patet.

Sexta potestas. Syllogismus ex oppositis qui fit ex duobus terminis. Ex oppositis autem et contrarie et contradictorie.

Sciendum Cum ex contrariis tunc uniuersaliter cum ex contradictoriis tunc ex altera particulari. Semper tamen conclusionem negatiua. Omne animal habens cornua caret dentibus in superiori mandibula. Nullum animal habens cornua caret dentibus in superiori mandibula. Igitur nullum animal habens cornua est animal habens cornua. Potest esse in Camellis et in celarent transponendo.

Omne rem animal carens dentibus in superiori mandibula ruminat. Aliquod tale non ruminat: ergo aliquod carens: sit non est carens: sit in baroco. Omnis arbor habens lata folia fuit folio. Nulla: ergo. Ex duobus. ergo terminis fit syllogismus.

Ex uno frustra reperendo.

Cum ex contrariis: tunc ex uero et falso falsum aut ex falsis. Cum ex contradictoriis semper ex uero et falso.

Conclusio est notior in falsitate premissis

in hoc syllogismo. Nihil enī falsius q̄
idem de se ipso negare. Sicut nec uerius
q̄ idem de se ipso affirmare.

Syllogismi hypotetici fiūt : si hoc pacto
arguas. Si sol est ī nostro emispio: dies
est: Sed sol est igitur. Preterea. Aut ho
mo est sensibilis aut insensibilis. Sed n̄
insibilis: igitur.

Syllogismi obliqui cū hoc uerbo inest fi
unt. Com hoc uerbo cōpetit et cōsimili
bus. Vt cui cōpetit diffinitio et diffini
tū. Sed. ergo: et fiunt in omni figura.

Syllogismi Reduplicatiui sic fiunt in pri
ma. Oīs triangulus inquantū triāgulus
habet equales duobus rectis. Oīs hyso
cheles est triangulus ergo: inquantum
triangulus habet.

Sic si fiat ī tertia. Oportet enī notā pone
re a parte predicati. In secūda figura nō
proprie fit.

Syllogismi cum fiūt ex oībus terminis in
finitis non faciunt difficultatem : Sed
cum in una me lius terminus est finitus
in altera infinitus uidere licet.

Ex duabus negatiuis potest sequi conclu-
sio negatiua in omni figura.

Sciendum q̄ in prima sic fit. Nullū uolatile humidū
est animal longioris uite. Nullus turdus est nō uola-
rile humidum. Vel econuerso sic. Nullum nō uola-
rile siccum est longioris uite. Nulla merula est uola-
rile siccum. Si uis fit in secunda. Dimitte maiorez
primi adde sibi hanc minore. Nullus coruus est nō
animal longioris uite. Si in tertia. Assume hanc mi-
nore m sub eadem maiori. Nullū nō uolatile humi-
dum est turdus.

Ex uniuersali negatiua et particulari ne-
gatiua sequit̄ particularis negatiua eo-
dem modo uariato medio in prima et se-
cunda figura solum. Quod fiet si mino-
res illas priores accepis particulariter.

Ex utraque affirmatiua medio sic uariato
in prima et tertia nec sequitur affirmati-
ua nec negatiua; Sed in secunda sequit̄
conclusio negatiua Sint termini homo
Substantia. Albedo.

Syllogismus resolutorius qui fundamen-
tum omniū syllogismorum. Ex tribus
terminis constat Eius minor semper in
recto sumitur. Conclusio est similis ma-
iori fitque omni in figura: sed suauius
in tertia et in nullo earum mō. Medium

in eo semper pronomen demonstratiuū
pprie simplex: Quod quidē oportet ut
de mōstret aliquid omnino ta'e.

DE SYLLOGISMIS MODALIBVS.

Vuotiens licet concludere sine ip
q so modo: totiens et cum his modū
uerum et netessarium.

Veluti si dixerō. Omne aīal est sensibile. Omnis ho
mo est animal: igitur sic dicam. O r ne aīal est sensi
bile est ueꝝ siue est necessariū. Et omnē hominē esse
aīal est ueꝝ siue ne cessarium. Igitur.

Quotiens licet sine ullo modo conclude
re: totiens licet ex contradictoriis p̄mis
sis concludere cōtradictoriū illius con
clusionis cum altero horum modorum
falsum et impossibile.

Supro primo syllogismo de i esse dicito sic falsum uel
impossibile est aliquod aīal nō esse sensibile. Et fal
sum: uel impossibile est aliqū h minē non esse aīal
Ergo falsum uel impossibile est aliquem hominē nō
esse sensibilem.

Que licet concludere sine modo nō licet
semper eadem inferre cum his modis.

possibile contingens. scitum creditum.
opinatum et similibus.

Vnde possibile et contingens est de currens esse equus.
Et possibile ac contingens est omne hominem esse cur-
rentem. ergo possibile et contingens est omne homi-
nem esse equum: non sequitur. Ex duobus ergo possi-
bilibus non sequitur possibile quando illa sunt inuicem
impossibilia de seito et aliis. notum est possum enim
scire premissas fundamentaliter ignorata conclusio-
ne et e conuerso.

Ex utraque de possibili in sensu diuiso tenet
in his in quibus et de in esse in prima figu-
ra atque tertia: sed non secunda.

Facito tamen ut Termini stent ampliatiue: nam si restri-
gantur hoc modo non tenet puta sic dicendo. Om-
ne quod est currens potest esse equus. Et omne quod
est homo potest esse currens: ergo omne quod est ho-
mo potest esse equus.

In omni figura si tenent syllogismi de in-
esse tenent et illi qui modales de necesse.

In prima figura ex utraque de contingen-
ti ad utrumlibet maiori uniuersali exi-
ente: siue sint simul affirmatiue: siue negati-
ue: Siue altera solum que uelis. Similiter
in tertia una premissarum exi-
ente uniuersali tenet syllogismus. At in secunda nul-
lo pacto.

Modales de uero et falso in sensu diuiso
equiualent illis de inesse.

De scito ualent i prima et tertia non autē
secunda de opinato in nulla.

De syllogismis modalibus
mixtis. Capitulum.

I una premissarum fuerit de inesse
altera de possibili. Non sequitur
cōclusio de inēe i qua uis figura.

Quia de posse ad esse non tenet omnia; sed bene econuer
to reuerentia eadem qualitate et eisdem terminis. Ta
men etiam ab esse ad posse, cōsequencia nō tenet uni
uersaliter: ut puta dicēdo. Omne currens est equus
ergo omne currens potest esse equus. Si tamen dixe
ro. Omne quod est currens potest esse equus tenet:
quia fit restrictio.

In prima figura si maior sit de inesse et nō
necessaria non recte syllogizatur.

Nam nō sequitur omne agens ē homo. Omnis equus
potest esse agens. ergo.

In prima figura si minor sit de possibili:
potest inferri cōclusio pticularis de pos
sibili uniuersalis nequit ullo pacto nisi
fiat restrictio.

In secunda figura hec mixtio sepius deficit.

In tertia tenent syllogismi affirmatiui dummodo propositio in qua ponitur modus sit uniuersalis. Tenent etiam negatiui si propositio negatiua sit uniuersalis et de possibili.

Quare in bocardo non tenet: sed bene in celaptona

Si una premissarum sit de inesse altera de necessesse. In prima quidem figura particularem de necessesse maiori existerente tali concludemus uniuersalem solum facta restrictione per quod est.

In secunda figura tres primi modi tenent eo modo quo in prima celarent et ferio.

Nota tamen quod baroco solum si maior sit de necessesse concludet de in esse. Si uero maior sit de in esse concludet de possibili.

In tertia figura darapti, felapton, datisi et ferison concludunt de necessesse si maior fuerit eiusmodi: reliqui duo nil concludunt.

Nota tamen quod darapti et disamis maiori existerente de in esse possunt concludere de in esse. Reliqui minime.

Si una premissarum sit de inesse altera de

conringenti. obseruande sunt regule da
te de possibili.

Nota: aliquid addēdo q̄ i tertia figura maiore exiit
de contingenti. Darapri. selapton. datisi. et serison.
concludunt conclusionem de contingenti: sed nō in
dissamis et bocardo: que maior si fuerit de in esse ni
hil infert.

Si una sit de possibili altera de necesse in
prima figura: omnes modi concludunt
de necesse si maior sit talis. Si uero sit
de possibili oēs concludūt de possibili.
Omēs modi secūde figure concludūt de
necesse quecūq; pmissa talis fuerit.

Si in prima figura maior fuerit de contin
gēti: minor de possibili omnes modi cō
cludunt de cōringenti: sed non si maior
fuerit de possibili.

De tertia idem censeto quod de prima in
secunda nil infertur.

Vbi sequitur ex ambabus de possibili ibi
etiā si altera sit de contingenti.

DE INVENTIONE ME DII. CAPITVLVM.

§ Raculum illius puri grammatici
inventionem inquit i esse natura

nulla que arti cōpari possē . Iccirco de
medii inuētiōe paucas breuesque indu
cemus regulas . Vniuersalis affirmati
ua ut recte possit īferri opus est sumere
medium : quod ad subiectum conclusio
nis sit añs. et ad predicatum cōs.

Aduerte Terminum minus cōmunē ac etiam conuer
ribilem hic uocari añs. cōs uero magis cōmunem et
conuertibilem.

Quādo. i. infertur ex AA. in tertia assu
me medium q̄ sit añs tam ad subiectū :
q̄ ad predicatum conclusionis.

Qñ. i. infertur ex IA. medium oportet :
ut antecedit subiectum. predicatū uero
siue antecedit siue consequatur non est
curandum.

Qñ. i. infertur ex AI. medium sit añs ad
predicatum : ad subiectū uero siue añs
siue cōsequens.

Qñ. E. infertur in celarent sumatur me
dium : cōsequens subiectum sitq̄ predi
cato ipsi extraneum. sic in Cesare.

Aduerte Terminū extraneum hic dici qui uniuersali
ter ab alto negatur.

Qñ. E. infertur in camestres sit medium

extraneum subiecto. Omnis uero predicato.
Quando o inferitur potest sumi medium
consequens subiectum extraneum predica
to ut in ferio. Ac etiam e contrario ut sit ex
traneum subiecto et omnis ad predicatum.

Hec missa facio cum et natura et exerci
tio comparatur facillime.

Medium consequens subiectum et predica
tum est inutile.

Medium extraneum respectu subiecti et pre
dicati est inutile.

Medium extraneum subiecto et omnis pre
dicato inutile.

Consequentia cum a omne sit dicta
c uidetur argumentationi equialere.

Sed circa eius diffinitionem turba
ti sunt atque in acies diuisi posteriores.

Notandum quod quidam eam non putant nisi quoddam
aggregatum. Alii a causa finali diffinientes dicunt
eam instrumentum discernendi uel a falso. A causa
efficiente aiunt eam orationem per discursum produ
ctam. Sed certum est eam esse opus intellectus. Vel
quid sit formaliter laborant nimium hi aiunt esse re
lationem antis et omnis. Et uocant omnia a omne in
antecedentiam ab ante. Illi aliter est inquit ipsa actio
intellectus qua ex uno infert aliud. Alii dicunt est

.1.

illatio passiva aⁿs enim infert cōsequēs infertur. Illudq; inferr i est oⁿia. At qui si loquamur de ea fundamētaliter in ipsa sunt hęc oⁿia quę hi uarie dicunt. Formaliter autē oⁿia est modus intelligendi tertiā operationem animi: ad quam concurrūt aⁿs et consequens cum relationibus. Actio intellectus et illatio actiua aⁿis ut quo. Et illa^o passiva oⁿis. Vnde forsā a consecutione deriuata. Si autem consecutio posset sumi actiue et passiue ab utroq; est sic dicta.

Norādum aliquos dicere oⁿiaz formaliter propositionem hypoteticam Rationalem. Sed certo si secūda operatio drāt a tertia difficile est uidere quō discursus sit p^o aut diuisio et econuerso. Dicimus tamen p^oponem conditionalem esse oⁿiam.

Dicerem ergo oⁿiam esse propositionem. Immo propositiones materialiter solum rationalis etiam et cōditionalis possunt dici p^opones: non quando discernimus arguendo: sed quando discursum illarū poramus cōsiderando quo pacto una ex alia potest inferri. Cum ergo ibi est actio intellectus tunc et 3^a ea remota antecedēs et consequens est p^o hypotetica. Quidam etiam in mente ait oⁿiam non esse nisi plures propositiones quāz unam putamus propter aliā. Sed uos quid sequendum dixerimus iam nostis.

Norandum etiam aliquos sic arguere. Nihil est negādum. aut concedendum nisi propositio. Sed consequentia oⁿis aut neganda aut cōcedenda. Quare.

Maior est falsū. Vel est uera solum quo ad negationem ueritatis et falsitatis: non bonitatis.

Neque ualet si dixeris. Nulli contradictorium assignatur nisi propositioni. Sed consequentie assignatur per negationem prepositam et aduersatiuā. Nā illa negatio non negat ueritatem: sed rectitudinem et bonitatem discursus. Dicerem tamen ei assignari

contradictorium non ut consequentia: sed ut propositio. Sicut enim idem est oratio et terminus: sic idem materialiter est oratio et discursus.

Norandum quod ille qui nuper consequentiam posuit esse veritatem rei necessariam significabilem per propositionem illatiam in sermone hoc suo nomini dero gavit.

Bona.

Consequentia.

Mala.

Aut necessario.

Bonarum.

Aut ut plurimum exemplum.

Bona necessario Cum oppositum contris repugnat antecedenti. Vel ut aiunt non stat cum eo. Item Bona cum ex opposito contris inferitur contradictorium antecedentis. Tertio cum nunquam ex parte rei potest poni antecedens quin ponatur consequens. Quarto bona quando non potest ita esse sicut ad equare significatur per antecedens quin ita sit sicut ad equare et primarie significatur per consequens.

Malum cognoscitur ex comparatione ad bonum.

CAPITVLVM.

Quedam formalis

c Onsequetiaꝝ bonarum.

Quedam materialis

Formalis quando intelligendo ita esse sicut ad equare significatur per ans oportet intelligere sicut et per ans: materialis quando sic non oportet.

.ii.

Notandum q̄ si aīns et oīs capiamus formaliter hoc ē
uerum de omni oīa etiam mala; Si uero fundamē
taliter tunc si intelligimus aīns sub rōne propria et
consequens intelligimus: non tamē oportet q̄ sub
ratione propria. Si nāq; intelligo hominem disputa
re et animal et corpus intelligo.

Bone materialiter ponunt duas regulas
priā. Ex Impossibili nō p reflectionem.
Sed uel simpliciter: uelut nunc aiunt se
qui quodlibet. Secunda: Necessariū eo
dem modo sequitur ad quodlibet.

Notandum quendam ita probari oīaz materialē cē
bonam: quia impossibile repugnat cuīq; etiā sibi ip
si. Iccirco oppositum oīs cuīuscūq; repugnat aīnti.
Verum ex hoc sequitur q̄ etiam cōsequēs repugna
bit aīnti. Et quod absurdum dictu duo contradicto
ria eidem simul repugnabunt. Deinde ex minus im
possibili licebit hac rōne i erre maius. Iccirco alius
ita id probat: quia non potest ita esse sicut significa
tur p antecedens quin ita sit sicut significat per cō
sequens. Nam da oppositum potest ita eē: igitur id
non impossibile. Sed sermonem quem audistis non
est meus. Immo sophisticus. At uero oīs possunt
exponi sicut et ablatūs in oīa: per si/quando/et q̄a.
Si ergo ita sit ut homo sit lapis; Vnde sequitur ex
pōne ac possibilitate imaginaria huius antecedentis
ergo bos currit.

Notandū secundo has duas oīas uere esse materiales
quia non est necessitas illationis ulla: sed solum con

gruitatis: oportunitate quippe est ut qui concedit con-
tingens: multo magis concedat necessarium. Et qui
affirmat impossibile maius et minus siue cōtingens
uerum siue necessariū: multo magis non neget. Nec
igitur materialis habet bonitatem illationis nec intel-
lectionis.

Quedā de forma Cui
q̄libet cōsimilis bona.
Bonarū formalium.

Quedā de materia Cui
ñ q̄libet cōsimilis bona

Notandum aliquos hanc distinctionē obmittere: Que
tamē tollerari pōt: Cum. n. dico. Aliquis sol existit
Vel hic sol: sequitur ergo oīs huic quelz cōsimilis
non ualeat quia non hic Aliquis uel hic homo currit
ergo oīs: forsan tamē nō est illa in oībus similis: sed
solum ubi sub una spē unicū indiuiduū. Sed hic nō
uideo utile immorari diu.

Quidam uero. Sermonem suo non sepauit materialē et
de materia:

Notandū plurimos dicere eē bonas cōnias formales: tñ
de materia ab exclusiua affirmatiua ad exclusiuā ne-
gatiuam ut tñ pater est: ergo non tñ pater est. Tan-
tum principium: ergo non tantum.

Eni uero cōtradictoria nequeūt simul: eē aīis et cōis oīz
maxie cū in cōia formali cōis dicat de intellectu aītis
Et sic oppositū aītis stat cū aīte. Immo ponitur ad
pōnē eius. Et seq̄r ex aīte quod ipm pimir. et Ari.
p^o phi. ait. Si tñ prīncipiū ē ergo principatū nō est.

Nota tamē ipsos has cōnias sic pbare. Tantū pater est:
ergo pater est. Ab exclusiua: ad suā pīacētē. Dein
de pater est: ergo filius est. Filius ē: ergo nō tātū pa-

iii.

ter est. Sed cerro ex piacente illius. Exclufiue ut est
piacens eius nō fequitur filiū eſſe. Quāuis ergo ad
ppōnem huius correlatiui. oporteat pēni alieꝝ abſo
lute: non tamē grā materie ut quādo illud pēnit p
impoſſibile excludendo etiam correlatiuum. Vnde
hęc eſt mala de materia in ppoſito. pater eſt ergo fi
lius eſt.

Nora etiā ꝑ ſi quis deceptus diceret. Ego ſcio me eſſe
lapidem poſſumus id diſuadere dicendo. Oīs lapis
eſt inſenſibilis. Nullū inſenſibile eſt ſciens: ergo. Si
militer dicenti. Tantū patrē eſſe poſſumus oſtende
re ipſum ponere impoſſibilia. Quia pater abſqꝫ filio
eſſe nōn poſſit.

REGVLE COSEQVEN TIARVM.

s I alicuius onie bone añs ſit uerum.
utiqꝫ et onis. Ex falſis. n. uerum Ex
ueris nil niſi uerum.

Aduerrendū. Quidam omniū regulaz multas addu
cit limitationes. Bone iquit nō male qui regule he
non danrur de malis: nec nos addimus de bonis ut
plurimū. Extra materiam in ſolubiliū: de quibus po
ſtmodum. Affirmatiue: addit nō negatiue. Nam di
cendo. Non ſi homo eſt animal: homo eſt bos: huius
añs eſt uerum et conſequens falſum. Sed deſinēt cer
to. Illa enim nō eſt onia: ſed deſtructio onie. Vnde
illius ſenſus ex pōne animalis nō ſequitur bonus po
ſitio uel affirmatio. Significantis ex compoſitione ſua
rum partium: quia dicēdo Plato eſt homo: ergo pla

eo est irrationalis cōsequētia erit bona: si fuerit sub
 ordinata uni mentali bonę. Sed certo id ualde so
 phisticum et mentosum precise primarie significan
 tium. Nam si dicas Plato est homo: ergo est animal
 et solum om̃s significet platonē esse bonem uel equū
 ante primarie significante si nota illationis subordi
 netur alicui om̃i bonę mentali: om̃ia erit bona et tamen
 antecedens uerū et cōsequens falsum. Verum he sub
 ordinationes fictę: quas pro libito facere quisq. pōt.
 Non placent nisi his qui aliud ferunt pectore: aliud
 ore. Limiarlo tamen utilis si dixerimus capiēdo itaq.
 aut q̃ cōsequens iuxta significatū primarium et ade
 quatū: idē quo supra diximus. Cuius nec antecedens
 nec consequens est propō plures: huius enim l. quous
 est hynibilis: ergo nō est risibilis: cōsequens i obli
 quo est falsum i recto uerū. Sed hoc nihil est: quia il
 lud ut falsum nō est consequens om̃i bonę. Ante
 cedens principale: Quia huius. Si tu es hō. Tu es
 papa: ergo si tu es homo. Tu es papa: dicunt antece
 dens antecedentis esse uerū. Sed nō principale: hoc
 ē totā illā cōditionalē. Quāuis hec sit iproprie om̃ia
 quia sicut querere quare: homo est homo nihil est
 querere: Ita et concludere idē ex eodem. Esto
 tamen ut illud sit antecedens antecedentis. Ex illo
 sequitur consequens cōsequētis. Quod uerū: quia
 idē om̃io. Sed hec me iam tedio afficiunt. Sic et
 consequens principale addunt: dicunt tamen Expli
 citum antecedēs uel implicitum est uerum puta. Ni
 si plato sit animal: plato nō est homo: hic antecedēs
 implicitum est falsum: Explicitum uerum. At certo
 illa non est om̃ia: sed propositio narrativa has limita
 tiones apposui solum ut delibaretis uarias sophista
 rum importunitates.

.iiii.

Si alicuius om̃ie bone om̃s ē falsū et añs.
Si aliquando erit ita sicut adequate signi-
ficatur per añs tūc erit ita sicut adequa-
te significatur per om̃s. Et si nō minime
sic dicito de preterito.

Si alicuius om̃ie boē añs ē cōcedēdū et om̃s

Si alicuius om̃ie bone om̃s est negandum
et añs.

Aduertēdū q̃ ultra supradictas limitationes aliquas
alias hic ponūt quas uere fastidio. Aduerte tam cō-
cedendum et negandū nominaliter sonat ac si dice-
res dignum cōcessione et negatione: participialiter
uero pro quod negatur uel concedit. Et certo oīs
omnia bona est cōcedēda. Nec obstat si Rusticus igno-
ret: aut si consequēs sit Græce aut arabice scriptum.
Quāuis ergo negetur non tamē dignum est: aut iu-
stum eas negari.

Hec om̃ia ē boā et añs ē uerū: ergo et om̃s

Hec om̃ia est cōcedenda et añs est cōcedē-
dum: ergo et añs.

Hec om̃ia est bona non tamē concedenda
in casu: ut puta ratione obligationis uel
ignorantie et añs concedo: nō sequitur
q̃ debeam om̃s concedere. Et hoc: quia
om̃ia non est bona mihi.

Hec om̃ia est cōcedenda in casu et antece-
dens est uerū nō sequitur ergo et om̃s.

CAPITVLVM.

I alicuius om̃e bone añs sit possibi
le et om̃s.

Si alicuius om̃e bone om̃s sit impossibile
et añs.

Si om̃ia sit boā et añs sit necessariū et om̃s

Si alicuius om̃e bone om̃s non est necessa
rium nec añs.

Si alicuius om̃e bone et formalis añs sit
pure negatiuum et om̃s.

Si alicuius om̃e bone om̃s est puz affima
tiuum et añs uel pars eius.

Si om̃ia sit bona et aliquid stet cū ante sta
bit et cum om̃te.

Si aliquid sequit̃ ad cōsequens bone om̃e,
sequitur etiā ad antecedens.

Si quid antecedit ad antecedēs antecedit
ad consequens.

A primo ad ultimū quando om̃e interme
die sunt bone et nō uariate: hoc est quā
do cōsequēs prioris om̃e: idem p̃cise et
eodem mō sup̃tū est antecedēs alterius
sequentis: est bona om̃ia.

Cuiuscūque om̃e bone scite a te esse bone

an̄s scis eius scias et cōsequēs oportet.
Cuiuscūque uero on̄ie talis: an̄s nescis et
an̄s nescis.

Cuiuscūq; on̄ie nosti an̄s: non autem an̄s
aut illa on̄ia nō est bona aut sua bonitas
tibi ignota.

Aduertendum circa predictas regulas magnā esse al-
tercationem inter britaninū oniarum scriptorem et
dubioꝝ uere autorē circa hanc nō possibile non esse
igitur necesse esse. Nam antecedens negatiuū conse-
quens affirmatiuū. Nec primus bene cōcludit nec al-
ter recte impugnat quāuis falsum. Illud tamē non
pure negatiuū: quia per equipollentiam affirmatiuū
Nec recte illi qui dicūt illud antecedēs affirmatiuū
propter duas negationes super uerbum principale ca-
dentes: Nam utraq; habet proprium uerbuꝝ hēnsus
antecedentis. Non est uerū possibile est hūc nō esse.
Igitur est necesse esse. A peremptione unius contradi-
ctorii ad positionem alterius. Quidā huius occasio-
ne negauit affirmationem et negationem esse pprie
in uoce. Sed certo eo modo quo propositio est in uo-
ce et passio eius est.

Aduertendum. Item nullam esse negationē ita purā
quin aliquam affirmationem includat. Ideo omni-
negatio prior est affirmatio. Et in non facere in-
telligitur facere. Sed sat est ut sit pura: quia nullā
aliā affirmationem excepta ea: quam presupponit
includit. Priuatiui ergo termini et infiniti non sunt
pure negatiui. Et propositio per equipollentiā af-
firmatiua non est pure negatiua. Similiter nec exce-

ptiue; nec exclusiue. Vnde he, pnie bonę Cetus est
ergo aprus uidere. Nō homo currit. Igitur aliquid
currit. Non aliquis homo dormit. Igitur uulnus.
Nullum animal preter hominē est rationale. Igitur
homo rationalis: non tantū homo intelligit: igitur
homo intelligit.

Ad uertendum etiam quendam sermocinari ex pura
negatiua posse sequi negatiuā mixtam: quia ex hac
uero tantum homo currit sequitur aliquid non ho
mo currit. At qui antecedens illud nō est pure ne
gatiuum. Cum dicat non solum hominē esse homi
nem que affirmatio inclusa: Sed etiam hominē cur
rere. Deinde diceret tantū hominem currere dicit.
Nihil aliud ab homine currere. Negans uero hanc
ponit affirmatiuam i'lam. Igitur aliquid nō homo
currit. Sermones ergo eius moliti sunt super oleū
u5 sunt iacula.

CAPITVLVM.

Ocus est sedes argumenti super il
1 lo. n. tota uis totius discursus fun
daē et quasi residet. Locus maxia
est ppō aliqua per se nota: uel ab oibus
concessa. Et interdū sat est ut sit presup
pōita: et nō per alias propositiones pro
banda. Vt de quocūque dicitur esse uel
non esse paralele non concurrunt. Natu
ra est.

Locus dñā maxīe sunt ipsa extrema ex quibus maxima conficitur;

Locus dñā maxīe. Alius intrinsecus qui sumitur ab eētia uel substantia rei: uel a concomitantibus. Alius extrinsecus. Alius medius de quibus postmodum.

Locus a substantia. Vnus ē locus a diffinitione uel ei equiuāenti siue simili huius una maxīa talis. Quicquid predicatur de diffinitione et de diffinito. Aut de descriptione et de descripto. Aut de notificatione et notificato. Aut de interpretatione et interpretato. Alia maxīa eiusdem De quocūq; predicatur diffinitio descriptio: et sic de aliis et diffinitū et descriptum: procede. Tertia maxīa. Quicquid negatur de diffinitione et de diffinito. Quarta: de quocūq; negatur diffinitio et diffinitum.

Locus a substantia. Alius est a Diffinito pone pro eo quattuor alias maxīas sibi conuenientes.

Intelligendū Interpretationē hic accipi nō p qñq; uocabuli etimologia: sed p tali qualis est phi gr̄ce. Amici sapiē latine. Que cōuertūt. Vnde hic locus uidetur a synonymis. Quod etiam locus dicitur a substantia rei.

Intelligendum locum adriā ultra spei et ab ipsa spē ad
talem driam esse etiam a substantia rei. Similiter a
subiecto ad propriam passionem et eōuerso.

Omnis locus a diffinitione et huiusmodi
potest dici locus a cōuertibilibus Et ma
xias illas forma hoc pacto. Quicquid
affirmatur aut negat de uno conuertibi
lium et de altero. De quocūq; affirmat
aut negatur unum et alterum. Et addo
huic loco sequentia.

Ab equipollenti ad equipollens est bona
consequentia.

Ab omnibus exponētibus simul sumptis
ad illam que exponitur ē bona argumen
tatio.

Ab exposita siue exponibili ad quamuis
suarum exponentium ualeat arguere.

A contradictoria exponentis ad contradi
ctorium exposite omnia bona.

Ab exclusiua affirmatiua primi ordīs ad
uniuersalem affirmatiuam terminis ipsis
transpositis ualeat omnia et econuerso.

Ab exceptiua negatiua ad exclusiuam af
firmatiuam cuius pars excepta sit subie

ctum et predicatum simul c. subiecto
integrēt predicatum exclusiue est bona
onīa: ut Nullum animal preter hominē
est rationale: ergo Tantum homo ē ani
mal rationale.

Intelligendum: Quendam dicere hanc onīam non uale
re nō tantū homo currit: ergo aliquid nō hō currit
quia ex negatiua nō sequitur affirmatiua. At qui di
ximus illam non esse pure negatiuam.

Ab exponēte negatiua ipsius uniuersalis
affirmatiue ad ipsam uniuersalē ē bona
onīa. Neq; illa ē negatiua pura. Si ma
sculi tibi ipedinēto iūge illis feminas.
A resoluentibus ad resolutam est bona il
latio. Et econuerso: Nam si resolutum
necessarium et resoluentia.

Intelligendum. Quendam opinari hanc onīam negā
dam homo est aīal: ergo homo est homo: et hoc est
animal: qui antecedens necessariū et consequens cō
tingens. Sed si de more ipsam naturam ī supposito
nō ipsum suppositū necessaria. Deinde hic hō est ho
mo et animal necessario sicut et homo. At hi imersi
sunt totaliter in materia et existentia.

Ab officiantibus ad officiatā est onīa bo
na: Et nō ecōuerso: Quia tūc ex necessa
rio sequeretur contingens.

Nisi accipiat cū si est. Vel secūdū esse intelligibile ut
necesse ē deū eē: ergo hęc ppō deus est: si ē: est neces
saria uel absolute abstrahēda ab existētia actuali.

A describentibus ad ipam descriptam tenet et econuerso.

Ab una pbantiū ad sic probatā est bona sequela et nō ecōuerso.

Ocus a comitantibus substantiam

1 est uno modo quotiēs arguimus a toto ad partē et econuerso.

Intelligendum Quoddam totum dici uniuersale cui opponitur pars subiectiua. Quoddam integrale Cui pars integralis Totus i quantitate ē uniuersale uniuersaliter sumptū: pars eius unūquodq; ad que licet descendere. Totū in modo ē terminus cois absque specificatione siue determinatione: ut hō: pars eius ipsemet determinatus: ut homo albus. Totum in loco ut ubiq; nusquam pars eius hic: istic: illic. Totū in répo: ut nūquam et semp: pars eius Nunc: heri: olim. Totum essenziale aliud pbificum: ut materia et forma. Aliud metaphisicū ut genus et driā.

A toto uniuersali ad suā ptē Siue a supio ri ad suum inferius fit bona cōia destructiue non affirmatiue Cuius he maxie.

Priā: A quocūq; remouetur superius ab eodem et inferius. Secūda quicquid remouet a superiori et ab inferiori A parte subiectiua siue ab inferiori ad suum superius tenet constructiue non negatiue huius due maxie. Priā de quocūq; affirmatur inferius de eodem et superius.

Altera: Quicquid uere dicitur de inferiori et de superiori.

Deducto impedimento. Nam si tu es homo: tu es risibilis: ergo si tu es animal non sequitur.

Intelligendum quod locus a genere ad speciem et e converso Similiter a specie ad genus continentur in regula predicta.

A toto uniuersali in quantitate Siue a superiori distributue ad aliquod illorum que inferiora dicuntur est omnia bona constructiue quidem cum medio: destructiue autem etiam sine medio. A parte non tenet nisi omnes inducas.

Non licet ex predicato uniuersalis affirmatiue confuse tantum stante facere subiectum particularis uel indefinite: ut omnis homo habet caput: ergo caput habet omnis homo.

A minus amplo ut determinate uel confuse tantum stante ad magis amplum: ut ad distributum arguere non licet: sed bene a distributo ad determinatum.

Ab exclusiua de subiecto minus amplo ad eandem de subiecto magis amplo tenet

Vt tantum homo: ergo tantum animal.
Ab exclusiua de predicato minus amplo
ad predicatum magis amplum non tene
ut tantum homo est albus: ergo tantum
homo est coloratus.

A toto in modo tenet solum destructive ut
lapis non est homo: ergo non est homo
albus: formes maximas.

A pte tali tenet solum affirmatiue: Siue de
illa aliud. Siue illa de aliquo affirmet.

A toto in tempore et etiam in loco tenet
constructiue et destructive;

A parte solum negatiue.

Intelligendum quod pars essentialis metafisica quando est
genus: tenet sub regula totius uniuersalis. Quando
dicitur cois / sub eodem. Quando propria continetur in
loco a substantia. Quando sunt partes phylice se
habent sicut et integrales.

A superiori siue a toto uniuersali confuse
tantum stanti non tenet: ut tantum homo
currit: ergo Calias.

Intelligendum quedam dicere. Ab inferiori negatio
ne postposita argumentatione non tenere sine debi
to medio. Nam non sequitur Calias non est animal
ergo homo non est animal: quia aius est possibile ca
h. i.

consequens impossibile. Sed tenēdo Caliam signifi-
care quendam particularem hominē: tenet ratiō ē ad
maiorē expressiōē forsan bonū est addere. Et Ca-
lias est homo. Illa deniq; Calias non est animal est
imp: sibilis sicut et illa homo non est animal.

A toto integrali tenet constructiue. Do-
mus est ergo partes: compositum ut ho-
mo: ergo cor. ergo materia. Maxia.

Posito toto integrali ponit̃ quolibet eius
pars principalis.

A parte tenet solū destructiue. Remota
enī pte integrali principali et totum.

Locus a cōcomitantibus substantiam fit
alio mō a causa ad effectū et ecōuerso.

Dicūt a causa materiali et permanente et
transiente ad effectum esse bonā om̃iam
si arguatur ab esse materie ad posse esse
effectus. Vt ferrum est. ergo culter po-
test esse. Menstrua sunt. ergo homo po-
test esse. per hanc maximā posita causā
materiali potest poni eius effectus. De-
structiue accipe hanc maximā.

Materia nec ē nec fuit. ergo nec effectus
Et si est materia pmanens potes eam for-
mare de pnti solum.

Ab effectu ad causam maxia patet. Cul
ter ē: ergo ferz ē. Sed si ē materia tran
siens dic fuit;

A causa formali ad effectū tenet hac ma
xia. Posita et remota causa formali po
nitur et remouet suus effectus. Et eco
uerso ab effectu.

A causa efficiente et finali iuxta has ma
ximas argueudū. Cuius causa efficiens
bona aut mala. Ipsum quoq bonū aut
malum. Similiter cuius finis bonus aut
malus. Ab effectu ad causam eodē mō

Locus hic idē fit et alio mō A generatōe
Cuius hec maxima cuius generatio bo
na: aut mala Ipsum quoq tale A gene
rato ad generationem eodem modo.

A corruptione Cuius corruptio mala ip
sum bonum et econuerso. Sic etiā a cor
rupto.

Locus ab usibus Cuius usus est bonus et
ipsum bonū Cuius malus et ipm malū.
Similiter a re sic usitata ad usum.

Sciendum has maximas potius esse oratoz. Tamē si
limitentur possunt ex necessitate concludere.

K, ii.

Locus a coiter. i. ut plurimum accidentibus: Vt hūc penitet: ergo peccauit: uel non peccauit: ergo non penitet.

Locus Alius a concomitantibus substantiam. A copulatiua ad suas partes affirmatiue est bona omnia et non econuerso nisi ex illo altera pars necessario sequatur ut curris: ergo curris et moueris.

A copulato diuissim capto ad alteram partem tenet: non autem coniunctim.

A disiunctiue una parte principali ad totam et non econuerso tenet. Sic a parte disiuncti.

A disiunctiua duarum partium cum destructione unius ad alteram si est trium aut quattuor partium tunc cum destructione duarum uel trium ad tertiam uel quartam est bona omnia.

A disiunctiua negatiua ad copulatiuam. affirmatiuam ex partibus contradicentibus tenet omnia.

A conditionali cum precone antis ad ipsum omnis ualet.

A conditionali cum destructione antis ad destructionem antis licet discurrere.

A conditionali negatiua destructa p̄ oñs
conditionali ad aduersatiuam factam ex
eodem ante et cōtradictorio oñtis cum
nota possibilitatis est bona oñia. Vt nō
si tu es animal: tu es lapis: ergo Quam
uis tu sis aīal pōt tñ eē q̄ nō sis lapis.

A conditionali ad disiunctiuā que sit fa
cta ex ante eodē et contradictorio aītis
est bona aiunt saltem de materia.

Locus extrīsecus q̄ nec a substātia: nec a
ocomitātibz sumit̄ primus ab oppositis

Loci a correlatiuis maxia posito uno rela
tiuoꝝ ponit̄ et reliquū: et remoto remo
uet̄. Itē cui cōpetit unū correlatiuoꝝ ei
respectu eiusdem nō competit alterum.

Loci a dispatīs siue diuersis: que latius lo
quendo opposita maxia: de quo affirma
tur unum taliū: remouetur reliquū: sed
non econuerso.

Loci a termino priuatiuo ad infinitū ma
xima posito priuatiuo ponitur infinitus
et non econuerso.

Loci a termino priuatiuo et īfinito ad ne
gatiuum maxia posito priuatiuo et infī
nito ponitur negatiuus et nō econuerso.

K.iii.

Vnde ab affirmatiu de p̄dicato infinito siue priuari
uo ad negatiuā de p̄dicato finito siue positiuo onīa
tenet et nō econuerso nisi cum constantia subiecti.

Locus ab oppositis quidā econtrario qui
dam in ipso siue in proposito;

Loci econtrario maxia Si ex A. B. ex op
posito, B. sequitur oppositum. A.

Loci in ipso maxima Si oppositū in oppo
sito et p̄positū in p̄posito: ut si iustitia
est uirtus Iniustitia est uitium.

Loci a contrariis maxia de quocūq; affirma
tur unū cōtrariorū de illo negat alterū.

Loci a contrariis immediatis sp̄alis maxia A
quocūq; subiecto contrariorū immediatorū
remouet unū de illo affirmatur alterū.

Loci a priuatiue oppositis maxia de quo
cūq; affirmatur unū remouetur alterū.

Loci a cōtradictoriis prima maxia si una
uera altera falsa et econuerso. Alia maxi
ma de quocūq; affirmatur unū: de illo
remouetur alterum.

Alius extrinsecus dicitur a maiori cuius
maxima Si cui magis deberet in esse nō
in est nec cui minus.

A minori Si cui minus uidetur in esse in

sit et cui magis.

Alius locus a simili cuius hec maxima:
De similibus simile debet esse iudicium
et affirmatiue et negatiue.

Alius a proportionē cuius maxima. De
pportionabilibus sit iudiciū pportiona
bile et affirmatiue et negatiue.

Sciendū pportionabilia dicunt hec Sicut se h3 Rex
ad regnū. Ita Comes ad Comitātū. sed Rex eligi
tur prudentia decoratur ergo et comes.

Alius a transuptione: sed pene idem est
quod ab interpretatione Cuius maxima:
Quod cōuenit nō magis noto ut sapiē
ti cōuenit minus noto ut phylosopho.
Sed hec facillima.

Alius ab auctoritate cuius hec maxima
Vnicuiq3 sua in arte ex pto credēdū ē.

Locus medius inter Intrinsecū oīo et ex
trinsecum Vnus dicitur eē a cōiugatis
hoc ē cū arguimus a concreto ad abstra
etū aut ecōuerso cuius hec maxia quod
cōuenit cōcreto ouenit suo mō et abstra
eto et ecuerso. Et qd uni eoz repugnat
et reliquo Alia maxia qm i secretis ē pre
dicatō per se primo mō onia tenet ad ab
stracta.

A. iiii.

Sciendum Abstracta vltiā abstractione de nullo posse
predicari nisi sint transcendētia aut infinita secun-
dum euitare Nec aliquid de illis nisi transcendētia
et aliquo modo intentiones secūde. A cōcretis ergo
vltiā concrezione t3 omnia ad abstracta eo modo.

Ab actiua ad passiua et ecōuerso est bo-
na omnia: Que uidetur ad locū cōiugato-
rum uel correlatiuorum ptinere.

Loci a casibus maxima Casuū eo pacto
unus se habet et construēdo et destruē-
do quo et alter.

Scito q̄ concretum nominaliter et aduerbialiter dicū-
tur hic casus: quia dūt ī fine uocis: ut Iustum et Iu-
ste bonum et bene. Si ergo Iustū et bonū Quod Iu-
ste sit bene et econuerso. Similiter in iustū malum.

Loci a diuisis hec maxima de quocūq̄ af-
firmatur diuisum de illo aliquod diui-
dentium.

Scito Cum diuisio euacuat totū diuisum: tūc si de ali-
quo predicatur diuisum et aliquod diuidentū predi-
cabitur. Et de quo aliquod diuidentū et diuisum.
Et si diuidentia sint immediata a destructione unius
sequitur positio alterius si id sit sub diuiso cōtinentū.

A diuisis si non predicetur secundū accēs
et extranee nec unū repetatur in alio ad
coniuncta est bona omnia.

Aduerte duas cōditiones op3 obseruare: ut a diuisis

ad coniuncta sit bona omnia. Prius est ut Unum alteri non sit extraneum ueluti dicendo Calias est cytharedus Et Calias est bonus non sequitur. Secunda quod ea coniungendo non fit nugatio Veluti si dixerim. Calias est homo et Calias est bipes: uel risibilis.

A coniunctis ad diuisa si in coniunctis non sit oppositum in adiecto nec unum diminuat alterum est bona omnia.

Aduerte si dixerim. Est homo irrōlis siue mortuus consequentia non tenet Eodem modo. Est homo pictus. Siue in memoria.

A tertio adiacente ad secundum remota distractione ac predicatione per se affirmatiue est bona omnia: sed puto gratia materie id potius esse quam forme.

Aduerte Cum uerbum in tali propositione non coniungat rem suam cum subiecto: sed potius predicatum uniat subiecto per omnes non sequitur de forma ratione unionis: quia semper sequeretur: sed quia talis unio nequit esse sine illa Idcirco gratia materie dicitur sequi.

Vbi fecimus mentionem de loco a proportionem potest induci locus a permutatis siue a permutata proportionem Cuius Euclides sex ponit species.

Aduerte Ibi enumerari has species Conuersam siue econtrario: permutatam: Coniunctam. Disiunctam. Euer sam Equam. Prius est quotiens ex omnibus facimus antecedentia et econuerso ueluti dicendo. Sicut xii ad yi. Ita viii

ad quattuor: ergo sicut vi ad xii ita quattuor ad octo.
 Secunda quādo infertur aūs ex ante et cōsequens ex
 cōsequēte. Vt puta Sicut. xii ad. vi. Ita. viii. ad qua
 tuor. Igit' sicut. xii. ad viii. sic. vi. ad quattuor. Ter
 tia est talis. Sicut. xii. ad. vi. Ita. viii. ad quattuor.
 Igitur sicut. xii. et. vi. ad. vi. Ita. viii. et quattuor ad
 quattuor. Quarta Sicut. xii. et. vi. ad. vi. Ita. viii. et
 quattuor ad quattuor. Igit' Sicut. xii. ad. vi. ita. viii
 ad quattuor hec coniūcta in antecedente dīstīngit in
 cōsequēte. Quinta. Sicut. xii. et. vi. ad. vi. Sic viii.
 et quattuor: & quattuor. Igit' sicut. xii. et. vi. ad xii
 Sic. viii. et quattuor ad octo. Sexta Equa V3 ppor
 tionalitas. Sicut. xx. ad. x. et. x. ad. v. Sic. xii. ad. vi
 et. vi. ad. iiii. Igitur sicut. xx. ad. v. sic. xii. ad. iiii. Sed
 hi loci tenēt ī quātitatibz uniuersale ī pponibus au
 tem quo ad cōradicere et cōuerti nō qno ad antece
 dere et consequi: nec quo ad multa huiusmodi.

Loci ab appositione maxia Quod apposi
 tum alicui reddit tale ipm erat tale:

Loci ab ablatione maxia. Ablato aliquo
 a tali si non remaneat tale: ipsum est uel
 erat tale uel ipso illud erat tale.

De reductionibus ceterarū rōeinationum ad Syllogis
 mum.

CAPITVLVM.

Educuntur autē relique argumen
 tationes ad Syllogismū Inductio
 quidē sic. Omne quod ē hic ignis

et ille ignis. Et sic de aliis est calidum.
Et omnis ignis est^h hic ignis et ille et sic
de reliquis: ergo.

Verum cum omnium singularium non sit nobis cognitio
Et uniuersale inferamus ratione huius propositionis in
anima quiescentis. Natura operatur uniformiter in
omnibus nisi impediat. Et ratione impedimenti non
minus est talis aptitudine: possemus forsan ita indu-
ctionem ad Syllogismum reducere. Omne naturale
uniformiter in est omnibus. Sed hunc hominem esse risi-
bilem: et hunc et hunc: et sic de aliis sine obiectione est
naturale. Ergo omnis homo est risibilis. Si itaque pos-
sent omnia singularia inductionia teneret nece^o saltem
cum debito medio. V3. Et hec sunt omnia singula-
ria hominis: ergo cum uero non possint teneri per il-
lud medium.

Exemplum potest primo reduci ad inductio-
nem. Deinde inductio ad Syllogismum:
uel etiam absque medio.

Aduerte in exemplo esse quattuor terminos ad minus
Quorum duo sunt in conclusione. Secundus item et ter-
tius in assumpto. Quartus ponens similitudinem ratio-
ne cuius fit illatio in utroque. Ut si dixerem. Giezi uen-
dens spiritalia uapulabit: ergo et Symon magus uen-
dens spiritalia uapulabit. Conclude uniuersaliter
erit inductio.

Aduerte Exemplum posse reduci in Syllogismum sic.
Omnis uendens spiritalia uapulabit: Sed Symon
sicut et Giezi uendit spiritalia: ergo uapulabit.

Enthymema non capiendū p oī argumen-
tatione que nō sit Syllogismus: nec etiā
pro omni argumētatione: que non sit in-
ductio neq Exemplum neque Syllogif-
mus. Sed pro illa que ex uno dumtaxat
unum ifert ad Syllogismū reducitur fa-
cillime.

Aduerte Enthymema interdū uocari omnem rōcina-
tionem non Syllogismū. Interdum omnē que nulla
sit illarū trium. Et hoc pacto arguendo a resoluenti-
bus: siue officiantibus: siue exponentibus. Siue a cō-
uertere. Siue ab equipollēti. Siue a tota copolatiua
Siue a parte disiunctiue. Siue ab eodē ad idem erit
rōnatio enthymematica. Et eo mō nō omne Enthy-
meā pōt reduci ad Syllogismū. Tercio mō uocatur
Enthymeā argumētatio qñ ex una categorica infert
altera. Et hoc mō reducitur ad Syllogismum.

Aduerte In Enthymemate esse tres terminos quorū
unus non intrat oīs: alius ponitur in ante nec fuerat
assumptus in ante. Tertius sumitur in utroque. Ille
qui extra oīs: sit medium. Cui in premissa deficien-
te: iungatur is qui solum ponitur in ante. Ut homo
est albus: ergo animal est album. Adde minore oīs
homo est animal.

DE FALLACIIS CAPITVLVM.

Isputatio in qua maxie utūt hoīnes
d fallaciis: Est actus argumentatiuus
uere uel apparenter unius ad alterum
alicuius optinendi gratia.

Nota disputare solere causa doctrine: uel disciplinæ.
Aut opinionis: aut temperamentis: uel experientie. Aut
litigiose et Sophistice gratia honoris uani. Quare
disputatio quadruplex. Disciplinalis. Dyalerica.
Temperatiua. Sophistica.

Docens.

Ars Sophistica duplex.

qua utimur.

Nota q̄ dicit̄ docens Si doceatur opponēs insistere
apparenter Et respondens ei uiriliter resistere.

Si uero consentiamus conclusioni rōne Sophistica de
ducte tunc uidemur uti arte Sophistica. Vtimur de
inde ea in disputatione.

Elenchus non lapis preciosus: sed latine
redargutius uerus ē rōcinatio qua po
sitionis cuiuspiam oppositū probamus.

Nota Eleuchum uerū oportere esse. omniaq; bonam pro
banrem oppositum alicuius pōnis Ita q̄ hęc tria cō
currant. Quare nec ex falsis nec ex minus aut eque
noris procedit.

Eleuchus autē Sophisticus Idem uidetur probare nec
tamen probat: oportet ergo bonum sophistam et ap
parere et non esse.

Metē ad quas opponēs: nititur deducere
respōdentē uere aut apparentur sunt qn
quē. Nugatio que est eiusdē rei eadem
ex parte inutilis repeticio. Soloecismus

hoc ē imparilitas: siue ut uetustiores la-
tini dicebant Stribiligo. Qui nil aliud
q̄ uitiosa uerborum compositio ut inter
nobis. Date ueniā sceleratorū. Inopma-
bile falsum. Redargutio.

Nora Inopmabile esse quippiā uel quia est cōtra de-
creta sapientum: ut deum nō colendum: aut parētes:
Vel quia est cōtra sententiā famosam: ut animam
sensitiuam esse aliāz in homine ab intellectiua. Vel
quia est cōtra estimatiōē Vulgi: ut diuītē aut prin-
cipem esse infelicem. Vel quia est cōtra doctorem
quem ille aut uterq̄ sequitur: potest ergo quis cōdu-
ci ad meram inopinabilis nec tamen falsi.

Meta falsi ē alicuius manifeste falsi uel ar-
gumentationis concessio.

Meta redargutionis ē p̄concessi negatio:
aut prius in eadem disputatione negati-
ui rationis concessio.

Nora cum quis apparenter solum ad quodpi:m horū
quinq̄ deducitur: non est dicendus esse ad meram de-
dueris: nemo. n. ita sapiens qui hoc possit p̄cauere.

Decipi est falso cōsentire tanquam uero.

Aut uero dissentire existimando illud
falsum.

Fallacia est deceptio pueniēs ex ratiocinā

tione: que concludere quidē dicitur nec
tamen concludit.

Nota interdum putabo has premissas inferre: conclu
sionē et probare. Interdū eas probare contradictoriū
positionis. Interdum credam premissas probare cō
clusionē et ipsam esse ueram: quę tamen falsa et om
nibus his modis decipiar.

Omnis fallatia aut ī dictione aut extra di
ctionem.

Nota uocabulo dictionis hic accipi omnē terminū ad
placitum siue sit complexus siue incōplexus. Extra
dictionē uero fallatie quę fiūt sola cōsideratione. Et
quāuis in eodem paralogismo interdū ambe concur
rant: non tamē una est altera.

Sex in dictione sunt fallatie solum trine
multiplicitatis. Actualis. Potentialis.
fantastice ratione.

Nota multiplex si sit actuale et in termino dicitur Eq
uocatio: Si ī oratione Amphibologia: hoc est ambi
guitas: uel orō ābigua. Si sit potēiale / aut ratione
cōpositionis: et dicitur fallatia cōpositionis. Aut ra
tione diuisionis tunc fallatia diuisionis. Aut ratio
ne pronuntiationis alicuius dictionis. Et dicitur fal
latia accentus. Si autem sit multiplex fantasticum:
tunc erit fallatia figure dictionis.

DE FALLATIA EQVI VOCATIONIS.

Ribus modis decipimus equocā
do. Primus est cum equiuocū est
casu: ut ōnis equus est animal hin
nibile. Sed princeps est equus ergo.
Secundus cum equiuocū consilio: ut ōe
ridens habet os: Sed pratū ridet ergo.
Similiter ōe animal ē sanum: sed dieta
est sana: ergo. Similiter omne currens
habet pedes. Arnus currit ergo.
Tertius. Modus cum terminus simplex.
unum: conpositus duo denotat: ut mor
tale id quod pōt mori. Immortale duo:
uidelicet quod neq̃t mori: aut quod pōt
non mori: ut aiunt de Adam ante pecca
tum. fiat sic: omne immortale ē eternū.
Sed Adam ē immortalis: uel quod pōt
non mori est immortale ergo.
Omnes termini āpliatiui hoc pacto pos
sunt deceptionem inducere: Vt oīs uir
go fuit uiolata. Sed h̄ est uirgo: ergo.
Similiter omnis puer fuit senex. Calias
est puer: ergo. Similiter oīs mortuus cā
tabit. Et huiusmodi.

Scito aliquos paritenses tertium modū huius fallatio
negare in dictionibus ampliatiuis. Ac etiā i exēplo

philosophi dicunt enim cum arguimus a magis amplo ad minus: committimus fallaciam accidentis non equivocationis. Et quod Aristoteles illud paralogismum. Quicquid per sanabatur sanus est. Sed languens sanabitur ergo posuit gratum exemplum. Exempla enim ponimus non semper ut ita esse affirmemus. Adduntur tamen modum cum sit multiplicitas ratione modi significandi non significati. Vt omnes episcopi sunt homines. Sed hi equi sunt episcopi ergo sunt homines. Vnde si languens conficiet duo tempora ex impositione: Vt constat non recte reiciunt exemplum Philosophi. Terminum tamen a philosopho potius ex hac fallacia excludendi.

Scito Item eos ponere quartum modum fallacie huius. Vnde Si dixeris: Omne risibile est homo. Sed risibile est proprium hominis: ergo proprium hominis est homo quia in prima risibile supponit personaliter: in secunda materialiter. Vere tamen nec Syllogismus valet: nec in secunda supponit materialiter: ut supra diximus: sed simpliciter per significato formali. Neque fallacia hęc indicio est. Quare nil ipsi philosopho addunt.

Scito quod Terminus equivocus significat omnia sua significata et copulatiue et disiunctiue actu signato: non actu Exercito. Nam Canis significat hoc et illud. Nec etiam hoc uel illud. Cum tamen dico Canis est coloratus non est is sensus: animal latrabile est coloratum et fides et belua marina. Nec etiam disiunctiue: quia tunc esset propositio una. Contra: Aut stat per hoc: aut pro illo. Dico uero est quod significat hoc uel illud. Sed cum exerceo tunc pono plures propositiones sine conjunctione.

Amphibologia quoque decipimur tribus modis: Nam si oratio significet plura actu eque primo dicitur primus modus. Vt

l. i.

Aio te Eacida romanos uincere posse.
Bellum ingens geret Italia hostes uellem
me capere. Liber Aristotelis Contingit
tacitē dicere. Si uero primo aliquid si-
gnificet: deinde aliud per metaphorā di-
citur secundus modus: ut lupo est in fa-
bula littus creatur: haurio aquā cribro.
Si uero orō per se sumpta unum signifi-
cet alteri coniuncta plura dicitur: tertius
modus: Vt si dixerō hoc uidet: habet
unū sensum. Si addā Quicquid aliquis
uidet hoc uidet iam ē ambiguus sermo
an pnoimen sit nri casus an accusatiui.
Similiter dicendo Calias scit falsum:
unū sensum importat: dicendo autē Ca-
lias cognoscit et falsum scit: Ambigā
cuius casus sit ipsum falsum.

Scito parū differre hanc ab equiuocatione: Que etiā
sit causa apparētie et quę nō existentie satis constat:
hec enim duo in qualibet fallacia inquirenda.

f Allatia cōpositionis est cum sen-
sum compositū accipio: Vt diui-
sum. Diuisionis uero et econuer-
so: fit autem tot modis quot sunt propo-

sitiones sensum cōpositum aut diuisum
facientes.

Nota ppositiones modales inter se his duobus differ
re sensibus. Et quomodo pbanur quando sunt de
sensu composito et diuiso dictum est supra. Sensus
etiam cōpositus requirit possibilitatē pro tunc. Diui
sus minime. Ex hoc infert quidam dictū Philosophi
et 7° Physicoꝝ possibili posito in esse nullū sequi in
conueniens: aut impossibile esse intelligendū de sen
su composito non diuiso. Eninvero si p incōueniens
intelligamus contradictionē siue impossibilitatem.

Etiā possibili de sensu diuiso posito in esse nō seq
tur inconueniens quā sit falsum quod ponit. A pos
se tamē id esse nūq̄ onia ualet: Sed bene econuerſo.

Non uideo etiā necessitatē ut sensus compositus re
quirat unionem extremorū uerificari pro instanti.

Sed hęc quā ille contigit est principalior dīa: quia
sensus compositus stat p significato primario et ad
equato. Diuisus multotiens p secundo: Vt cum
dico Album potest esse nigrum stat pro subiectis.

Cum uero potest esse ut album sit nigrū p formis.

Nota nos declarasse superius quo pacto Relatiuū. qui
facit sensum compositū et diuisum quāuis quidam
dicant hoc fieri etiā resoluendo qui in et. Sic onis
homo est animal quod est ratioale: ergo omnis ho
mo est animal et illud est rationale consequens facit
diuisum antecedens compositum sensum. Estq̄ illud
consequens falsum: quia refert hypotetice.

Nota etiā quosdam dicere. Terminū stantē confu
se tantum facere sensum compositū Eandē uero stan
tem dēterminare facere sensum diuisum: quia licet

l. ii.

diuisiue descendere ut Semper fuit homo: homo fuit
semper. Dicunt etiam q^d Totus et Infinitus categori-
ce faciunt sensum compositum. Syncategorice diui-
sum. Addunt etiam posse fieri sensum compositum si
dixero. Ita fuit aliquando q^d Adam est ois homo. Di-
uisum uero si dixero absolute. Adam est omnis ho-
mo. Similiter alii erit Ita Tu es homo qui disputat
Tu es homo qui disputat. Similiter Ita potest esse
Tu es hereticus. Tu es hereticus. Sed satis notum
est has onias non ualere.

Nora quocq^{ue} fieri sensum compositum per terminos con-
cernentes actum mentis: et appellantes formam: de
quibus supra.

Nora deniq^{ue} apte fieri sensum compositum cu^m coniunctio-
nibus et: atq^{ue} uel: unde categorica de copulatio fa-
cit sensum compositum copulatiua diuisum ut duo et
tria sunt quinq^{ue} Fit etiam sensus compositus si copula-
tum teneatur coniuncti. Diuisus si diuisum. Ac etia^m
si totum copulatu^m uel disiunctum teneatur ex parte
unius extremi facit compositu^m si diuidatur facit sen-
sum diuisum: ut Calias et Plato trahunt nauem: Ois
propositio uel eius contradictoria est uera. Si diuidan-
tur est falsa. Si totum sit ex parte subiecti uera. Om-
ne animal rationale uel irrationale est homo. De diuisi-
one hęc falsa disiunctiua uera. Ois numerus est par:
uel impar. Omnis linea recta uel curua.

Dicitur etiam fieri sensus compositus cum dictio apta
construi cum duobus non eque congrue constructur
cum magis congruo. Diuisus quando cu^m minus tali
ut omne quod uiuit semper est: illud enim aduersu^m
conuenientius innuitur uerbo principali: et facit sen-
sum compositu^m minus conuenienter non principali et facit
diuisum. Similiter si dixero. Quicunque legit litteras
nunc didicit eas. Ois opans aliquid inordinate agit.

Accētus grauis acutus circumflexus qđ
sit grammaticis notū est.

Sed fallatia cōmittitur quattuor modis ī
pposito. Primo mō cum eadem dictio
capitur ut una aut ut due ut deus nil fa
cit inuite. Et tamē plurima facit inuite.
Tu es qui es: nec tamē es qui es.

Secundo modo cum rōne syllabe breuis:
aut longe dictio diuersa īportat: Vt ma
lum est dulce nec tamē dulce. Populus
est arbor. Et etiā non arbor: uolo iacere
scribendo fit fallatia.

Tertio mō cū rōne aspirationis et nō aspi
rationis: ut ara ē deoz. Et tamē hara est
porcoz. hamo pisces quos non amo.

Quarto modo Cum Ironia utimur uel p
antiphrasim aliquid dicimus: Vt optat
ephippia bos piger optat arare caballus

Igura non que uiciū cum ratione
f. factum ut aiunt: aut superficies li
neis terminata. Aut ipsa clausio:

Sed similitudo et quasi configuratio di
ctionum. Que fit tribus modis.

Primo Si credere dictiones similiter desi

.l.iii.

nentes habere eundē modū significandi
ut musam et patriarchā siue baptisina.

Nota q̄ deceptio puenit ex eo: quia oīa desinūt in **A**
ergo si unum sit. se. ge. uideret q̄ et reliqua. Simili
ter si opinarer q̄ ferire sit agere: eo q̄ uerterare est
agere. Sic exulare: Vapulare. Similiter si dicerem
Omne aquā esse frigidā. Et cum Arnus sit aqua:
Igitur arnus est frigida. Aut sic Et cū Tāmilia sit
aqua: ergo Si Tāmilia sit. M. generis: quia nomen
fluminis.

Secundo Si ppter similitudinē p̄pōnum
platarum siue ex aratarū opiner eas idē
atq; eodem modo significare.

Nota exempla. Oīs contradictionis altera pars est ue
ra: ergo altera pars omnis contradictionis est uera:
nō sequitur. Similiter semp fuit homo: ergo homo
fuit semper.

Tertio. Si decipiat quis ex similitudine
hypoteticarum siue argumētationū cre
dens si una ualeat et reliquam cū tamen
non ualeat.

Nota si dix. ro. Quicquid emissi heri hodie comedisti
Sed heri carnes crudas emisti. ergo. Syllogismus
hic bonus uideat sicut esset ac si minor extremitas
fuisset substantia.

Hūc tertium modū solent nō nulli sūt di
uidere in plures modos. Quorum pri
mus sic decipit. Sicut se habet uniuersa

his negatiua ad uniuersalem negatiua
Ita uniuersalis affirmatiua ad uniuersa
lem affirmatiua. Sed uniuersalis negati
ua cōuertitur simpliciter. ergo et uniuersa
salis affirmatiua.

Nota argumentū nō ualere. Nam et si sint similes in
quantitate nō tamē in aliis ppterantibus. Similiter
si dixerō. Sicut se habent he due. Ois homo est aīal
Nullus homo est aīal: Itē he due. Omne aīal est ho
mo: nullum aīal est homo: Sed illay una est uera al
tera falsa: ergo et istay non ualer: quia et si assimilē
tur in quantitate: nō tamē in ueritate.

Secundus. Cum conmutamus quid in qua
le: ut patuit in exemplo. ¶ Sed carnes cru
das uel crudum emisti.

Nota tamen Si ille Syllogismus sic fiat Quicqd emi
sti comedisti. Sed crudum emisti: ergo. Crudum co
medisti. forsan ualeret si in conuersione cruduz am
plietur p eo quod est uel fuit. Si tamē dixerō. Quic
quid heri fuisti hodie es. Sed heri fuisti nudus uel
ebrius uel aliquid tale. ergo. es hodie: non ualer. Si
militer si dixerō. Quotiescūq; fuisti in scola toties
fuisti homo. Sed sepius fuisti in scola. ergo. Quia
sub assummo terminū alterius p̄dicati ideo nō t̄z.

Tertius modus similis huic fit si dixerō
Quotiescūq; lapides heri portasti: tan
tos hodie portas. Sed x heri portasti. er
go. x. hodie portas. Non tenet quia co

l. iiii.

mutatur continuū in discretum.

Quartus modus si dixerō. Quēcūq; q; s
amat aut propter se: aut pp aliud amat.
Sed deum et creaturam quis amat. Vel
Sed duos quis amat. ergo. aut propter
se: aut propter aliud.

Nota Rationario hęc nō uidetur ualere: quia conclu
ditur utriusq; altero illoꝝ modoz amet cum hoc non
oporteat.

Quintus Si dixerō Calias differt a plato
ne. Sed plato ē hō ergo differt ab hoīe.

Nota q; si differt distribuat terminū sequentē: argu
mentatio nō tenet. Si etiam homo ster. p natura nō
tenet. Sed particulariter teneret.

Nota q; hęc fallacia ultima non est pprie in dictionē
nec rōne similitudinis dictionū. Sed si dixerō hō est
spēs: ergo aliquis homo. Similiter si quis dixerit ho
mo est spēs. Sed Calias uel aliquis homo ē hō. ergo
spēs: hic pōt esse fallacia pns inquantū decipit ex si
militudine dictionū. Alia rōne ē fallacia accidēis.

p Rima fallaciaꝝ extra dictionē poni
tur ea que accidentis: que maxie cō
fert ad decipiendū etiā sapientes. Sumi
tur autē hic accidens p eo qd extraneū
et alienū. Nā hoc pacto inferius accidit
superiori etiā in pdicamento substantie Im
mo superius inferiori qn stat sub aliquo

tertio: quod dicitur Attributū: repugnātū
illi inferiori: ut hō est spēs. plato est ho
mo. ergo et spēs. Antecedens ē homo.
plato res subiecta. spēs attributū.

Aduerte Causam apparentie quo ad rōnationes affir
mativas eē unionē extremitatum ī medio ex regula
Megarēsi. Quēcūq; eidez sunt eadē et inter se sunt
eadem. Causa uero nō exnie est: Nam unū extremū
puta hō est extraneū alteri puta platoni: qñ sibi uni
tur tale mediū puta spēs uel alia intē^o 2^a. Nam ille
ī sunt incoicabiliter. In paralogismis negatiuis cau
sa apparentie ē separatio extremitatū. Nō exnie uero
quia indebite separant.

f It igitur hec fallatia primo mō Cum
extremoz unum sit prime intētionis
Alterum secunde ut in exemplo.

Secundo mō Cū extrema uniunt medio
illimitato ut dicēdo hoc. i. aīal ē equus
Et hoc ē leo. ergo Equus ē leo aut econ
uerso.

Tertio mō cū terinis cōcernētibus opus
mētis fit hec fallatia sic cognosco deū.
sed deus ē trinus. ergo cognosco trinū.

Quarto mō coniungendo artificiali natu
rale sic. Oē aux ē ens naturale. Statua
est aux. ergo ens naturale quis hic etiā
minor possit negari: hī modi sunt ex.pte
similes.

Quinto mō arguendo a diuisis ad cōiun-
cta indebite. ut hic ē albus et hic est mo-
nachus: ergo Monachus albus: uel bo-
nus et cytharedus: ergo. Tñ argumen-
tum nō ualet: quia mediū ponitur in cō-
clusionē Quod nō licet. Sicut et hic. Il-
le est tuus et est pater. ergo. pater tuus.
At si intullisset: ergo. tuū est pater aut.
ergo. Album est monachus: uel mona-
chus est quid albū ualuisset. Sexto mō.
Oīs cōbinatio syllogisinorū in utilis.

f Allatia secundum quid ad simplici-
ter et ecōuerso cōmittitur quotiens
a termino distracto arguimus ad ipsum
absolute aut econuerso.

Aduerte q̄ determinatio est triplex addens: ut homo
albus quē est pars totius ī modo: Distrahens ut ho-
mo mortuus. Diminuens ut homo cognitus uel in
cognitione aut opintene aut in memoria. Cum dimi-
nuit aut distrahit tūc ponit illud esse secundū quid
Et interdū etiā diminuere dicitur distrahere. Iccir-
co diximus a termino distracto.

Aduerte: Cum dico homo pius pono esse piū sim-
pliciter: sed hominis esse diminutum. Cum dico ho-
mo irrationalis omni modo hominis esse perīmo.

Aduerte q̄ si causa apparentie deceptionis troueniat
ex eo: quia fingit se arguere a parte ī modo ad totū

in modo ueluti: Est homo albus, ergo homo ē. Fallacia figure dictionis. Si uero decipiat: quia ostēdit se arguere a pluribus ad unū illoꝝ. Et pp inclusio nem terminoꝝ facit hanc fallatiam.

Primus modus Cū arguimus a secūdum qd ad simpliciter potest in plures alios subdiuidi. Primus modus fit cū dictione ampliāte. Vt Cesar est hō mortuus: ergo est homo uidelicet exñs: nō sequitur: Sic de futuro:

Secūdus Modus cū dictione distrahente sine ampliatiōe: ut est hō pictus: ergo

Tertius modus cū dictione diminūte: ut uirgo mater uoluit mortē filii p salute populi: ergo uoluit. Voluit proicere merces causa necessitatis: ergo: Voluit. Et duo magni theologi dicūt tales sicut uolētes uelle simpliciter Aristoteles uero dicit eos uelle secūdū quid Equiuocant. Nam illi actu uolentē simpliciter uelle aiunt: hic ratione casus secūdum quid. Vtrūque: ergo uerū. Diuitie sunt male abutenti: ergo male. Viuit in opinione uel memoria: ergo uiuit. Est albus dentes ergo albus.

Aduerte cum accidens ut albedo in est pluribus parti-
bus hoīs: aut principalioribus solet dici homo albus
Cum uero non principaliori nec pluribus minime.
Si omnibus in esset ueritas parer.

Aduerte etiam regulam. Qñcūq; aliquid nequit in eē
tori nisi per unā partem. Si illi insit tori in esse recte
dicitur. Secus minime ni forsan principaliori aut plu-
ribus insit.

Quartus modus cum dictione equiuoca
in añtecedente restricta et non in cōte.

Vt Canis terrestris est: ergo Canis est:
non ualet: quia cōs nō est propositio.

Quintus a cōiunctis quibusdā ad diuisa.
ut est bonus cantor. ergo bonus.

Sextus modus cum determinatione secū-
dum locū. Vt aliqui ponūt ueluti dicē-
do: Bonū est occidere patrē in triuallis.
ergo bonum. Similiter etiam secū-
dum personam: bonum est Calie, ergo. Secū-
dum etiam dispositionem. ut Amarum
est egrotanti. ergo Amarum. Secū-
dū autē tempus. Vt bonum in hyeme. er-
go bonum. Bona medicina et penitentia
tempore infirmitātis anime: uel corpo-
ris. ergo bona. Et sic aliis modis.

Secūdus modus principalis est arguendo
a simpliciter ad secūdū quid. Vt est ho
mo: ergo homo mortuus uel pictus. Est
albus: ergo secūdū dentes:

Tertius modus a secundum quid ad sim
pliciter negatiue: ut non est in opinione
aut pictus aut mortuus: ergo non est.

Quartus modus a simpliciter ad secūdū
quid negatiue: ut n̄ est homo: ergo non
pictus: non mortuus: non in opinione:
non albus dentes. Et huiusmodi.

St alia fallatia Videlicet Ignoran
tia Ebenchi Cum quis credit ī ar
gumento inferri contradictionem
que tamē non infertur.

Scito ignorantiam esse duplicem Negationis cum nil
de re nouimus. Et dispositionis cū map didicimus
Ab his Timoreus ille musicus duplum exigebat
pretii hic 2°. Capitur.

Scito etiam si ign rantia Elenchi p ignorantia cuius
uis partis diffinitionis eius sumat. Omnis fallatia
erit ignorantia Elenchi. Si solum p ignorantia quat
ruor conditionuꝝ. Vero Elencho competentem erit
hec fallatia.

Quattuor huius fallatie modi. Primus
fit contra illā particulam respēu eiusdē

ut arguendo. Duplū respectu huius nō
duplum respectu alterius: ergo duplum
et nō duplum. Sic pater. dñs et hūmo
di. Secundus modus contra illam parti
culam eadem rōne. Vt pater huius car
ne et filius huius spū: ergo pater et fili
us Immo pater et nō pater. Tertius mo
dus contra illā particulā idem similiter
sumptū. Vt homo est spēs. Nullus hō
est spēs: ergo idem spēs et non species.
Quartus modus fit contra illā partieu
lam simul uel eodem tempore ut dicen
do. Ante prandiū est iratus uel nō letus
post uero ē letus: ergo letus et nō letus.

p Eticio principii sit si idem seipso p
betur At non decipit nisi cū p igno
tius: aut eque notum pbare nitimur.

Scito cum dico homo est risibilis. ergo homo ē risibi
lis peto principium manifeste Ideo non possum deci
pere: cum uero assummo ignotius. ut animal bipes.
sine plumis hīs latus unguis currit. ergo hō. Vel
fridicam Admiratiū currit: ergo homo dicitur pp
bonitatem rationis decipiam. Existimabit enim ille
q̄ sicut argumentatio est bona Ita etiam sit probati
ua. Ac etiam qui non pendet cōnexionē illius qd̄

concedit cum illo quo i negauit.

Scito hanc fallaciam sic notariam: quia opponēs intendit probare a principio oppositum positionis alicuius si illud per eque dubia respondentis: uel magis ambiguus faciat dicitur petere principium hoc ē redire in idem et nil noui afferre.

Sive igitur maior sit ignotior: Vel eque dubia siue minor siue utraq; premissarū siue cōuertibile per cōuertibile inferam. Siue ex uniuersali particulari quā uniuersalis est ignotior particulari peto principium. Nā si dixerō. Omnis frater minor est theologus. Richardus est frater minor: ergo Richardus ē theologus ignotior est uniuersalis. Si uero dixerō. Oīs homo ē animal rōnale. Iohānes Angelus est hō: ergo nūc uniuersalis notior.

Scito aliquos hāc fallaciā uocare petitionē eius quod est in principio. Et ipsum petere hō est postulare si bi concedi principale. Sed potius petit redeundo in idem. At hęc missa faciamus.

f. Allatia cōntis decipit eoq; secunda cōnā uidetur conuerti cū prima cū tamen non conuertatur.

Primus modus fit arguendo a positione cōntis ad pōnem antecedentis. Vt si homo est aīal est ergo. si aīal et homo.

Secundus modus si arguat quis a destru-
ctione aītis ad destructionem oītis: ut
homo currit: ergo animal homo nō: er-
go nec aīal.

Scito q̄ hunc secūdū modum aliqui uocant fallatiam
aīcedētis: sed utamur antiqua traditione pretermi-
tum melior uel eque bona fuerit.

Scito si arguet quis ab insufficienti inductione singu-
larium cōmittit hanc fallatiam sic Iacobus scriptor
est animal et econuerso. Calias est aīal et econuerso
Et sic de singulis: ergo oīs homo est animal et econ-
uerso. Similiter a cōter accidentibus quē nō se cō-
secuntur semper. Vt Iacobus scriptor est comptus:
ergo mechus. Eis preterea hęc fallatia quotiens ar-
guitur a p̄positione hñte plures causas ueritatis ad
illam quē habet unicam. Vt Cesar nō est iustus: er-
go est iniustus. Nam illa negatiua potest negare ip-
sum esse: ac etiam esse iustum: affirmatiua ipsum po-
nit esse iniustum.

Scito hanc fallatiam interdum simul esse cum figura-
ditionis. Et sepius in eadem rōne plures cōcurrunt
fallatię.

Allatia secundum non causam ut
f causam fit quotiēs p̄missa nil ope-
rans ad illationem uidetur opera-
ri. Cōmittiturque semper ī Syllogismo
ducente ad impossibile non autē ostenti-
uo. Cū itaque negamus premissam que
non fuit causa falsitatis conclusionis cō-

mittimus hanc fallatiam potest autē cō
clusio conuenire cum illa premissa sup
flua: aut in altero extremō: aut in utro
que: Cuius grā trifariam hec fallatia ua
lebit uariari.

Nota q̄ si illa premissa conueniat in subiecto cū cōclu
sione sic fit parologismus. Omne contrariū corrup
tioni est generatio. Vita ē cōtraria corruptioni: Et
uita et aīa sunt idem: ergo uita est generatio. Cōcō
falsa: ergo aliqua premissarū non ma or nec minor
quia uita est contraria morti: quē corruptio. ergo il
la quē dicit uita et anima sunt idē. Ecce deceptionē
Putatur. n. illam fuisse causam falsitatis cōclusionis
et tamē non fuit: quia illa remota cō adhuc remanet
falsa. Nam si omne contrariū corruptioni sit genera
tio et uita sit contraria corruptioni. ergo uita est ge
neratio. Idcirco minor erat interimenda. Sic dictio
de reliquis.

f Allatia secūdum plures interroga
tiones ut unā: cōmittitur quotiens
quis ad interrogationē: que uidetur una
et tamē est plures dat unicā rñonem uel
talem qualem daret si uere unica īterro
gatio esset. Vt querenti An Allexāder
et bucefalus sit homo. Si rñdeat Est aut
non: peccat hoc genere. Si dixerit Alle
xander est hō Bucefalus non: Recte id.
m, i,

Aduerte q̄ oīs propō est interrogatio illo signo ad di-
cō:propositio aut̄ plures dicitur in qua enuntiantur
plura de pluribus uel plura de uno uel unum de plu-
ribus explicite aut implicite nō coniunctim. Sed si
implicite possunt p̄tinere ad fallacias equocationis
et amphibologie. Si explicite ad p̄ntem: Tam̄ rōne
interrogationis possunt esse semp de familia huius.
Aduerte terminū pluralis numeri facere semper p̄po-
sitiones plures. Vt si de m̄rādo feler mel siue duos
quorū unus uideat alter sit cecus: dixerō sunt ne hęc
dulcia? aut sunt necne: hi uidentes. Cautus esio plu-
resq̄ assignes responsiones maxime affirmatiue. Ne-
gatiue autē propter eos qui astant.

Boni atq̄ prudētis uiri est nec fallere uel
le nec falli posse.

Eruat itaq̄ nos ab uniuersis fallatiis ille
sapientissimus deus: qui neminem falle-
re nouit.

o Obligatio est: si ita dixero. Pono
tibi hanc: Tu es Rome. Obliga-
tum aut̄ illam orationē: que tibi
sustentāda ponitur. Signa obligationis
sunt pono et depono. Si tamē te obliga-
rem ad nouā alicuius uocabuli uel orō-
nis institutionē pro tempore disputatio-
nis uocabitur eiusmodi obligatio impo-

fitio. Si autē Vi petitionis opponentis
quippiā te sustētare oportebit dicitur pe
titio. Si obligaberis ad substinēdū quip
piam tanq̃ dubium appellatur dubitatio
Si tanquā illud scires uerum: nuncupat̃
sit uerum: his tamen oībus signis pono
et depono contrariis est cōe.

Aduerte pacta uerbis non pugnis concertantiuz. Pri
mum est. Omne possibile tibi positū et tibi notum est
tibi admittendū. Nam cum opponēs dicit: pono di
cito admitto.

Secū dum est. Omne admissum durante tempore obli
gationis est concedendum: Tempus autē obligatio
nis durat quousq̃ dicat opponens cedat tempus obli
gationis: aut transeat in aliam materiam.

Tertium. Omne sequens ex admissio et cōcessio et op
posito bene negari est concedendum.

Quartum. Omne repugnans admissio et concessio est
negandum. Similiter si repugnet opposito bene ne
gari.

Quintum. Ad Omne impertinens est respondendū
secundum suam qualitatem aut concedendo si neq̃
aut negando si falsum: aut dubitando si dubium.
Impertinens est quod: nec sequitur nec repugnat: p
tinens ecōtra. Vnde ptinens sequens etiam falsum
concedendum: ptinēs repugnans etiam uerum est
negandum. Imptinens autem uerum semper conce
dendum: falsum autem negandum.

m: ii.

Sextum ratione possibilitatis admissi: aut concessi nō
est concedendum impossibile simpliciter: siue per se
nec necessarium simpliciter siue p se est negandum.
Te fuisse est nece^m per accidens et secundum quid.
Similiter te nō fuisse impossibile. Ratio huius pacti:
nam impossibile est sicut p^{ri}uens repugnans: nece^m
sicut sequens. Nam cū omni possibili stat necessariū
impossibile cum nullo.

Septimum pactū sit concessa se orsum qualibet pte co
pulariue concedenda est tota copulatiua: Et cōcessa
altera pte disiunctiue tota est concedenda Ratio pa
rui in consequentiis.

Disputatio cum obligatione sic fieri solet
pono tibi hanc. Omnis homo est rome
Admitto propono eandem concedo: p
pono tu es rome nego quia falsum et im
ptinens. Nam non sequitur. Oīs homo
est rome. ergo tu es rome: ppono tu es
homo. Nego: quia bene negaui me non
esse rome. Nunc autē si cōcederem me
hominem facerē contra positū et oppo
situm bene negati. Nam ex illis duobus
sequitur hoc tertiū. Oīs homo est rome
Tu non es rome, ergo tu nō est homo.
Si autē post illam uniuersalē proponat:
Tu es homo: cōcedas, ergo tu es rome

Iterū affirmes: quia sequitur necessario
uide quantū intersit prius aut posterius
pponere: ordinem itaq; obserua. Et de
positionis notitiam ex ipsa positione fa-
cillime perpendes.

q Via uero insolubiles quedā propo-
ni solent enuntiationes earū uarieta-
tes parumper inspiciamus.

Aut a nostro actu.

Oē insolubile oriē.

Aut uocis pprietate
Aut simpliciter.

Omne Item.

Aut secundum quid.
Aut cathegoricū.

Omne quoq;

Aut hypoteticum.
Aut nō quantum.

Si cathegoricum.

Aut quantū.
Aut exclusiuum.

Si nō quantū.

Aut exceptiuum.

	Aut uniuersale.
Si quantum.	Aut nō uniuersale;
	Aut singulare.
Si non uniuersale.	Aut nō singulare;
	Aut particulare.
Si nō singulare.	Aut inde fenitum.
	Aut copulatiuū.
Si hypoteticum.	Aut disiunctiuū.

Aduerte hęc esse insolubilia exclusiua et exceptiua.
 Tantum exclusiua est falsa. Tantum exclusiua rei
 est uera. Nihil preter Caliam dicit uerū. Nulla pro
 positio preter exceptam ē falsa. Omnis exceptiua
 preter hanc est uera demonstrando ipsam.

Hęc uero sunt Vniuersalia. Omnis propositio Vni
 uersalis est falsa: Nulla propō est Vniuersalis nega
 tiua. Nulla propositio Vniuersalis est uera. Nulla
 propō Vniuersalis est cōcedenda et huiusmodi.

Hęc autem sunt insolubilia singularia. hoc est falsum
 hoc non est uerum: ipso demonstrato. Particularia
 uero Aliqua propositio particularis ē falsa. Aliqua
 non est uera Sic facito indefinitas his possunt appo
 ni. hęc. Calias dicit falsum: itaq ipsemet dicat. Prete
 rea fit insolubile penendo q̄ omnis dicēs uerum sit.

pertransiturus pontem et nullus alius. Et Plato dicat hanc et nullam aliam Ego non pertransibo pontem. Obmitto multa eiusmodi.

Hæc sunt insolubilia copulatiua. Homo est animal: et nulla copulatiua est uera. Similiter. Nullus homo est animal: Vel nulla disiunctiua est.

Aduerte in his omnibus oportere: aiunt: ponere talē conditionem Vt talis propositio sit omnis propositio Et talis dicens sit illud tantū dicens Vt Ego nō dico uerum: Et talis intelligens sit tantum illud intelligens Vt hic non intelligit falsum.

Addunt Omne tale esse copulatiuam quādam: Nam cuiuslibet addendum est. Et hoc est uerum hoc pacto Omnis propositio est falsa: Et hoc est uerum et sic de aliis.

Enimuero hæc non conferūt ni remotissime ulli parti philosophiæ. Quare de his hactenus.

Obligationes nostre sint diuina precepta
Insolubilia uero corda diuine atque fraternæ
charitatis uinculis tuo perpetuo
connexa.

e xplicit foeliciter Dialetica noua:
Secūdum mentem Doctoris sub
tilis. Et beati Thome Aquinatis
aliorumq; realistarū. Acutissimi in arti
bus: Ac Theologia doctoris Magistri
Georgii Benigni de Saluiatis: ad prela
rissimos adolescentes: Videlicet Reue
rendissimum Dominum Ioannem sedis
apostolice Cardinalem. Et magnificum
Petrum filios optimos magnanimi Lau
rentii Medicis.

Impressum Florentie: Ad laudem Domi
ni nostri Iesu Christi: Ac eius semper
Virginis matris Marie. Die uero xviii
mēsis Martii. M,CCCC,Lxxxviii.

E I N I S.

